

Le Dónbeenĩ bin-tente vūahũ na ó O Zãn túara

Vūahũ túaró nũhũ

O Zãn na hĩa lé o Yeesu ñĩ-kenínia ñĩ-kéní lé wón túara ho vūahũ na kà. O sansan wee bío míten bío, ò o le o ñĩ-kenínii búí (18.15), tàá o ñĩ-kenínii na ó o Yeesu wa (13.23; 19.26; 20.2; 21.7, 20,41).

Bíó o Matiye là a Maaki là a Luki túara cèrèè ó orén wãa yí bĩnía yí tò yi mí vūahũ yi. Bíó o Zãn túara mí vūahũ lé bíó kà:

1. O zéénía le o Yeesu lé le Dónbeenĩ bíonĩ na wi fεεε, le o wó míten là a nùpue á buéé kará làa wεn. O zéénía bíó ó o Zãn Batiisi fεεεa a Yeesu tũíá poni dǎní yi. O mu zéénía bíó ó o Yeesu fòráa mín lè 6a nùpua lè mí síwà (1).
2. O Zãn zéénía le o Yeesu ló le Dónbeenĩ cǎn, á mún zéénía bíó o Yeesu kàránna lè 6a nùpua (2-12).
3. O zéénía bíó ó o Yeesu kàránna lè mí ñĩ-kenínia ho tĩnàahũ na 6a wĩira a yi (13-17).
4. O Zãn bíá bíó wó a Yeesu yi bíó (18-19).
5. Ho vūahũ vaa véeníi, ó o mún bíá a vèeró, làa bíó ó o zééníanáa míten lè mí ñĩ-kenínia mí vèeró mún bíó (20-21).

O Yeesu Krista lé le Dónbeenĩ Bíonĩ

¹ Mu nũhũ búεεníi, á yĩ lé le Bíonĩ á wi ká bíó búí ñĩn yí léra. O páanía wi lè le Dónbeenĩ. Orén mí bεεε lé le Dónbeenĩ.

² Mu bïo búenbúen ãúhũ búeeníi, ká arén lè le Dónbeenĩ páanía wi.

³ Lé orén á le Dónbeenĩ ðĩn wán léraráa mu bïo búenbúen. Bïo ó o níi yí kera lénlò yí bũn mía.

⁴ Orén lé yĩa le mukãñĩ wee lé cõn. Dén mukãñĩ so ka lòn khoomu na wee zéeni bïo le Dónbeenĩ karáa lè 6a nùpua.

⁵ Mu khoomu mu wee dé le tìbíri yì, á bĩa wi le tìbíri mu yì wee pĩ mu bïo.*

⁶ Nii búii hĩa wi bĩn á le Dónbeenĩ tonkaa. O yèni 6a le Zân.†

⁷ Lé orén 6uara 6ueé wó yĩa ka lòn khoomu seéràso, á wee mĩ ho tũíá o nii, bèra a na à 6a búenbúen tà le yĩa ka lòn khoomu á bïo bon orén pànká yì.

⁸ Orén mí beere hĩa yínorĩ yĩa ka lòn khoomu, ká a 6ueé wó o seéràso, á mà ho tũíá o nii.

⁹ Yĩa lé mu khoomu binbirĩ á 6uara ho ðĩmĩná yì á 6ueé wee dé mu khoomu 6a nùpua búenbúen wán.

¹⁰ Yĩa lé le Bionĩ á wi ho ðĩmĩná yì, ho ðĩmĩná na le Dónbeenĩ ðĩn orén wán á léra. Ee ká ho ðĩmĩná mu nùpua màhã yì zũna a.

¹¹ O 6uara mín kùrú lùe yì, á bĩa bïo sã a yì pã a bïo.

¹² Ká 6a ðiahũ á 6a búii màhã tà a bïo, á dó mí sia wo yì. Bán ó o wó á 6a wó le Dónbeenĩ zàwa.

¹³ Ba yì wó le Dónbeenĩ zàwa làa bïo 6a nùpua wee teráa 6a zàwa bïo. Ba mún yì wó le Dónbeenĩ

* **1:5** á bĩa wi le tìbíri mu yì wee pĩ mu bïo: Le Dónbeenĩ bionĩ vónna búii yì, á mu bía ká sii: á le tìbíri máa ðarĩ mu bïo. † **1:6** O Zân na bïo bía hen lé yĩa hĩa wee bátizé 6a nùpua. Mi loĩ Matiye vùahũ 3.1-17

zàwa làa bïo ó o báa là a háa wee páaní à yíràa 6a zàwa bïo. Le Dónbeenĩ míten lé ðïo wó á 6a lé le zàwa.

14 Yia lé le Bíonĩ á 6ueé wó a nùpue, á kará làa wen. O sãamu jii mía. Lé orén wee zéení ho tũíá poni binbirĩ làa wen. Wa fá wa yïo o cùkú yi, hĩa ó o Za kéní na ló mín Maá Dónbeenĩ cǎn wé yí.

15 O Zān na lé o sɛéràsɔ á bía bïo kà pǎnpǎn o dǎní yi: «Yia kà lé yia á ĩ fèra bía bïo nǎn mia. I bía le o wi ĩ mǎn bò o 6uen, ká a màhá po mi lé bïo ó o wi ĩ yahó hàánĩ.»

16 Mu bè-tentewà lè mí sǐwà na lé o sãamu na jii mía á wa búenbúen yú jàmaa mín wán.

17 Ho làndá lé o *Mɔyĩize á le Dónbeenĩ bò yi nǎnnáa ho wen. Ká mu sãamu lè ho tũíá poni lé orén na lé o Yeesu *Krista á le Dónbeenĩ bò yi zéeníánáa mu làa wen.

18 Nùpue na ðĩn mǎn le Dónbeenĩ wón mía. Ká arén na lé o Za kéní na lé le Dónbeenĩ, yia páanía wi là a Maá Dónbeenĩ, lé wón nǎn ó o Maá bïo zũnáa.

*Bïo ó o Zān Batiisi bia miten dǎní yi
(Matiye 3.1-12; Maaki 1.2-8; Luki 3.15-17)*

19-20 Wizonle 6úi á 6a *zúífùwa júnása na wi ho Zeruzalɛmu yi á tonkaa 6a yankarowà là a Levii nùwã le 6a 6uee tùa o Zān yi le o lé o nùpue yén sǐí. O o yí sà mu, ò o mà ho tũíá wéréwéré nǎn bia 6a tonkaa yi: «Ĩnén yínǎn o Krista, yia le Dónbeenĩ mǎn léra.»

21 A 6a t̀àara a yi: «Á fo lé o ǹupue ýén s̀íi? Fo lé le *Dónbeenĩ ĵi-cúa f̀ero *Elii‡ le?» O o Zān le mí yínǎń Elii. A 6a b́nía t̀àara: «Á fo lé le *Dónbeenĩ ĵi-cúa f̀ero na wa wee l̀oní§ le?» O o Zān le 6̀eé.

22 A 6a w̃a b́ía ñn wo yi: «Ūnén 6̀èn lé o ǹupue ýén s̀íi? Wa ko wa vaa źeení b̃io 6̀úi à na b́ia tonkaa w̃en yi. Fo léé ẃee?»

23 O o Zān b́ía: «Ĩnén lé ýia le *Dónbeenĩ ĵi-cúa f̀ero *Ezayii b́ía b̃io:

«Nii 6̀úi wee b̃io p̃́np̃́n le dùure yi kà s̀ii:

Mi ẃioka ho w̃h̃ú ká a Ñh̃uso o 6̀uen.»*

24 B́ia 6a tonkaa o Zān c̃́n 6̀úi lé 6a Fariz̃ewa.

25 A bán t̀àara a Zān mu yi: «Ká fo yínǎń ýia le Dónbeenĩ m̃n ĺera, á yínǎń o Elii, á mún yínǎń le Dónbeenĩ ĵi-cúa f̀ero na wa wee l̀oní, á léé webio ñn fo wee b́atízéráa 6a ǹupua?»

26 O o Zān w̃a b́ía ñn 6a yi: «Ĩnén wee b́atízé 6a ǹupua lè mu ĵumu. Ẽ ká a 6̀úi wi mi t̃́ah̃ú á mi ýi z̃́ b̃io.

27 Ĩnén f̀era dú wón yahó. O nak̃aa t̃enló á ĩnén yàá pá ýi koráa.»

28 B̃io kà 6̀uen6̀uen wó ho Betanii† lóhó yi, ho muh̃ú na 6a le Zurud̃en m̃n, h̃ia ó o Zān h̃ia wee b́atízé 6a ǹupua yi.

‡ **1:21** B̃io le Dónbeenĩ ĵi-cúa f̀ero Elii tonló sá vó, ó o 6uan ỳora ho wáayi. Ba 6̀úi h̃ia wee leéka le o ko ò o b́nĩ 6̀uen à dí ýia le Dónbeenĩ m̃n ĺera yahó, à 6uee ẃioka a 6uenló b̃io. Mi loń Malasii

3.23 § **1:21** O ĵi-cúa f̀ero na 6a Fariz̃ewa t̀àara b̃io lé o ĵi-cúa f̀ero na ó o M̃ỹiize b́ía b̃io le o ka lè mínén b̃io s̀ii á le Dónbeenĩ kh̃ii tonka. Mi loń Lándá źeeníló ṽuah̃ú (Deutéronome) 18.15 * **1:23**

Mi loń Ezayii ṽuah̃ú 40.3 † **1:28** Ho Betanii na 6a b́ía b̃io hen h́on wi ho Zurud̃en muh̃ú ñsání. Ho wi mí dòn làa h̃ia wi ho Zeruzalemu ñsání.

O Yeesu ka lòn muini pioza á le Dónbeenĩ n̄n

²⁹ Mu tá na lée t̄n, ó o Zān m̄n ò o Yeesu mà a wee b̄uen, ó o bía: «Yia kà ka lòn muini pioza á le Dónbeenĩ n̄n à s̄ennáa ho ðimíjá n̄pua bè-kora díá.‡

³⁰ Lé orén lé yia á ï bía b̄io kà síi: N̄pue b̄uí wi ï m̄n bò o b̄uen, ká a màhá po mi lé b̄io ó o wi ï yahó hàánĩ.

³¹ I lá yí zū yia lé orén, ká ï màhá b̄ueé wee bátízé ɓa n̄pua lè mu ɓumu, bèra a na ò o *Isirayele n̄pomu à zūí wo.»

³² O Zān mu pá b̄inía bía b̄io kà w̄eréw̄eré: «ĩ m̄n le Dónbeenĩ Hácírí à le lion o wán lòn háponi, á líí wi làa wo.

³³ I lá ðin̄ yí zū yia lé orén, ká le Dónbeenĩ na tonkaa mi le ï bátízé ɓa n̄pua lè mu ɓumu màhá bía n̄n mi: «Fo ó mi le Dónbeenĩ Hácírí ká le yòó ló wee líi o n̄pue b̄uí wán. Wón lé yia á à bátízé ɓa n̄pua lè le Dónbeenĩ Hácírí.»

³⁴ I m̄n mu, á ï wee bío mu w̄eréw̄eré le o lé le Dónbeenĩ Za.»

O Yeesu lé yia le Dónbeenĩ m̄n léra

³⁵ Mu tá na lée t̄n, ká a Zān t̄n wi ho lahó dà-kéní mu yi lè mí n̄i-kenínia n̄wã ɓun,

³⁶ ó o m̄n o Yeesu ò o wee khíí, ó o bía: «Yia wee khíí kà lé le *Dónbeenĩ Pioza.»

³⁷ O o Zān n̄i-kenínia n̄wã ɓun mu ɓá b̄io ó o bía, á ɓa ð̄enía bò a Yeesu yi.

‡ **1:29** Ba zúífùwa fù wee wé ya há muini lè ɓa bà-kùio, à càráa mí bè-kora s̄éndiaró. O Zān le o Yeesu ka lòn muini pioza á le Dónbeenĩ n̄n, lé b̄io ó o Yeesu mu á ɓa à ɓúe ɓa n̄pua bè-kora s̄éndiaró bio yi. Mi loń Ezayii v̄uah̄ 53.

38 O o Yeesu yèrèmáa khíi lora á mən à 6a bò a yi, ó o tùara 6a yi: «Lée webio mi wee cà.» A 6a bía: «Arabii (bűn kúará le: <nĩ-kàránlo>), lé wen fo wi yi?»

39 O o Yeesu bía nən 6a yi: «Mi buen, á mi vaa mi hen na á ĩ wi yi.» A 6a wáa bò a yi á vaá zūna bűn. Mu wó le wi-háarè. A 6a wáa kará tò le wii bűn làa wo.

40 O Zān nĩ-kenínia nùwā ɲun na ɲá a bíoní á bò a Yeesu yi nĩ-kéní 6a le Andere, o Simən Piere bən za.

41 Yia ó o Andere mu nín-yání van cǎn lé bən za Simən mu á vaá bía nən wo yi: «Wa mən o Məsii.» (Məsii lé mu heberemu. Ká mu kúará lè mu kerεekimu 6a le Krista, bűn kúará le yia le Dónbeenĩ mən léra.)

42 O o fó a buararáa o Yeesu cǎn. O o Yeesu lora a yi ò o bía: «Fo lé o Simən, o Zān za. Awa! Bío kà wán á 6a wé è ve fo làa Sefaasi.» (Sefaasi lé mu heberemu. Mu kerεekimu yi 6a le Piere, bűn kúará le búaaahó.)

43 Mu tá na lée tǎn, ó o Yeesu le mí ì va ho Kalilee kǎhú, ó o fò mún là a nĩ búii na yèni 6a le Filiipu, ó o bía nən wo yi: «Bè miĩ.»

44 O Filiipu mu wee lé ho Betesayidaa lóhó yi, hen na ó o Andere là a Piere wee lé yi.

45 Bűn mún ó o Filiipu bèn vaá fò mún là a Natanayεele, ó o bía nən wón yi: «Yia ó o *Məyiize bía bío ho làndá vǎnna yi, wón na 6a ɲi-cúa fεerowà mún bía bío, á wa yú. O lé o Nazareete nĩ Yeesu, o Zozεefu za.»

46 O o Natanayεele bía nən wo yi: «Bè-tente so dà a lé Nazareete yi le?» O o Filiipu bía nən wo yi: «Buen á fo vaá mi a.»

47 Bïo ó o Yeesu mɔn o Natanayεεle ò o vará mà a, ó o bía bïo kà o dǎní yi: «Yìà kà á kùaaakùamu mía yi. O lé o *Isirayεεle nni binbirì.»

48 O o Natanayεεle tùara a Yeesu yi: «Fo wó kaka zūnanáa mi?» O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Í fèra mɔn fo ká ũ kará le vǐndèε na 6a le fikíyée tá, ká a Filiipu yàá ðñ yí von fo.»

49 O o Natanayεεle bía nɔn wo yi: «Nì-kàránlo, fo lé le Dónbeenì Za. Fo lé o Isirayεεle n̄pomu béε.»

50 O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Fo dó ũ s̄i m̄i lé bïo á ï bía le ï mɔn fo ho *fikíyée tá. Awa! Bè-beera 6úi yàá khíi wé fo ò mi ká mu po bïo kà.»

51 O o pá b̄n̄iá bía: «Le ï m̄i ho t̄iá na mia: Mi khíi mi ho wáayi ká ho héra, á le Dónbeenì wáayi tonkarowà wee bè o *Nùpue Za yi à liiráa à b̄n̄i yò.Š»

2

O Yeesu yéréké bïo na ó o nin-yáni wó

1 Hã wizooní bïo t̄n zòñ, à b̄n̄ mu yaamu s̄nú 6úi wee dí ho Kalilee k̄h̄ lóhó na 6a le *Kanaa yi. O o Yeesu 6àn nu kera b̄n̄.

2 Ba mún von o Yeesu lè mí n̄-ken̄iá mu yaamu mu s̄nú ðiini.

3 Bïo ho *ðiv̄én h̄iá wó, ó o Yeesu 6àn nu 6ueé bía nɔn wo yi: «Ba ðiv̄én wó.»

Š 1:51 Bïo ó o Yeesu bía hen á bio 6onmín lè le yòoní na ó o Zakoobu h̄iá mon hã kònkórá yi ká ho wáayi tonkarowà wee lii à b̄n̄i yòo làa de. Mu wee zéeni le o Yeesu ka lòn yòoní na wi le Dónbeenì lè 6a nùpua p̄ah̄. Mi loí Bïo j̄uh̄ 6úεn̄i v̄uah̄ (Genèse) 28.12-13

4 Ká a Yeesu màhã bía nɔn wo yi: «Hãa mu, lé ũnén ko ũ zéeni bío á ĩ ko à ĩ wé làa mi le? I pãahũ dĩn yí dĩn.»

5 O o Yeesu bân nu wãa bía nɔn 6a ton-sáwá yi: «Bìo búenbúen na ó o hĩa à bío le mi wé, à mi wé mu.»

6 Numu sĩa bío hèzĩn wi bĩn. Hã lé hã huua á 6a tan. Hã mí dà-kéní kéní á liiterewa khĩmàni síi dà à kúee yi. Ba *zúifùwa wee wé kúee mu ñumu hã yi, à sɛɛka lè mítén làa bío 6a làndá bòráa mu à ceéráa mítén.

7 O o Yeesu bía le 6a ton-sáwá hà mu ñumu síiní hã sĩa mu. A bán síinía hã yòó 6ó mí ñi-kãa yi.

8 O o Yeesu wãa bía nɔn 6a yi: «Mí kĩ mu cĩnú à vaa na yĩa dú ho sãnú tonni yahó yi.» A 6a kã mu vaá nɔn wo yi,

9 ó o dĩndĩó à mu lé ho dĩvén. O o yí zũ hen na á hón dĩvén so ló yi, ká 6a ton-sáwá na hà mu ñumu, bán zũ hen na ho ló yi. O o von o hã-fla bân búa

10 á bía nɔn wo yi: «Ba nùpua búenbúen wee wé dá ho dĩvén na sí ho yahó. Ká pãahũ na á bía 6a von yĩo hĩa wee vĩ 6a, à 6a màhã wé dá hĩa yí tà yí sí. A ũnén wón bèn bàrá hĩa sí fúuu fúaa hã làa na kà wán.»

11 Bío kà lé o Yeesu nín-yání yéréké bío na wee zéeni le o ló le Dónbeenĩ cĩn na ó o wó. Mu wó ho Kalilee kũhũ lóhó na 6a le Kanaa yi. Bío ó o wó kà lé bũn zéenia o beemu, ó o ñi-keninia wíokaa dó mí sĩa wo yi.

12 Bũn món ó o Yeesu lè mín nu, lè mín zàwa, lè mí ñi-keninia á bò mín van ho *Kapɛɛnayuumu lóhó yi. Ba kará bĩn wó hã wizooní bío yɛn.

O Yeesu zoó nɔn ba duanlowà
(*Matiye 21.12-13; Maaki 11.15-17; Luki 19.45-46*)

¹³ Bïo ba *zúifùwa sánú na ba le *Paaki díró wà ɓueé sàará, ó o Yeesu wà yòora ho Zeruzalεmu lóhó yi.

¹⁴ Bïo ó o vaá zon le *Dónbeenĩ zĩ-beenĩ lún yi, ó o zoó yú ba nùpua bín à ba wee yèé ba nàwa, lè ba pia, lè ba ɓùaaɓúuní. O mún zoó yú bĩa wee pùarí le wárí bín, à ba karáka mí tàbáriwa núná yi.*

¹⁵ O o wáa lá ho húló pá lè le làbaani, á nɔn lè ba ɓúenɓúen á ba ló lè mí nàwa lè mí pia. A ba wén-pùarilowà wárí ó o pónkaa kúaará, á líikaa ba tàbáriwa kúaaaka.

¹⁶ O o bía nɔn ba ɓùaaɓú-yèérowa yi: «Mi khuii ba le ba lé. Mi yí wé † Maá zii làa duanló zii.»

¹⁷ O o nĩ-keninia hácírí yòò ɓuara le Dónbeenĩ bíonĩ vūahú bíonĩ na kà wán: «Dónbeenĩ, bïo á † heníanáa ũ zii bïo ɓèntín hía máa ká mi†»

¹⁸ A ba zúifùwa núnása na wi bín tùara a yi: «Lé mu yéréké bïo yén á fo dà à wé á à zéení le bïo fo wó kà bân wéró pànká á fo yú le Dónbeenĩ cón?»

¹⁹ O o Yeesu bía nɔn ba yi: «Ká le Dónbeenĩ zĩ-beenĩ na kà mi lá fù, á ínén n̄ bíní ì so le hã wizooní bïo tɪn yi.»

²⁰ A ba zúifùwa núnása bía nɔn wo yi: «Le Dónbeenĩ zĩ-beenĩ na ba son hã lúlúio ɓúará-nun

* **2:14** Le wárí pùaríló: Ba zúifùwa na hía wee lé hã kã-vio yi ɓuen á wee ɓuee pùaríka hã kã-vio wárí na ba ɓuan lè mín kòhú wárí, à dàñ yàraa ɓa bà-kúio ɓa muiní yaró bïo yi, lè le Dónbeenĩ zĩ-beenĩ lànpo cáló bïo yi. † **2:17** Mi loñ Lení vūahú (Psaumes) 69.10

làa bïo hèzĩn‡ lé dén á ùnén le ká 6a lá fù, á fo dà à bĩnĩ ì so hã wizoonĩ bïo tĩn yi le?»

²¹ Ξε ká le Dónbeenĩ zĩ-beenĩ na ó o Yeesu wee bïo bïo lé orén mí bεεre sãnía.

²² O Yeesu vèeró món lé hón pãahũ so ó o ñĩ-kenĩnia hácírĩ bĩnĩa 6uara hã bionĩ na ó o hĩa bĩa wán. Á 6a tà le le Dónbeenĩ bionĩ vũahũ bionĩ á bon, á mún tà le o Yeesu bionĩ á bon.

O Yeesu zũ bïo wi 6a nùpua sĩa yi

²³ Pãahũ na ó o Yeesu hĩa wi ho Zeruzalεemu yi ho *Paaki sãnú bïo yi, á 6a nùpua cèrèe mɔn mu yéréké bïowa na ó o wee wé, á 6a tà a bïo.

²⁴ Ká a Yeesu màhã yí dó mí sĩa 6a yi, lé bïo ó o zũ bïo wi 6a nùpua 6úen6úen yi.

²⁵ O màkóo mía à 6a zéení bïo wi o nùpue yi làa wo. Orén míten zũ bïo wi o nùpue sĩa yi.

3

O Yeesu zéenia le mukānĩ binbiri bïo

¹ Nĩi 6úĩ hĩa wi bĩn á yèni 6a le Nikodεemu. O lé 6a *zúifùwa jũhũso 6úĩ á mún lé 6a *Farizĩewa kuure nùpue 6úĩ.

² Tĩnàahũ 6úĩ, ó o 6uara a Yeesu cón á 6ueé wee bïo làa wo: «Nĩ-kàránlo, wa zũ le ùnén lé yĩa le Dónbeenĩ tonkaa. Lé bïo á nùpue yí dà máa wé mu yéréké bïowa làa bïo ùnén wee wéráa mu ká le Dónbeenĩ yí nɔn mu wéró pánká 6ànso yi.»

‡ **2:20** Le Dónbeenĩ zĩ-beenĩ soró jũhũ 6úa yú hã lúlúio 6ónĩ ó o Yeesu tonnãa. Bũn pãahũ ká a Heroode Nĩ-beenĩ lé yĩa lé ho Zudee kãhũ bεε. O Yeesu teró món lúlúio 6úará-tĩn làa bïo náa lé bũn le zĩ-beenĩ mu son vó yi. Bũn pãahũ ká a Heroode Akiripaa lé yĩa 6èn lé o bεε.

³ O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Le í mǐ ho tũíá na foñ: Nùpue yí dà máa zũí le *Dónbeenĩ béeñĩ bïo, ká ãanso yí bĩnía yí ton.*»

⁴ O o Nikodεεmu tũara a Yeesu yi: «O nùpue na yĩo tũn dà à bĩnĩ ì te kaka? Bïo ó o màhã yí dà máa bĩnĩ máa zo mín nu pìohó yí á máa te.»

⁵ O o Yeesu bía nɔn o Nikodεεmu yi: «Le í mǐ ho tũíá na foñ: Nùpue yí dà máa keí le Dónbeenĩ béeñĩ dĩinĩ, ká ãanso yí ton mu òumu lè le Dónbeenĩ Hácírí yi.

⁶ Yĩa ton o nùpue yi, wón mu ñipomu mukãñĩ wi yi. A yĩa ton le Dónbeenĩ Hácírí yi, wón le Dónbeenĩ Hácírí na wee na le mukãñĩ binbirĩ wi yi.

⁷ Awa, á bïo á ì bía nɔn foñ le mi búenbúen ko à mi bĩnĩ te, ù cén yí le mu wé fo coon.

⁸ Ho pinpiró wee wé và lùe lée lùe na bïo sí ho yi. A fo ò ò jí ho sã, ká fo yí zũ hen na ho ló yi, làa hen na ho wee va yi. Lé ká síí ó o nùpue na ton le Dónbeenĩ Hácírí yí á bïo karáa.»

⁹ O o Nikodεεmu wãa bía nɔn o Yeesu yi: «Ho bĩnĩ teró mu bïo á dà à wé kaka?»

¹⁰ O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Ûén ñĩ-kàránlo na yèni ló a *Isirayεele ñipomu tĩahũ, á pá yí zũ bũn le?»

¹¹ Le í mǐ ho tũíá na foñ: Bïo wa zũ làa bïo wa mɔn á lé mu seérása, bũn lé bïo wa wee bío bío wéréwéré. Ká mi màhã yí wi à mi tà mu yi.

¹² Hen ká í wee bío bío wee wé ho tá wán làa mia, à mi máa tà bío á ì wee bío yi. A mi òèn ò wé kaka à tàráa bío á ì wee bío yi ká í wee bío bío wee wé

* **3:3** Yí bĩnía yí ton: Mu keεεkimu yi á le biónĩ mu na yèrémáa ká ãàn kúará mún lé bïo ká: Yí ton ho wáayi.

ho wáayi làa mia?»

¹³ Nùpue òn yí yòora ho wáayi. O *Nùpue Za mí òn lé yíà ló ho wáayi á lion.

¹⁴ Bìo ó o Isirayele nìpomu hía wi ho tá hení yi, ó o *Mòyiize hía can ho hǎnló háa le bùení yi á hoonía fàrá.† O Nùpue Za mún ko ò o ca le bùení yi à hooní fàrá làa bǎn síi, ¹⁵ bera a na ká nùpue lee nùpue dó mí síi wo yi, à bǎnso yí le mukǎnì binbirì na máa vé.

¹⁶ Mu bon. Le Dónbeení wara ho òmíjǎ nùpua òkǎhína, fúaa le òn mí za kéní, bera a na ká nùpue lee nùpue na dó mí síi wo yi, à bǎnso bìo yí yáa, ká a yí le mukǎnì binbirì na máa vé.

¹⁷ Le Dónbeení yí tonkaa mí Za ho òmíjǎ yi à síinínaa ba nùpua júná, ká le tonkaa wo ò o buee kǎnì ba.

¹⁸ Yíà dó mí síi wo yi, wón bǎnso jùhú máa sí. Ká yíà yí dó mí síi wo yi, wón jùhú sú wó. Bǎnso jùhú sú lé bìo ó o yí dó mí síi le Dónbeení Za kéní yi.

¹⁹ Bìo òn á ba nùpua júná súráa lé bìo kà: Yíà na lé mu khoomu binbirì ló buara ho òmíjǎ yi. Ká bìo ba nùpua wára yí seka á ba wara le tìbírí á po a.

²⁰ Mu bon, nùpue lee nùpue na wee wé mu bè-kora, wón wee jìn mu khoomu. O yí máa tà lee òn mu yi ò o wén-kora à mi wéréwéré.

²¹ Ee ká yíà wee bè le Dónbeení tǎiá poni yi, wón wee wé lé mu khoomu yi, à ba mi wéréwéré le o wee bè le Dónbeení bíoní yi.

† **3:14** Pǎahú bùi ó o Isirayele nìpomu á ba háwá hía wee hàa ho tá hení yi, à ba hí. Ká yíà yóo lora a háa na o Mòyiize wó le ho hǎnló á hoonía fàrá yi, à wón fen. Mí loí Miló vǎahú (Nombres) 21.9

Bïo ó o Zān Batiisi bia a Yeesu dānī yi

²² Būn mōn ó o Yeesu lè mí nǐ-kenínia ló ho Zeruzalεmu yi wà van la-veere ho *Zudee kōhǔ yi. O vaá kará bǐn á cāakaa làa ba, á wee bátízé 6a nùpua.

²³ O Zān wón mún hǐa wee bátízé 6a nùpua ho lahó na 6a le Enɔn yi, ho wi ho Saliimu lóhó nǐsǎní, lé bïo mu ɲumu boo bǐn. Ba nùpua hǐa wee 6uen o cǔn ò o bátízé 6a.

²⁴ Mu wee wé ká a Zān 6a dǐn yí dó ho kàsó yi.

²⁵ Wizonle 6úi, ó o Zān nǐ-kenínia nùwǎ yen 6úi wǎania là a zuífù nǐi 6úi bïo ho làndá le 6a wé wé ceéráa mítén wán.

²⁶ O o Zān nǐ-kenínia mu wà van o cǔn, á vaá bía nɔn wo yi: «Nǐ-kàránlo, ũ hácírí so 6uara a nùpue na nɔnzoñ wi làa fo khíi ho Zurudɛn mōn bïo yí le? Yíia fo mà ho túiá ɲii. Awa, lé o wǎa wee bátízé 6a nùpua, á 6a nùpua cèrèè mún wee va a cǔn.»

²⁷ O o Zān bía nɔn 6a yi: «Nùpue yí dà máa yí bïo ká Dónbeenǐ yí nɔn mu wo yi.

²⁸ Minén mi bæere ɲá ho túiá na á ĩ mà le ĩ yínɔn yíia le Dónbeenǐ mɔn léra, ká ĩ lée nùpue na le Dónbeenǐ tonkaa á ĩ dú a yahó 6uara.

²⁹ Mu ka lòn há-fla, wón bïo sǎ mín báa yi. Eε ká 6àn báa mu 6àn bǔnlo wón wee wé dǐn o nǐsǎní, à wé ɲí a bióní. O sǐi wé wa a há-fla 6àn báa bióní yi. Lé bǔn á ínén sǐi mún wee waráa. Lé ĩ sǐ-wεε mu ɲii màhá wǎa sú bïo ká wán.

³⁰ Yíia mi bía bïo ko ò o bïo ɲúhǔ wé, à wé dé wán, ká ínén bïo ko mu tǐ yi.

³¹ «Yíia ló ho wáayi lion, wón po 6a nùpua 6úen6úen. Yíia bïo sǎ ho tá yi, wón wee wé 6a

nùpua wára, á wee bío 6a nùpua bíoní. Ká yĩa ló ho wáayi lion wón po 6a nùpua búenbúen.

³² Bío ó o mɔn làa bío ó o ná ho wáayi le Dónbeenĩ cón, lé búñ bàn tũíá ó o wee mí na 6a nùpua yi. Ká 6a nùpua màhã yí máa tà bío ó o wee zéení yi.

³³ Yĩa tà ho tũíá na ó o mà nɔn 6a yi, se 6anso wee zéení le bío le Dónbeenĩ bíá lée tũíá poni.

³⁴ Yĩa le Dónbeenĩ tonkaa wón wee fεε le ni-cúa, lé bío le Dónbeenĩ wee na mí Hácírí 6anso yi à yòo puuní.

³⁵ O Maá Dónbeenĩ wa a Za, á bàrá a mu bío búenbúen nùhũ wán.

³⁶ Yĩa dó mí sɪi o Za yi, se 6anso yú le mukānĩ binbirĩ na máa vé. Ká yĩa pã a Za mu bío, se wón yí yú dén mukānĩ so. Ká le Dónbeenĩ sɪi pá wé è cĩ 6anso yi fεεε.»

4

O Yeesu là a Samarii hĩnzoró fò mín le buii wán

¹ Ba *Farizíewa ná le o Yeesu món nùpua á po a Zãn nùpua, ó o mún wee bátízé 6a nùpua po a.

² (O Yeesu mí beere yí máa bátízé 6a nùpua. O nĩ-kenínia lé bíá wee bátízé 6a). Bío ó o Yeesu ná bío 6a bíá a dǎní yi,

³ ó o ló ho *Zudee kǎhũ yi lè mí nĩ-kenínia á bínía nɔn ho Kalilee kǎhũ.

⁴ Ká 6a màhã ko 6a kǎa ho *Samaríi kǎhũ yi à varáa bín.

⁵ Ba wà á vaá sùaráa ho Samarii lóhó búí na 6a le Sikaare yi. Ho lóhó mu 6ó ho mǎhǔ na ó o *Zakoobu yánkaa nǎn mí za Zozεεfu yi.*

⁶⁻⁸ Buii búí ó o Zakoobu yánkaa có bǐn. Bǐo ó o Yeesu 6ueé dǎn dén buii so ɲúhǔ yi, ò o san le vεεñǐ yi, ó o líí kará bǐn wee vǔńka. O o ńǐ-kenínia bán wà zoó yà mu bè-dínii ho lóhó yi. Mu wó à le wii yòó fàrá.

O o Samarii hǐnzoró búí ló wà 6ueé hà mu ɲumu, ó o Yeesu bía làa wo: «Háa mu, há mi lè mu ɲumu le ǐ ɲu.» ⁹ O o háa bía nǎn wo yi: «Éee! Ünén zúifù ńǐ wó kaka wee fio mu ɲun-ɲunii ǐnén na lé o Samarii hǐnzoró cǎn?» O háa bía bǐn lé bǐo 6a *zúifùwa fù yí máa páaní bǐo búí yi lè 6a Samariisa hùúu.

¹⁰ O o Yeesu bía nǎn o háa mu yi: «Fo lá zǔ bǐo na le Dónbeenǐ le mí ì há làa fo, á lá zǔ yía wee fio mu ɲumu ǔ cǎn, ünén lé fo lá à fio mu ɲumu, ó o lá à na mu ɲumu na wee na le mukǎńǐ binbirǐ foń.»

¹¹ O o háa bía nǎn o Yeesu yi: «Nì-kàránlo, le buii nà yi, á ǔ hǔló mún mía máa hàráa. A fo lá à wé kaka á à yíràa mu ɲumu na wee na le mukǎńǐ binbirǐ mu?

¹² Wàn 6úaa Zakoobu lé yía có le buii mu. Orén mí bεεre ɲun le ɲumu, ó o zàwa là a sánǐi mún ɲun mu. A ünén so dà à bío le fo po wón le?»

¹³ O o Yeesu bía nǎn wo yi: «Nùpue lée nùpue na wee ɲu le buii na kà ɲumu, wón á le ɲu-hǎní pá wé è dàń.

¹⁴ εε ká nùpue na à ɲu mu ɲumu na á ǐ na 6ànso yi, wón á ɲu-hǎní máa bǐní máa dàń hùúu. Mu

* **4:5** Mí loń Bǐo ɲúhǔ 6úεenii vǔahǔ (Genèse) 33.19; 48.22; Zozue vǔahǔ 24.32

ɲumu na á ã na a yi, á à wé lòn ɲun-dǎní na yí máa fi hùúu bǎnso yi, á mu ù na le mukǎní binbirí.»

15 O o hǎa bía nɔn o Yeesu yi: «Nì-kàránlo, yáá wǎa na bǔn ɲumu so mií, à le ɲu-hǎní yí bíní yí dàní mi, à ã wǎa yí bíní yí buee hà ɲumu hen.»

16 O o Yeesu bía nɔn o hǎa yi: «Lén zoo ve mǎn bǎa à mi buee lé.»

17 O o hǎa bía nɔn wo yi: «Í yí yan.» O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Ũ tǔiá sí à ù bío le fo yí yan.

18 Bǐo fo bía bon. Ba bǎawa na fo yan yú ɓa nùwǎ hònú, á yǎ làa fo páanía wi kà yínɔn mǎn bǎa.»

19 O o hǎa wǎa bía nɔn o Yeesu yi: «Wàn yàró, í wǎa zū le ùnén lé le *Dónbeení ɲi-cúa fεero búi.

20 Warén wàn bǎawa á bǎaanía le Dónbeení le búee na kà wán, ká minén zúifùwa bán wee bío le hen na le Dónbeení ko le wé bǎaaní yi á wi ho Zeruzalεmu yi. A lé mu yén wǎa bǐo bon?»

21 O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Hǎa mu, tà bǐo á à ã bío yi. Pǎahǔ búi khíi dǎ, á le Dónbeení bǎaaníló le búee na kà wán lè ho Zeruzalεmu yi á bǐo ɲúhǔ máa wé.

22 Minén Samariisa wee bǎaaní le Dónbeení ká mi yí zū le. Warén zúifùwa bán zū le Dónbeení na wa wee bǎaaní lé bǐo le Dónbeení dǎn warén wán á wee kǎnínáa ɓa nùpua.

23 εε ká pǎahǔ búi khíi dǎ, ho yáá wǎa dǎn vó, á le Dónbeení bǎaanílowa binbirí á wé è bǎaaní a Maá Dónbeení lè lerén mí bεere Hácírí pánká, lè ho tǔiá poni na le zéenia làa ba. Mu bon, bán bǎaanílowa so lé bǐa ó o Maá síi vá yi.

24 Le Dónbeení lé le hácírí, á bǐa wee bǎaaní le ko ɓa bǎaaní le lè lerén mí bεere Hácírí pánká, lè ho tǔiá poni na le zéenia làa ba.»

25 O o hãa bía nɔn o Yeesu yi: «Ĩ zũ mu le *Yia le Dónbeenĩ mɔn lera yia ɓa le *Krista, á wà à ɓuen. Ká a khii ɓueé dɔn, ó o ɓueé zéenika mu ɓiowa ɓúenɓúen yara làa wɛn.»

26 O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Ĩnén na wee bío làa fo kà lé orén mí ɓɛɛɛ.»

27 Bũn pãahũ ò o Yeesu nĩ-keninia ɓinía ɓueé dɔn. ɓiɔ ɓa ɓueé mɔn ò o Yeesu wee bío là a hãa, á mu wó ɓa coon. Ká ɓarén ó o ɓúi màhã yí tũara a yi le mu wó kaka tàá lée webio nɔn ó o wee bíoráa là a hãa mu.

28 O o hãa wãa día mí jumu dɛɛ ɓin, ò o wà zon ho lóhó yi à zoó wee bío lè ɓa nùpua

29 le ɓa ɓuee lée loń o nĩ na zũna ɓiɔ á mí wó ɓúenɓúen á bía. Le o màhã à wé Yia le Dónbeenĩ mɔn lera na ɓa le Krista lée?

30 A ɓa nùpua ló mà a Yeesu.

31 Hón pãahũ so yi, ó o Yeesu nĩ-keninia le o dí. Ba wee bío: «Nĩ-kàránlo, sáberé à ù dí.»

32 Ká a màhã bía nɔn ɓa yi: «Ĩ bè-dínii á mi yí zũ síi.»

33 A ɓa nĩ-keninia wee tũaka mín yi le o ɓúi màhã ɓuan bè-dínii ɓueé nɔn wo yi lée.

34 O o Yeesu bía nɔn ɓa yi: «Yia tonkaa mi síi ɓiɔ wéró, lè ho tonló na ó o le ĩ sá à síiní jii, ɓũn lé ɓiɔ lé ĩ dínló.

35 Minén wee wé bío le hen làa piina ɓiɔ náa ká ho dínló láró dɔn. Ká ĩnén ɓɛn wee bío na mia: Mi loń hã manawà sese, ho dínló bon dín á pan mí láró.

36 Yia wee lá ho dínló dɛɛnia ɓúakáa mí tonló á wee yí mí sàánii. Ho dínló na ó o wee lá lé ɓa nùpua na à keń le mukānĩ ɓinbirĩ na máa vé yi. Lé kà síi ó o dĩro là a láro sía wee wé páaní waráa.

37 Bïo bía kà bènťín bon: O dĩro wi, á yĩa wee lá ho dĩnló wi.

38 Awa, ínén wĩa tonkaa mia 6a nùpua cón bèra a na à mí yí 6a 6uennáa làa bïo ho dĩnló lárówà wee láráa ho ho mǎhũ na á 6a yí sá yi bïo síi. Nĩvio lé bĩa 6úa ho tonló mu ɲúhũ, á minén á à sá à sĩ ɲii.»

39 Ho Samariisa na wi ho lóhó mu yi cèrèe dó mí sĩa o Yeesu yi, lé bïo ó o hĩa míten bía nǎn 6a yi le o Yeesu bía bïo mí wó 6úen6úen nǎn mí yi.

40 Lé bũn nǎn ká 6a Samariisa 6ueé dǎn, á 6a yankaa wo le o keení làa mí. O o Yeesu kará bĩn hĩa wizooní bïo ɲun.

41 A bĩa dó mí sĩa wo yi wíokaa dó wán hĩa bioní na ó orén mí beere bía nǎn 6a yi bïo yi.

42 A 6a bía nǎn o hĩa yi: «Bïo kà wán, á wa wĩa dó wa sĩa wo yi lé bïo warén wa beere ɲá a ɲi-cúa, ká mu yínǎn bïo fo bía nǎn wen mí dòn bïo yi. Wa wĩa zũ le orén lé ho dĩmĩɲása kǎnĩlo.»

O Yeesu wéera a ya-dĩ beeni 6úi za

43 Bïo ó o Yeesu lè mí nĩ-kenínia wó hĩa wizooní bïo ɲun ho lahó mu yi, á 6a ló bĩn wà van ho Kalilee kǎhũ yi.

44 O Yeesu míten hĩa bía le *Dónbeenĩ ɲi-cúa fεero máa wé yi le kǎnbii mín kùrú kǎhũ yi.

45 εε ká bïo ó o vaá dǎn ho Kalilee, á ho kǎhũ mu nùpua 6uan wo se. Lé bïo á bán mún van ho *Paaki sǎnú dĩró ho Zeruzaleemu yi, á vaá mǎn bïo 6úen6úen na ó o wó bĩn.

46 O Yeesu bĩnĩa van ho Kalilee kǎhũ lóhó na 6a le *Kanaa, hen na ó o hĩa yèrémáa mu ɲumu wó lè

ho ðivén yi. Ho kôhũ mu béε tonni ya-dí beenĩ búí wi bĩn á za lò yí here wi ho *Kapεεnyuumu yi.

47 Bĩo ó o tonni ya-dí beenĩ mu jí le o Yeesu ló ho *Zudee kôhũ yi á buara ho Kalilee, ó o ló van o cón, á vaá yankaa wo le o buen ho Kapεεnyuumu, à buée wεé mí za na día mu húmú jíi wán.

48 Ó o Yeesu bía nɔn o ñi yi: «Yínɔí mi wé yí mɔn mu yéréké bĩowa na wee zéení le Dónbeenĩ pánká, á mi máa dé mi sía mĩ lon?»

49 Ó o béε tonni ya-dí beenĩ bía nɔn o Yeesu yi: «Nì-kàránlo, sáberé à ù wa bè mín va hen na á ĩ za wi yi ò o yí hí.»

50 Ó o Yeesu bía nɔn wo yi: «Lén va, ù za á dèε búí máa wé.» Ó o ñi dó mí síi bĩo ó o Yeesu bía nɔn wo yi ó o bĩnía wà.

51 Mu tá na lée tɔn, ó o ton-sáwá ló buée sá a yahó, á bía nɔn wo yi le o za wáa wan.

52 Ó o tùara ho pãahũ na ó o za mu bĩo díká dó yi làa ba. A ba bía nɔn wo yi le mu wó ho hĩihũ ká le wii dá yεnía. Lé hón pãahũ so á le tènĩ búakáa ló a sãnía yi.

53 Ó o za bàn maá wáa zũna le mu wó ho pòn-kéní na ó o Yeesu bía nɔn wo yi le o za á dèε búí máa wé. Ó orén lè mí zĩi nùpua búenbúen dó mí sía o Yeesu yi.

54 Bũn lé bĩo wó a Yeesu cúa-ɣun ní yéréké bĩo na wee zéení le o ló le Dónbeenĩ cón na ó o bĩnía buée wó ho Kalilee kôhũ yi, ká a ló ho Zudee kôhũ yi buara bĩn.

5

O Yeesu wéera a mùamúa búí

1 Wízoní bío yɛn bɛn mɔ́n, à bɛn ɓa *zúífùwa sánú ɓúí díró dɔ́n, ó o Yeesu wà yòora ho Zeruzalɛmu.

2 Ho lóhó mu yi á súdeení la-beení ɓúí wi yi á ɓa wee yɛ lè mu heberemu le Betezadaa. Le ɓó ho zūāñii na ɓa wee yɛ làa Pía Zūāñii. Hã sansáwá bío hònú son kíniá le súdeení la-beení mu yi.

3 Lé hɔ́n tá á ɓa vánvárowà cèrèè hía wee wé da yi. Ba vánvárowà mu t̄ahú á ɓa muiiwà, lè ɓa lóní, lè ɓa mùamúawà wi yi. [Ba hía wee da bín à pa bío mu ɓumu hía à bùcán.

4 Lé bío á pònna ɓúí, à le Dónbeení wáayi tonkaro ɓuee bùcán mu. Ká a vánváro na zon mu yi ho yahó, hàrí mu wé vāmú lée vāmú tò à o ò pá wa.]

5 Vánváro ɓúí hía wi bín á vāmú míana a wán yú hã lúluio ɓóní làa píru làa bío hètín.

6 Bío ó o Yeesu mɔ́n wo ò o dūma, ó o zū le o lò yí here míana, ó o tūara a yi: «Fo wi à ũ wa le?»

7 O o n̄ii bía nɔ́n wo yi: «Nì-kàránlo, nùpue na à lá mi líí dé mu ɓumu yi mu bùcánló p̄ahú á mía. Hen ká í dāmákaa le í líí zo, bɛn ká a ɓúí zon vó.»

8 O o Yeesu bía nɔ́n wo yi: «Lii h̄n̄í, lá ũ dāmu dèè à ũ varáka.»

9 Mí lahó yi ó o n̄ii mu dèenía wan, á lá mí dāmu dèè ò o wee varáka.

Ɛɛ ká bío mu wó ɓa *zúífùwa vūnló wizonle na ɓa le *Sabaa zòñ,

10 á ɓa zúífùwa ɓúnása wee bío là a n̄ii na wan: «Wa làndá yi, á fo yí ko à ũ lá ũ dāmu dèè ɓua, lé bío ho Sabaa lé ho zuia.»

11 O o n̄ii bía nɔ́n ɓa yi: «Yia wɛéra mi lé yia bía nɔ́n mī le í lá í dāmu dèè à í varáka.»

12 A ɓa wáa tùara a yi: «Yia le ù lá ù dāmu dèe ù varáka lée wée?»

13 Ká a nǐi màhǎ yí zǔ yia wéera a, lé ɓio ó o Yeesu vǔnun ɓa nùpua na wee ɓàa mín ɓín tǎhǔ.

14 ɓún mǎn, ó o Yeesu vaá fò mín là a nǐi mu le *Dónbeenǐ zǐ-beenǐ lún yi, ó o ɓía nǎn wo yi: «Loń lon. ɓio ká wán, á fo wáa wan. Awa. Ká fo yí wi à mu ɓúi na po ɓio yú fo khíina à ɓíní yí fo, à ù yí ɓíní yí wé bè-kohó.»

15 O o nǐi wà vaá ɓía nǎn ɓa zúifùwa ɓúnása yi le lé o Yeesu wéera mí.

16 Lé ɓún nǎn á ɓa zúifùwa ɓúnása và bòráa o Yeesu yi wee seé, ɓio ó o wéera a nùpue ho Sabaa zòh ɓio yi.

17 Ká a Yeesu màhǎ ɓía nǎn ɓa yi: «ǐ Maá Dónbeenǐ wee sá fée, á ínén mún wee sá.»

18 Dén ɓiónǐ so na ó o Yeesu ɓía ɓio yi, á ɓa zúifùwa ɓúnása wíokaa sòobáa mítén o ɓúeró ɓio yi. Lé ɓio á mu yínǎn ɓio ó o wó khon ho Sabaa ɓio yi mí dòn, ká lé ɓio ó o le le Dónbeenǐ lé mín kùrú Maá. ɓún wee zéení le o mànía mítén lè le Dónbeenǐ.

Le Dónbeenǐ Za pànká

19 O Yeesu wíokaa lá le ɓiónǐ ò o ɓía nǎn ɓa yi: «Le í mí ho tǔiá na mia: O Za* yí máa wé ɓio ɓúi mítén. ɓio á ɓàn Maá Dónbeenǐ wee wé ò o mi, ɓún lé ɓio ó o wee wé. ɓio á ɓàn Maá wee wé ɓúenɓúen ó o mún wee wé.

20 Mu bon, o Maá wa a Za, á ɓio ó orén mí ɓere wee wé ó o wee zéení làa wo. O pá à ɓíní ì zéení a

* **5:19** Hen ká a Yeesu sansan le Za tàá Dónbeenǐ Za se lé orén Yeesu mí ɓere wee ɓio mítén ɓio.

lè mu bè-beera na po bïo mi mən á bueé 6ó ho zuia yi, ó o ò wé, á mu ù wé mia coon.

²¹ Làa bïo síi ó o Maá wee vèenínáa 6a nĩ-hía à na le mukānĩ binbirĩ 6a yi, lé làa bũn síi ó o Za mún wee nanáa le mukānĩ binbirĩ bĩa ó o wi ò o na le yi.

²² O Maá mún yí máa cítí nùpue, ká a màhá nən le cítí fló pànká búenbúen o Za yi,

²³ bèra a na à 6a nùpua búenbúen wé kònbi o Za, làa bïo 6a wee kònbiráa o Maá. Yia yí máa kònbi o Za, se 6ànsò mún yí máa kònbi o Maá na tonkaa wo.

²⁴ Le í mĩ ho tũíá na mia: Yia wee tà jí í bioní, á dó mí síi í Maá na tonkaa mi yi, wón 6ànsò yú le mukānĩ binbirĩ na máa vé hã làa na kà wán. Bànsò á í máa cítí. O dèenía ló mu húmú yi, á yú le mukānĩ binbirĩ.

²⁵ Le í mĩ ho tũíá na mia: Ho pãahũ 6úi khíi dã, ho yáa wáa dõn vó, á bĩa yí yú le mukānĩ binbirĩ, na ka lòn nĩ-hía á à jí le Dónbeenĩ Za tãmu. Bĩa á à jí mu, bán á à yí le mukānĩ binbirĩ.

²⁶ Mu bon, làa bïo ó o Maá á le mukānĩ binbirĩ wee lé cõn, lé làa bũn síi ó o wó ó o Za á le mukānĩ binbirĩ mún wee lé cõn.

²⁷ O nən ho pànká wo yi ò o fináa le cítí, lé bïo ó o lé o *Nùpue Za.

²⁸ «Mi yí le bïo bía kà wé mia coon, lé bïo á pãahũ 6úi khíi dã, ká 6a nĩ-hía búenbúen á à jí a Nùpue Za tãmu,

²⁹ á 6a à vèe. A bĩa wó mu bè-tentewà á à yí le mukānĩ binbirĩ na máa vé. Ká bĩa wó mu bè-kora bán núná à sí.

³⁰ Inén yí dà dèe máa wé iten. I wee wé fi le cítí à héha lè í Maá jí-cúa na ó o mà nən mĩ. A í cítí fló

mún téréna, lé bïo á ï yí máa fi le làa bïo á ï sïi vá yi. I wee fi le làa bïo ó o Maá na tonkaa mi sïi vá yi.

³¹ «Mu lá lé ìnén ì dòn á wee mï ho tũiá ì jii, á mi lá dà a pí ì tũiá.

³² Εε κά ñi-veere lé ì seéra, á ï zũ le ho tũiá na ó o wee mï ì jii á bon.

³³ Minén lé bia tonkaa ba nùpua á ba van o Zān Batiisi cǝn, á wón vaá mà ho tũiá ì jii á nǝn ba yi.

³⁴ Ìnén wón màkóo mía à nùpue wé ì bïo seérao. Ká ì màhá bíá mu bèra a na à mi dàn kǝní.

³⁵ «Bïo ó o Zān hĩa wee bío ka lòn fintǝní na khoomu yenkeen, á mi tà zǝmakaa mu khoomu mu bïo yi ho pǝn-za dèe yi.

³⁶ Bïo búii wi bǝn á wee zéeni bïo á ï bïo karáa. Bǝn po ho tũiá na ó o Zān mà ì jii. Mu bïo mu lé mu bè-wénia na á ï Maá le ì wé, bïo á ï wee wé kǝ, lé bǝn wee zéeni le lé ì Maá tonkaa mi bïo bon.

³⁷ A ï Maá na tonkaa mi wón mí beere mún wee mï ho tũiá ì jii. Mi yí jǝá a bíoni, á mi mún yí zũ a.

³⁸ Mi yí tà a bíoni yi binbirì, lé bïo mi yí tà yǝa ó o tonkaa bïo.

³⁹ Mi wee kǝrán le Dónbeenì bíoni à cikon, lé bïo mi wee leéka le lé lerén wee na à mi zũn bïo mi ì wé á à yírǝa le mukǝnì binbirì na máa vé. Awa, lé dén bíoni so lé dïo wee zéeni bïo á ï bïo karáa wéréwéré,

⁴⁰ à mi màhá pá yí wi à mi buen ì cǝn à yírǝa le mukǝnì binbirì.

⁴¹ «Ìnén màkóo mía à ba nùpua khòni mi.

⁴² Εε κά minén bán á ï zũ bïo mi karáa. Le Dónbeenì mi yí wa.

⁴³ I Maá lé yǝa á ï buara yèni yi, á mi pá ì bïo. Ká a búii màhá lá buara mí kùrú yèni yi, á mi ì tà wón bïo.

⁴⁴ Minén na wi mi wé khòoní mín, à mi yí wi à mi cà à òò lé le Dónbeenĩ mí dòn à khòoní mia, á à wé kaka à dérää mi sĩa ìnén yi?

⁴⁵ Mi yí leéka le lé ìnén khii kooní mia le Dónbeenĩ yahó dé. Bùéé. O *Moyiize na mi wee lòní le o ò séení mia lé wón wee kooní mia le Dónbeenĩ yahó.

⁴⁶ O Moyiize bïo mi lá tà kénkén, se ìnén á mi mún lá à tà bïo, lé bïo á ìnén lé yïa ó o Moyiize bïa bïo mí vónna yi.

⁴⁷ Εε κά bïo ó o túara ì dǎní yi á mi yí tà yi, á mi mún yí dà máa tà ìnén bíoní yi.»

6

O Yeesu dǎinia 6a zǎamáa

(Matiye 14.13-21; Maaki 6.30-44; Luki 9.10-17)

¹ Bǎn mǎn ó o Yeesu lè mí ñi-kenínia zon ho woohú á khú ho Kalilee vǔ-beenĩ mǎn, hĩa 6a mún wee ve làa Tiberiade vǔ-beenĩ.

² Á 6a minka zǎamáa bò a yi, lé bïo 6a vánvárowà na ó o wee wéé à 6a mi á bïo wee wé ho yéréké.

³ O o Yeesu wà vaá yòora le búee búí, á yòó kará bǎn lè mí ñi-kenínia.

⁴ Mu wee wé, à 6a *zúifùwa sǎnú na 6a le *Paaki díró sùaràa.

⁵ O o Yeesu le mí ì loń, à 6a minka zǎamáa wee buen wo yi, ó o túara a Filiipu yi: «Lé wen á wa à yí mu bè-díni yi á à na 6a minka nùpua na kà búenbúen yi?»

⁶ O Yeesu túara a Filiipu yi kà, lé bïo ó o wi ò o khén o kúará, ká arén wón zǔ bïo ó o ò wé.

7 Ó o Filiipu bía nɔn o Yeesu yi: «Hàrí wa lá yí le wén-hãani khiá-jun* à vaa yà lè ho búurú buée cèeka wíniwíni, á ɓa búenbúen pá máa yí.»

8 Ó o nĩ-kenínia nĩ-kéní, o Simɔn Piere ɓàn za Andere á bía nɔn o Yeesu yi:

9 «Yàrónza búí wi hen á ɓa cezàwa bùaa jun, lè ho búurú bi-zàwa bïo hònú na wó lè mu bïo búí na ɓa le ooze† dũmu á wi cɔn. Ká lée webio á bũn n wé lè ɓa minka zãamãa na kà?»

10 Ó o Yeesu wãa bía: «Mi bïo le ɓa búenbúen lii kɛení.» Le jíní sà le lùe mu yi boo, á lé dén ɓa wãa líí kará wán. Ba báawa mí dòn á à yí muaaseé hònú síi.

11 Ó o Yeesu fó ho búurú bi-zàwa, á dó le Dónbeenĩ bárakà, ò o nɔn ho le ɓa sankã na bïa kará bĩn búenbúen yi. Lé bũn ɓàn síi ó o mún wó lè ɓa cezàwa, á ɓa búenbúen dú làa bïo ɓa sĩa vá yi.

12 Bïo ɓa búenbúen dú sù, ó o Yeesu bía nɔn mí nĩ-kenínia yi: «Mi yí díã le bïo dú ká à yáa. Mi khuii mu búenbúen.»

13 A ɓa khuiira mu, á ho ooze búurú bi-zàwa bïo hònú bïo na là ká á sú hã sàkíwá píru jun.

14 Bïo ɓa nùpua mɔn mu yéréké bïo na ò o wó, á ɓa bía: «O nĩ na kà ɓèntĩn lé le *Dónbeenĩ jĩ-cúa fɛero, yĩa lá ko ò o buen ho ðímíjã yí.»

15 Bïo ó o Yeesu zũna le ɓa nùpua buée fé mí á à wé lè mí bée lè ho pánkã, ó o tĩn wà yòora le búee wán mí dòn.

* 6:7 Le wén-hõnló dà-kéní wee yí o nùpue nĩ-kéní wizon-kùure sámú sãání. † 6:9 Ooze: Mu lée bè-vànií búí na ɓa zúifùwa hĩa wé và à wé lè ɓa nàwa ðĩnló. Ho ooze mu dũmu á ɓa nĩ-khenia wee è wé lè ho búurú. Horén dũmu yàwá sí.

*O Yeesu varákaa mu numu wán
(Matiye 14.22-27; Maaki 6.45-52)*

¹⁶ Ho ziihũ, ó o Yeesu nĩ-kenínia wà lion ho vū-beenĩ nii,

¹⁷ á líí zon ho woohũ wee khi lè ho *Kapεεnyuumu lóhó c̄sn. Ho tá hũn ká a Yeesu ðĩn yí buée ðõn 6a.

¹⁸ Ho pinpiró wee và lè mí pànká, á ho vū-beenĩ numu wee yànbónka. ¹⁹ Bĩo 6a vá zon á à yí lòn kilomεeterewa bĩo hònú táá bĩo hẽzĩn sii lè le bónbóore‡, á 6a m̄n o Yeesu ò o wee varáka mu numu wán wà buée sùará 6a yi, á 6a zãna.

²⁰ O o Yeesu bía n̄n 6a yi: «Mu lé ínén, mi yí z̄sn.»

²¹ A 6a wãa wi 6a bío le o Yeesu yòo zo ho woohũ yi, à bũn 6a ðẽnía ðõn hen na 6a wee va yi vó.

O Yeesu ka lòn ðĩnló na wee na le mukānĩ binbirĩ

²² Mu tá na lée t̄n, á 6a zãamãa na khii wi lè ho vū-beenĩ m̄n á zũna le lée woohũ dà-kéní mí ðòn lá wi bĩn. Ba zũna le o Yeesu yí zon ho woohũ lè mí nĩ-kenínia, ká lé 6arén wà mí ðòn.

²³ Εε ká wonna búí ló ho Tiberiade lóhó yi buée ðõn ho lahó na ó o Yeesu dó le Dónbeenĩ b̄arákà ò o n̄n ho búurú 6a là yi.

²⁴ Bĩo 6a zãamãa m̄n ò o Yeesu mía bĩn, ó o nĩ-kenínia mún mía bĩn, á 6a yòo zon h̄sn wonna so yi n̄n ho *Kapεεnyuumu lóhó, á wà khii cà a.

²⁵ Bĩo 6a bĩnía khii yú a Yeesu ho vū-beenĩ m̄n, á 6a wee tùa wo yi: «Nĩ-kàránlo, fo buara hen ðià?»

²⁶ O o Yeesu bía n̄n 6a yi: «Le í mĩ ho tũíá na mia: Mi wee cà mi yín̄n bĩo mi zũna mu yéréké bĩo na

‡ **6:19** Ho Kalilee vū-beenĩ: Ho vū-beenĩ mu tóntómú á à yí kilomεeterewa bóní sii, ká ho bùaaró á à yí kilomεeterewa pírujun sii.

á ĩ wó ɓàn kúará, ká lé ɓio mi yú ho búurú á là sù ɓio yi.

²⁷ Mi wé yí sá ho ɗĩnló na dà wee yáa ɓio yi, ká mi wé sá hĩa yí máa yáa ɓio yi, hón na wee na le mukāñi binbirĩ na máa vé. Hón ɗĩnló so lé o Nùpue Za á à na ho mia, lé ɓio ó orén lé yĩa ó o Maá Dónbeenĩ zéenia ɓio le mí nɔn mu ɓio ɓúenɔúen wéro pànká yi.»

²⁸ A ɓa tùara a yi: «Lé ho tonló yén á le Dónbeenĩ wi à wa sá?»

²⁹ O o Yeesu bía nɔn ɓa yi: «Bìo le Dónbeenĩ le mi wé, lé à mi dé mi sĩa yĩa le tonkaa yi.»

³⁰ ɓio ó o bía kà síi, á ɓa bía nɔn wo yi: «Ūnén ɓèn lé mu yéréké ɓio yén fo dà à wé á wa à mi á à dérása wa sĩa fon? Wé mu ɓúí le wa mi!

³¹ Páahũ na á wàn ɓúaaawa hĩa wi ho tá henĩ yi, á ɓa yú ho *maanɛ á là, làa ɓio mu túararása le Dónbeenĩ bióni vūahũ yi: «O hĩa nɔn ho ɗĩnló na ló ho wáayi ɓa yi á ɓa dú.Š»

³² O o Yeesu ɓèn bía nɔn ɓa yi: «Le ĩ mi ho tũíá na mia: Mu yínɔñ o *Mɔyiize lé yĩa hĩa nɔn ho búurú na ló ho wáayi mia. Lé ĩ Maá Dónbeenĩ nɔn ho mia. Lé orén mún wee na ho ɗĩnló binbirĩ na ló ho wáayi mia.

³³ Mu bon, ho ɗĩnló binbirĩ na le Dónbeenĩ wee na lé yĩa ló ho wáayi lion. Lé orén wee na le mukāñi binbirĩ ho ɗĩmínása yi.»

³⁴ A ɓa bía nɔn wo yi: «Nì-kàránlo, wé na hón ɗĩnló so wɛn fɛɛɛ.»

³⁵ O o Yeesu wáa bía nɔn ɓa yi: «Ĩnén lé yĩa lé ho

Š 6:31 Mi loñ Lení vūahũ (Psaumes) 78.24; Léro vūahũ (Exode) 16.1-15. ʼBa zámáa bía le bióni mu à zéeni le o Mɔyiize lé yĩa hĩa nɔn ho ɗĩnló mín ɓúaaawa yi.

dĩnló na wee na le mukāni binbirĩ. Yia bò miĩ á dó mí sɪi miĩ, á hĩni làa ɲu-hānĩ máa búe bānsò hùúu.

³⁶ I bía mu nɔn mia le mi mɔn bĩo á ĩ wó, à mi ɲɔn pá yí dó mí sɪa miĩ.

³⁷ Bĩa á ĩ Maá wee wé à ba bĩo sɪi miĩ le mí nĩ-kéní kéní wé è bè miĩ. Yia bò miĩ, á ĩ máa bĩo le o bĩnĩ hùúu.

³⁸ Lé bĩo á ĩ yí ló ho wáayi yí wà bueé wé ĩ sɪi bĩo. Yia tonkaa mí lé wón sɪi bĩo á ĩ wà bueé wé.

³⁹ Yia tonkaa mí sɪi bĩo lé à ĩ yí vĩnĩ bĩa ó o kàràfáa miĩ nĩ-kéní búu, ká ĩ vèení ba ho dímíjǎ vé nònzoñ.

⁴⁰ Mu bon, ĩ Maá sɪi bĩo lé à bĩa búenbúen na fá mí yìo o Za yí á dó mí sɪa wo yì, à yí le mukāni binbirĩ na máa vé, à ĩ vèení ba ho dímíjǎ vé nònzoñ.»

⁴¹ A ba *zúifùwa wáa wee khí mí kíó yì, lé bĩo ó o bía le mínén lé ho dĩnló binbirĩ na ló ho wáayi lion.

⁴² A ba bía: «Yínɔñ orén lé o Zozεεfu za Yeesu le? Wa zũ bān maá lè bān nu. Ó o wáa à wé kaka á à bíoráa le mí ló ho wáayi lion?»

⁴³ Ó o Yeesu bía nɔn ba yì: «Mí yí khí mí kíó yì.

⁴⁴ Nùpue woon yí dà máa bè miĩ, ká a Maá na tonkaa mí yí buan wo yí buararáa, á ĩnén á à vèení bānsò ho dímíjǎ vé nònzoñ.

⁴⁵ Bĩo kà lé bĩo túara le Dónbeenĩ ɲi-cúa fεεrowà vōnna yì: «Le Dónbeenĩ khíi kàrán ba búenbúen.*» Nùpue léé nùpue na wee ɲí a Maá Dónbeenĩ tǎmu, á wee día mítén ò o kàrán, wón á à bè miĩ.

⁴⁶ Bún yí máa zéení le ĩ le nùpue búu mɔn o Maá. Yia ló le Dónbeenĩ cǔn buara, lé wón mí dòn mɔn wo.

⁴⁷ Le ĩ mĩ ho tũiá na mia: Yia dó mí sɪi wo yì, wón yú le mukāni binbirĩ na máa vé.

* 6:45 Mi lonĩ Ezayii vūahũ 54.13

48 Inén lé ho dínló na wee na le mukāñi binbirì.

49 Mìn òuàawa là ho *maane ho tá henì yi, èè ká bűn màhá yí hò 6a húmú.

50 Ká inén lé ho dínló binbirì na ló ho wáayi lion. Yia dú ho, á 6ànsò ò yí le mukāñi binbirì na máa vé.

51 Inén lé ho dínló na wee na le mukāñi binbirì, hĩa ló ho wáayi lion. Yia dú ho, á 6ànsò á à yí le mukāñi binbirì na máa vé. Ho dínló na á ìì na bèra a na à ho òmíjása yí le mukāñi binbirì, lé ì sánía.»

52 Bĩo 6a *zúifùwa já há bioní mu, á 6a wee kán mìn lè mí sòobéè. Ba wee bío: «O nñi mu dà a wé kaka a nanáa mí sánía wèn á wa a là?»

53 O o Yeesu bíá nòn 6a yi: «Le ì mĩ ho tũíá na mia: Hen ká mi yí là a Nùpue Za sánía, á yí òun o cāni, á le mukāñi binbirì máa kèñ mia.

54 Yia là ì sánía, á òun ì cāni, wón 6ànsò yú le mukāñi binbirì na máa vé. Ì ò vèení 6ànsò ho òmíjává vé nònzoñ.

55 Mu bon, inén sánía lé ho dínló binbirì, á ì cāni lé mu bè-òunii binbirì.

56 Yia là ì sánía á òun ì cāni, se wón páanía làa mi á inén páanía làa wo.

57 O Maá na tonkaa mi lé wón mí bæere wee na le mukāñi binbirì. A lé orén pánká yi á le mukāñi binbirì mún wiráa inén yi. Lé làa bűn síi, á yia là ì sánía, á 6ànsò mún ò yí le mukāñi binbirì inén pánká yi.

58 Inén lé ho dínló na ló ho wáayi lion, hón yí ka làa hĩa á mìn òuàawa yánkaa dú bĩo síi. Bán dú hón à 6a pá húrun. Èè ká yia dú ho dínló na ló ho wáayi lion, á 6ànsò á à yí le mukāñi binbirì na máa vé.»

59 O Yeesu bía hã bíoní na kà, ká a wee kàrán 6a nùpua 6a zúifùwa kàránló zii ho *Καρεεnayuumu lóhó yi.

Le mukāñi binbirí na máa vé bíoní

60 Bío á bía bò a yi ná a bíoní, á 6a cèrèè bía: «O nñi mu bíoní 6èntín hereka. Nùpue na dà à tà hã yi á máa.»

61 O o Yeesu zūna le bía bò a yi wee khí mí kíó yi bío ó o bía bío yi, ó o bía: «Hã bíoní mu 6óonía máa léé?»

62 Εε ká mi 6èn wãa khíi mən o *Nùpue Za ká a bínía wee yòo hen na ó o ló yi 6uara há?

63 Le Dónbeení Hácírí lé dío wee na le mukāñi binbirí. O nùpue miten yí dà dèe máa wé. Hã bíoní mu na á ĩ bía nən mia kà lé le Dónbeení Hácírí á hã ló cón. Hã wee na le mukāñi binbirí.

64 Εε ká 6a nùwã yən búii mi t̄ahũ á yí dó mí sia miĩ.» A mu 6èn bon, mu nùhũ búεεní á bía yí dó mí sia o Yeesu yi ó o zūna bío, á mún zūna yia á à dé o ò na bío.

65 O o Yeesu pá bínía bía kà síi: «Lé bñn te bío á ĩ bía mu nən mia le nùpue yí dà máa bè miĩ, ká a Maá Dónbeení yí nən mu wéró pánká 6ànso yi.»

66 A wãa lá bñn jii wán, á bía bò a yi cèrèè bínía o món, á yí máa bè làa wo.

67 O o wãa t̄àara mí nñ-kenínia píru jun yi: «Minén mún máa bñní le?»

68 O o Simən Piere bía nən wo yi: «Núhũso, lé o yén á wa à bñní vaá bè yi? Unén lé yia le mukāñi binbirí na máa vé bíoní wee lé cón.

69 Warén dó wa sia foñ, á zū le ūnén lé yia lé le Dónbeení nùpue yi poni 6ànso na le tonkaa.»

70 O o Yeesu bía nɔn ɓa yi: «Mu so yínɔ́n ínén hueekaa minén pírú nɔn le? Εε ká mi nǐ-kéní búí màhá pá lé o *Satáni nùpue.»

71 Mu lé o Simɔn Isikariote za Zudaa ó o wee bío bío. Mu bon, ɓa pírú nɔn mu tǎahú ó orén lé yía à dé o ò na.

7

O Yeesu ɓàn zàwa yí dó mí sǎa wo yi

1 Búnn mɔ́n, ó o Yeesu tò ho Kalilee kǎhú yi. O yí wi ò o zoo tè ho *Zudee kǎhú yi, lé bío ɓa *zúífùwa núnása wi ɓa búe o.

2 Bío ɓa zúífùwa sánú na ɓa le *Búkúwá Sánú díró wà búee sùará,

3 Ó o Yeesu ɓàn zàwa bía nɔn wo yi: «Fo lá ko à ũ lé hen à lén va ho Zudee kǎhú yi, à ɓia bò fon ɓín mún mi mu bè-wénia na fo wee wé.

4 Nùpue na wi ɓa zǔn wo, wón bè-wénia máa wé sánka wé. Mu bè-beera na fo wee wé, á fo ko à ũ wé à ɓa nùpua búenbúen mi.»

5 Mu bon, o Yeesu ɓàn zàwa mí beere yí dó mí sǎa wo yi.

6 O o Yeesu bía nɔn ɓa yi: «Ínén á ho pǎahú dǎn yí dǎn cǎn, ká minén bán á ho pǎahú wi cǎn wà féεε.

7 Ho dímíjǎ nùpua yí dà máa nɔn mia, ká ínén wón ɓa nɔn, lé bío á í wee mǐ ho tǔiá le ɓa wára yí seka.

8 Minén lén va ho sánú dǎn. Inén wón máa va, lé bío ho pǎahú dǎn yí dǎn í cǎn.»

9 O Yeesu bía hǎn bíoní so nɔn ɓa yi ò o kará ho Kalilee kǎhú yi.

O Yeesu van há búkúwá sánú dǎn

10 Bìo ó o Yeesu bân zàwa wà van ho sánú díní, ó orén mún wà van. Ká a màhá sànkáa míten vannáa, ò o bïo yí zūn.

11 Ba *zúifùwa núnása wee cà a ho sánú mu díní. Ba wee héε tùaka hen na ó o Yeesu mu wi yi.

12 O Yeesu bïo wó le wãaní làa sòobéε ba zãamáa t̄ahũ. Ba búí wee bío le o n̄i mu lée n̄i-tente. Ba búí bèn le o wee v̄íní ba n̄pua.

13 Ká n̄pue na màhá à hení mí s̄i á à bío mu wéréwéré ba n̄pua yahó wón mía, lé bïo ba zãna ba zúifùwa núnása.

14 Ho sánú dú zon ho t̄ahũ lòn wizoóní bïo náa s̄i ó o Yeesu zonnáa le *Dónbeen̄i z̄i-been̄i lún yi, á zoó wee kàrán ba n̄pua.

15 Ba zúifùwa wee wé coon o bïo yi, á ba wee bío: «O n̄i mu kàránlò n̄n̄ yí van yahó ò o pá zū le Dónbeen̄i b̄ion̄i v̄uahũ bío kà s̄i le we?»

16 O o Yeesu bía n̄n̄ ba yi: «Bìo á ï wee kàrán làa mia á yí ló ínén ï b̄εεre c̄n̄. Ȳia tonkaa mi lé ȳia mu ló c̄n̄.

17 Ȳia tà wee wé le Dónbeen̄i s̄i bïo, wón b̄anso á à zūn ká ï kàránlò ló le Dónbeen̄i c̄n̄, tàá ká ï wee bío ï kùrú b̄ion̄i.

18 Ȳia wee bío mí kùrú b̄ion̄i, wón wee cà le yèni. Ká ȳia wee cà le yèni à na ȳia tonkaa wo yi, wón wee m̄i ho t̄iá, o t̄érinna.

19 O *M̄oyiize so yí n̄n̄ ho làndá mia le? A ȳia màhá wee bè ho yi mi t̄ahũ wón mía. Lée webio n̄n̄ mi wi mi búéráa mi?»

20 A ba zãamáa bía n̄n̄ wo yi: «O c̄iná wi fon̄! Ȳia wi ò o búé fo lé o yén?»

21 O o Yeesu b̄in̄iá lá le b̄ion̄i ò o bía n̄n̄ ba yi: «Ï wó mu yéréké bïo dà-kéní mí dòn wa v̄úrló

wizonle na lé ho *Sabaa zoñ, á mi búenbúen wó coon mu bïo yi.

²² O Mɔ̀yiize bò mu heníá nɔ̀n mia le mi wé *kúio mi zà-báawa, á mi yáá wee kúio ɓa hãrí ho Sabaa zoñ. Ho làndá mu yáá yínɔ̀n Mɔ̀yiize ɓúa ho jùhũ, mu lé mĩn ɓúaawa.

²³ Awa, ká minén dà wee kúii o za baa ho Sabaa zoñ, bèra a na à mi yí wé yí khe o Mɔ̀yiize làndá dǎnɪ yi, á lée webio nɔ̀n á mi sɪa wee cɪnǎa mii, lé bïo á ï wó ó o nĩ-kùure wan cun ho Sabaa zoñ?

²⁴ Bïo mi wee mi à dǐn wán cítírǎa o nùpue à mi khí yi. Mi wé cítí o nùpue làa bïo téréna le Dónbeenĩ cǎn.»

O Yeesu lé yia le Dónbeenĩ mɔ̀n léra

²⁵ A ho Zeruzalɛmusa ɓúii wǎa wee bío: «Éee! Yia kà so yínɔ̀n o nĩ na á wa júnása wi ɓa ɓúe le?

²⁶ Nín-yia wee bío ɓa nùpua yahó, ò o ɓúii yí dó mí jii wo yi. Wa júnása màhá wǎa zūna le lé orén lé yia le Dónbeenĩ mɔ̀n léra lée?

²⁷ Yia kà wón á warén zū léení. Ɛɛ ká yia le Dónbeenĩ mɔ̀n léra khíi ɓuara, á nùpue woon máa zūn hen na ó o ló yi.»

²⁸ Bïo ó o Yeesu wee kàrán ɓa nùpua le *Dónbeenĩ zĩ-beenĩ lún yi, ó o bía bïo kà pǎnpǎn: «Mi so zū mi kǎnkǎn, á zū ï léenii le? Inén yí ɓuara ïten, ká ho tǔiá poni ɓànsó lé yia tonkaa mi. Mi yí zū a,

²⁹ ká inén wón zū a, lé bïo á mu lé orén á ï ló cǎn ɓuararǎa. Orén lé yia tonkaa mi.»

³⁰ A ɓa wǎa wee cà a wĩiró yahó, ká nùpue woon yí wĩira a, lé bïo ó o pǎahũ dǐn yí dǎn.

31 $\Sigma\epsilon$ ká 6a zâamáa mu t̄lahũ, á 6a cèrèè n̄on pá tà a b̄io. Ba wee bío: «*Ȳia le Dónbeenĩ m̄on léra khii buara, ó o so buée wé yéréké biowa na po b̄io ó o n̄ii na kà wee wé le?»

Ba tonkaa 6a parowà le 6a vaa w̄ii o Yeesu

32 A 6a *Fariz̄iɛwa búii n̄á b̄io 6a zâamáa wee h̄uah̄uaaka a Yeesu d̄ání yi, á 6a Fariz̄iɛwa mu kuure lè le *Dónbeenĩ yankarowà n̄únása tonkaa 6a parowà búii le 6a vaa w̄ii wo.

33 O o Yeesu b̄ia: «ĩ k̄en̄l̄ó mi t̄lahũ máa wé b̄io na á à m̄ia. Hen làa c̄ínú ká ĩ ì b̄íní ì va ȳia tonkaa mi c̄ón.

34 Mi khii wé è cà mi, ká mi máa yí mi, á hen na á ĩ ì k̄en̄ yi á mi mún yí dà máa va yi.»

35 A 6a *zúifùwa wee t̄uaka m̄ín yi le lé wen o ò va ká mí máa yí o coon? Lé 6a zúifùwa na h̄éera wika b̄ia ȳín̄on 6a zúifùwa t̄lahũ ó o m̄ah̄á wi ò o lén va c̄ón lée? O m̄ah̄á wi o ò vaa k̄arán b̄ia ȳín̄on 6a zúifùwa lée?

36 B̄io ó o b̄ia le wa khii wé è cà mí ká wa máa yí mí, á hen na mí ì k̄en̄ yi á wa yí dà máa va yi, b̄ún kúará lée webio?

O Yeesu le b̄ia le n̄u-h̄ání dà buen mí c̄ón

37 Ho s̄ánú dí vé n̄onzoñ d̄én wizonle so lé d̄io n̄uh̄ũ wi po h̄ia ká. B̄ún zoñ ó o Yeesu d̄in 6a zâamáa yahó ò o b̄ia p̄ónp̄ón: «Hen ká ȳia le n̄u-h̄ání dà, à b̄anso buen ĩ c̄ón á ĩ ì na mu n̄umu wo yi ó o ò n̄u.

38 Ȳia dó mí s̄ii m̄ii, làa b̄io mu t̄úararáa le Dónbeenĩ b̄ionĩ v̄uahũ yi ká s̄ii: «A wón b̄anso s̄ii á à wé lòn n̄un-d̄ání, á mu n̄umu na wee na le muk̄ání wé è tá á à lé yi.»

39 Mu lé le Dónbeenì Hácírí ó o Yeesu wee bío bío kà síi, dío á bía dó mí sía wo yi khii yí. Mu pãahũ ká le Dónbeenì dĩn yí nòn mí Hácírí bía dó mí sía o Yeesu yi, lé bío le Dónbeenì dĩn yí léra a yèni.

Ba zãamãa jì-cúa wi mìn júná yi o Yeesu bío yi

40 Ká 6a zãamãa na wi bín já a Yeesu bíoní mu, á 6a búí wee bío le yã kà wón bènfin lé le *Dónbeenì jì-cúa fεero.

41 Ba búí bán 6èn le o lé *Yia le Dónbeenì mən léra. Ba búí 6èn le mu so bon ká yã le Dónbeenì mən léra ko ò o lé ho Kalilee kōhũ yi le.

42 Mu so yí túara le Dónbeenì bíoní vūahũ yi le o *Daviide nɔnkāni, là a Daviide mu 6a lóhó Betelehεemu lé bín á Yia le Dónbeenì mən léra ko ò o lé yi le?*

43 Á 6a zãamãa jì-cúa wó mìn júná yi o Yeesu mu bío yi.

44 Ba zãamãa mu tãhũ á nùwã yɛn búí wi 6a wii wo, ká nùpue woon yí túaa wo yi.

Ba zúifùwa júnása yi tà a Yeesu bío

45 Bío 6a parowà na le Dónbeenì yankarowà júnása lè 6a Fariziεwa tonkaa bínía 6uara, á bán túara 6a yi: «Lée webio nòn á mi yí 6uannáa wo yí 6uararáa?»

46 Á 6a parowà bía: «Hã bíoní na ó o nùpue mu wee bío bán síi á wa dĩn yí já a búí jii yi yí mən hùúu.»

47 Á 6a Fariziεwa bía nòn 6a yi: «Minén mún día miten ó o khà lon?»

48 Warén júnása tãhũ lè warén Fariziεwa tãhũ á nì-kéní ká so tà a bío le?

* 7:42 Mi loñ Samuwεele jɔn nii vūahũ 7.12; Misee vūahũ 5.1

49 Ká lé 6a zâamâa na kà mí dòn, bán na yí zũ dèe o Mɔyiize làndá bïo yi, bán le Dónbeenĩ dánkáníá.»

50 A 6a Farizíewa nĩ-kéní na 6a le Nikodεemu, yíã van o Yeesu cón ho tĩnàahũ búí,

51 á bía nɔn 6a yi: «Wa làndá yi, á wa yí dà mǎa sííní nùpue òhũ ká wa yí òá bǎnso òi-cúa, á yí zũna ká a wó khon.»

52 A 6a bía nɔn wo yi: «Ūnén mún wee bío lòn Kalilee nĩ! Kàrán le Dónbeenĩ bíonĩ vǔahũ à cikon, á fo ò mí mu le *Dónbeenĩ òi-cúa fεero nĩ-kéní ká yí mǎa lé Kalilee yi.»

[
53 Lé bũn á 6a búenbúen wà khí6on wán,

8

1 ò o Yeesu wón wà yòora le búee na 6a le Olivewa búee wán.

O hǎ-bǎ-fé na ó o Yeesu kǎnía

2 Mu tá na lée tǎn yĩnbíi búirĩi, ó o bĩnía van le *Dónbeenĩ zĩ-beenĩ lún yi, á 6a zâamâa búee kǎnía wo yi. O o líí kará ò o wee kàrán 6a.

3 A ho *làndá bïo zéenílowa lè 6a *Farizíewa buan o hǎa búí na 6a zù yi là a bá-veere búee zonnáa, á zoó dǎnía wo 6a nùpua búenbúen yahó,

4 à 6a bía nɔn o Yeesu yi: «Nì-kàránlo, o hǎa na ká 6a zù yi là a báa.

5 A wa làndá yi, ó o *Mɔyiize bò mu henía nɔn wen le ká wa wé yú bán hǎawa so síi, à wa lèeka 6a lè hǎ huua búe.* Awa, ũnén bèn le we mu dǎnĩ yi?»

* 8:5 Mí loń Làndá zéeníló vǔahũ (Deutéronome) 17.6-7

⁶ Ba bía bǔn à khūaanáa o Yeesu jii yi à yíráa wo kooní yi. Ká a Yeesu màhá líí lúnlúra, ò o wee túa ho tá púnpuró yi lè mí nín-kíza.

⁷ Bǐo 6a dǐn lan wee túa wo yi, ó o líí hínɔn yòó dǐn, ò o bía nɔn 6a yi: «Yìà dǐn yí wó bè-kohó hùúu mi tǎhǔ, à wón wǎa lèè wo lè le huee ho yahó.»

⁸ O o Yeesu bǐnía líí lúnlúra, á wee túa ho tá púnpuró yi.

⁹ Bǐo ho làndá bǐo zéenílowa lè 6a Farizíewa mu ná hǔn bióní so, á 6a wee lén lè mí nǐ-kéní kéní, à búaká lè 6a nǐ-kíá, á ká a Yeesu là a háa ho tǎhǔ.

¹⁰ O o Yeesu wǎa líí hínɔn yòó dǐn ò o wee bío là a háa: «O, o, háa mu, 6a nùpua mu bò làa wen? O búí mǐa máa síiní ũ jǔhǔ le?»

¹¹ O o háa bía nɔn o Yeesu yi: «Núhǔso, o búí mǐa máa síiní ho.» O o Yeesu wǎa bía nɔn wo yi: «Àwa, á ìnén mún máa síiní ũ jǔhǔ. Fo dà a lén, ká ũ bèn yí bǐnǐ yí wé bè-kohó.»]

O Yeesu ka lòn khoomu ho dǐmǐjása cǔn

¹² O Yeesu pá bǐnía bía bǐo kà nɔn 6a zǎamáa yi: «Ìnén ka lòn khoomu ho dǐmǐjása cǔn. Yìà tà bò mǐ, se bǎnso yú mu khoomu na wee na le mukǎnǐ binbirí. O máa kǎn tǐbírí yi hùúu.»

¹³ A 6a Farizíewa bía nɔn o Yeesu yi: «Ūnén wǎa wee mǐ ho tǔiá ũ jii, à bǔn à bǐo fo wee bío á nùpue yí ko ò o tà yi.»

¹⁴ O o Yeesu bía nɔn 6a yi: «Hàrí ká í wee mǐ ho tǔiá í jii, se bǐo á í wee bío ó o nùpue ko ò o tà yi. Lé bǐo á í zǔ hen na á í ló yi 6uararáa, á í mún zǔ hen na á í wee va yi. Ká minén bán yí zǔ í léení, á mún yí zǔ hen na á í wee va yi.

15 Minén wee fi 6a nùpua cítii filó síí, ká ínén wón máa cítii nùpue.

16 Ká í lá ko à í fi cítii, á í cítii mu jùhũ á à wé. Lé bïo mu yínón ínén í dòn á à fi le cítii mu. Mu lé ínén lè í Maá na tonkaa mi á à páaní ì fi le.

17 Mi làndá vũahũ yi á mu túara le ká seéràsa nùwã jùn mà ho tũíá mu bïo dà-kéní bïo yi, se bũn bïo so á nùpue ko ò o tà yi.

18 Inén wee mĩ ho tũíá í jii. A í Maá na tonkaa mi mún wee mĩ ho tũíá í jii.»

19 A 6a túara a yi: «Mìn maá mu wi wen?» O o Yeesu bía nòn 6a yi: «Mi yí zũ mi, á mún yí zũ í Maá. Ká mi lá zũ mi, se mi mún lá à zũn í Maá.»

20 O Yeesu bía hñn bíoní so ká a wee kàrán 6a nùpua le *Dónbeenĩ zĩ-beenĩ lún yi, mu hãmu kúeenĩ lahó nĩsání. Nùpue yí wĩira a lé bïo ó o pãahũ ãn yí ãn.

O Yeesu wee bïo mí varó mìn Mad cón bïo

21 O Yeesu pá bĩnía bía bïo kà nòn 6a yi: «Ínén ñ lén á mi ì càráa mi. Eε ká mi màhã à hí lè mi bè-kora. Hen na á ínén wee va yi, á minén yí dà máa va yi.»

22 A 6a *zúifùwa wee bío mìn yi: «O wi ò o 6úe mĩten lée? Bïo ó o màhã le hen na mĩnén wee va yi á warén yí dà máa va yi.»

23 O o Yeesu bía nòn 6a yi: «Mínén ló ho tá yi. Ká ínén ló ho wáayi. Mínén bïo sã ho ãmĩjã na kà yi, ká ínén wón bïo yí sã ho yi.

24 Lé bũn te bïo á í le mi ì híráa lè mi bè-kora. Mu bon, hen ká mi yí tà le ínén lé yĩa wi féeε, á mi ì hí lè mi bè-kora.»

25 A ɓa tùara a yi: «Ūnén lé o yén?» O o Yeesu bía nɔn ɓa yi: «ĩ wee bío mu na mia f́́́́́ hàrí mu ɓúhú búɛnii.

26 I dà à bío bío cèrèè mi dǎní yi, á dà à fi le cítii mi bío cèrèè wán. Ká yia tonkaa mi lé ho tũíá poni ɓànsò, á bío á ĩ ɓá a cón, bǔn lé bío á ĩ wee bío na ho dímíɓása yi.»

27 Ba yí zū ká lé o Maá Dónbeenĩ ó o wee bío bío.

28 O o Yeesu wáa bía nɔn ɓa yi: «Ká a *Nùpue Za á mi can le ɓùɛnii wán hóonía f́́́́́, bǔn ká mi ì zūn ká ĩnén lé yia wi f́́́́́. A mi ì zūn ká ĩ yí máa wé bío woon ĩten. Bío á ĩ Maá bía nɔn mi, bǔn lé bío á ĩ wee bío.

29 I Maá na tonkaa mi á wi làa mi, o yí díá mi ĩ dòn, lé bío á ĩ wee wé bío sí a yi f́́́́́.»

30 Bío ó o Yeesu wee bío ká, á ɓa nùpua cèrèè dó mí sía wo yi.

Le Dónbeenĩ tũíá poni wee wé ó o nùpue keń miten

31 O o Yeesu wáa bía nɔn ɓa zúifùwa na dó mí sía wo yi: «Ká mi wee bè ĩ bióni yi, se mi máhá lé ĩ ní-kenínia bío bon.

32 Mi ì zūn ho tũíá poni binbirĩ na ló le Dónbeenĩ cón. Lé bǔn ñ wé á mi ì keń miten.»

33 A ɓa bía nɔn wo yi: «Warén lé o *Abarahaamu m̀̀̀̀̀m̀̀̀̀. Wa yí wó a ɓúí wobáaní yí m̀̀̀̀̀. A lée webio nɔn á ūnén bíaráa le wa à keń waten?»

34 O o Yeesu bía nɔn ɓa yi: «Le ĩ mĩ ho tũíá na mia: Nùpue lée nùpue na wee wé mu bè-kora wón ka lòn wobá-nii mu bè-kohó ní yi.

35 A mi zū le o wobá-nii bío yí sã ho zĩ-ɓúhú yi f́́́́́. Ká a za na ton ho zĩ-ɓúhú yi, wón bío sã ho yi f́́́́́.

³⁶ Ká le Dónbeenĩ Za wáa wó mia lè 6a nùpua na wi mítén, á mi ì wé miten binbirĩ.

³⁷ I zū le mi lé o Abarahaamu m̀̀nmanía, èè ká mi màhã wee cà à mi búe mi, lé bïo á bïo á ì wee kàrán làa mia yí máa zo mia.

³⁸ Bïo á ì Maá zéénía làa mi, lé bũn á ì wee bïo, ká minén 6̀̀n wee wé bïo á m̀̀n maá bía ǹ̀n mia.»

³⁹ A 6a bía ǹ̀n wo yi: «Warén wàn maá lé o Abarahaamu.» O o Yeesu bía ǹ̀n 6a yi: «Ká mi lá lé o Abarahaamu zàwa bïo bon, se mi lá wee wé hã wára na ó o Abarahaamu wó 6̀̀n síi.

⁴⁰ Á mi yí máa wé h̄n, à mi wi mi búe ìnén na mà ho tũíá poni ǹ̀n mia, h̄a na á ì ɲá ì Maá Dónbeenĩ c̄n. Bũn ó o Abarahaamu yí wó.

⁴¹ Mi wee wé m̀̀n maá wára.» A 6a bía ǹ̀n wo yi: «Wàn maá lé le Dónbeenĩ mí dòn. Wa yínón zíní zàwa.»

⁴² O o Yeesu bía ǹ̀n 6a yi: «Ká m̀̀n maá lá lé le Dónbeenĩ, á mi lá à wañ mi, lé bïo á ìnén ló le Dónbeenĩ c̄n 6uara. I yí 6uara ìten. Lé lerén tonkaa mi.

⁴³ Bïo ǹ̀n á mi yí máa zũrínáa hã bióní na á ì wee bïo na mia kúará lé mu yén? Lé bïo á mi yí wi mi ní hã.

⁴⁴ Yia lé m̀̀n maá lé o *Satāni. A m̀̀n maá síi bïo lé bũn á mi wi à mi wé. O lé o ñi-búe h̄ari ho ðimíɲá lénló p̄ahũ. O yí dà máa m̄i ho tũíá poni, lé bïo á tũíá poni mía wo yi. Hen ká a f̄a le sabéré, se lé orén mí b̄ere síi ó o wee zééní, lé bïo ó o lé o sabín-f̄uualo. Orén lé yia á hã sabióní wee lé yi.

⁴⁵ Èè ká ìnén wee m̄i ho tũíá poni, lé bũn ǹ̀n á mi yí tàráa ì bióní yi.

⁴⁶ Minén f̄ahũ, ó o 6úí so dà a bío le ì wó bè-kohó le? Ká ì wee m̄i ho tũíá poni, á lée webio ǹ̀n mi yí

tàráá í bióní yí?

⁴⁷ Bía na lé le Dónbeenĩ zàwa binbirí wee wé jí le Dónbeenĩ bióní. Èé ká minén yínǎn le Dónbeenĩ zàwa, lé bǔn nǎn mi yí máa jínáa le bióní.»

O Yeesu le minén po a Abarahaamu

⁴⁸ A 6a *zúifùwa bía nǎn wo yi: «À bǔn wa tǔiá sí à wa bío le fo lé o *Samaríi nǔi†, á wa mún tǔiá sí à wa bío le o cíná wi foñ.»

⁴⁹ O o Yeesu bía nǎn 6a yi: «Ínén á cíná mía yi. Í Maá lé yǎ á í wee kǎnbi. Ká minén bán wee zùan miĩ.

⁵⁰ Inén yí máa bío le nùpue dé cùkú miĩ. O 6úí wi á à bío le 6a dé ho miĩ, á lé wón mún lé o cití-ñí.

⁵¹ Le í mi ho tǔiá na mia: Yǎ tà bò í bióní yi, á 6ànsò máa hí máa cén.»

⁵² A 6a zúifùwa bía nǎn wo yi: «Hã laà na kà wán, á wa wǎa láa mu yi kénkén le o cíná wi foñ. O *Abarahaamu húrun, á le *Dónbeenĩ jì-cúa fεerowà húrunka. A ùnén pá wee bío le ká yǎ tà bò ù bióní yi á 6ànsò máa hí máa cén.

⁵³ Ùnén 6èn wee leéka le ù jùhú so wi po a Abarahaamu le? Wón húrun, á le Dónbeenĩ jì-cúa fεerowà mún húrunka, á ùnén 6èn wee leéka le fo léé wée?»

⁵⁴ O o Yeesu bía: «Í lá wee dé ho cùkú íten yi, se mu jùhú mía. Yǎ wee dé ho cùkú miĩ lé í Maá, yǎ mi le o lé min Dónbeenĩ.

⁵⁵ A mi jǎn yí zū a. Ká ínén wón zū a. Í lá le í yí zū a, se í lé o sabín-fúaalò lè mi bǔo síi. Èé ká í zū a, á wee bè o bióní yi.

† **8:48** Samaríi nǔi: Ba zúifùwa cón á 6a Samariisa yí máa ce le Dónbeenĩ yahó. Ba yí máa bè le Dónbeenĩ làndá yi. Ba von o Yeesu lè le yèni mu hen á là làa wo.

⁵⁶ Mìn maá Abarahaamu hía wee leékaa le mí ì mi ì buenlò, ó o zãmakaa mu bïo yi. Ó o bèn mən ì buenlò, á sïi wan mu bïo yi.»

⁵⁷ A 6a zúifùwa bía nən wo yi: «Ūnén na lúlúio máa yí ho búará-ɲun làa píru á mən o Abarahaamu wen?»

⁵⁸ Ó o Yeesu bía nən 6a yi: «Le ì mí ho tũíá na mia: O Abarahaamu á à bío le mí ì te, à bũn à ínén wi.»

⁵⁹ A 6a wáa sèekaa hã huua le mí ì lèeka làa wo á à búe. Ó o Yeesu sà míten ló le *Dónbeenĩ zĩ-beenĩ lún yi lée wà.

9

O Yeesu wéera a n̄i na ton ká a lé o muui

¹ Bïo ó o Yeesu lè mí n̄i-kenínia wee khíi, á 6a fò mín làa n̄i búí na ton ká a lé o muui.

² Ó o n̄i-kenínia tùara a yi: «N̄i-kàránlo, lée we-bio nən ó o n̄i na ká ton ká a lé o muui? Lé orén kùrú bè-kora bïo yi lée, tàá lé 6àn nùwã bè-kora bïo yi?»

³ Ó o Yeesu bía nən 6a yi: «Mu yínɔ́n orén bè-kora bïo yi, á mu mún yínɔ́n 6àn nùwã bè-kora bïo yi. O n̄i mu ton ká a lé o muui, lée bèra a na à bïo le Dónbeenĩ dà a wé à 6a nùpua búenbúen mi a yi.

⁴ Bïo mu khoomu wi hã laà na ká wán, á wa ko wa wé le Dónbeenĩ na tonkaa mi bè-wénia. Le t̄bírí hía wi, á nùpue máa d̄án máa wé bío búí.

⁵ Bïo á ì wi ho d̄ím̄ɲá yi hã laà na ká wán, á ì ka lòn khoomu ho yi.»

⁶ Bïo ó o Yeesu bía h̄n bióní so vó, ó o p̄úinia mí ɲins̄aní, á khan lè le t̄n̄í, á khiira là a muui ȳio,

⁷ ò o bía nən wo yi: «Lén vaa s̄εε ũ yahó le s̄úeenii la-beenĩ na 6a le Silowee yi.» (Ho Silowee mu

kúará le «tonkaro».) Ó o muii wà vaá sɛɛra mí yahó, á bɪnía wee ɓuen, ò o wee mi.

⁸ A bɪa làa wo kará ɓó mín yi, làa bɪa lá wee wé mi a ká a wee fioka, á wáa wee tùaka mín yi: «Yia kà so yínɔ́n o n̄i na lá wee wé κενί fioka le?»

⁹ A ɓa ɓúí le mu lé orén. Ba ɓúí ɓèn le mu yí bon, le o làa wo ɓonmín. Ó o n̄i le mu lé mínén.

¹⁰ A ɓa tùara a yi: «Fo wó kaka wee mináa?»

¹¹ Ó o n̄i bía n̄on ɓa yi: «O n̄i na ɓa le Yeesu, lé wón khan le t̄n̄í lè mí j̄insān̄í, á khiira lè í ȳio, ò o le í lén vaa sɛɛ í yahó ho Silowee yi. A í wà van b̄in vaá sɛɛra í yahó, á í wee mi.»

¹² A ɓa tùara a yi le o n̄i mu wi wen, ó o le mí yí zū.

Ba Farizíɛwa wee tùaka a muii yà là a waró ɓio

¹³ A ɓa bò là a n̄i na lá lé o muii vannáa ɓa *Farizíɛwa cón.

¹⁴ Yaa ɓio ó o Yeesu khan le t̄n̄í lè mí j̄insān̄í á wɛ́ɛra a n̄i ȳio, á wó ho *Sabaa zon̄.

¹⁵ Lé ɓ̄n̄n n̄on á ɓa Farizíɛwa ɓèn s̄a wee tùa o n̄i yi làa ɓio wó wó ó o wee mináa. A wón bía n̄on ɓa yi: «O khiira le t̄i-sio lè í ȳio, á í sɛɛra í yahó, á í wáa wee mi.»

¹⁶ A ɓa Farizíɛwa n̄uw̄a yɛn ɓúí wáa bía: «O n̄i na wó ɓio kà á Dónbeen̄í yí tonkaa, lé ɓio ó o yí bò ho Sabaa làndá yi, ò o sá ho tonló.» Ba ɓúí bán ɓèn wee bío: «Bè-kora wéro so dà wee wé yéréké ɓio na wee zéení le Dónbeen̄í p̄anká na á ȳia kà wó ɓàn s̄ii le?» A ɓarén j̄i-cúa b̄inía wi mín j̄uná yi.

¹⁷ A ɓa b̄inía tùara a n̄i yi: «Lé mu yén ūnén ɓèn wee leéka o n̄i mu d̄án̄í yi, ɓio á lé orén wɛ́ɛra ū ȳio?» A wón bía: «O n̄i mu lé le *Dónbeen̄í j̄i-cúa fɛɛro.»

18 Bǐo ó o nǐi lá lé o muui, á yǐo bǐnǐa wee mi, á 6a zúifùwa núnása yí tà yi.

19 A 6a von 6àn nùwǎ wee tùa yi: «Yia kà lé minén te mi za le? Lé orén á mi le o ton ká a lé o muui le? A mu wó kaka ó o wee mináa?»

20 O o nǐi 6àn nùwǎ bía: «Lé warén te wa za, á ton ò o lé o muui.

21 Ká bǐo wó wó ó o wee mináa á wa yí zǔ, á yǐa wééra a yǐo á wa mún yí zǔ. Mi tùa wo yi, o yǐo tǎn, o dà wee bío mí bǐo míten.»

22 Ba bía kà síi lé bǐo 6a zána 6a zúifùwa núnása. Bán wó le nǐi le ká nùpue bía wéréwéré 6a nùpua yahó le o Yeesu lé *Yia le Dónbeenǐ mǎn lera, á 6ànsò 6a à hè lè mí kàránló zǐi zoró.

23 Lé bǔn nǎn á 6àn nùwǎ bíaráa le 6a tùa orén mí bæere yi, le o yǐo tǎn.

24 A 6a zúifùwa núnása bǐnǐa von o nǐi na lá lé o muui, á bía nǎn wo yi: «Loń le Dónbeenǐ yi à ù 6èntǐn mǐ ho tǔiá. Warén bán zǔ le o nǐi mu lé o bè-kora wéro.»

25 O o nǐi bía nǎn 6a yi: «O nǐi mu lé o bè-kora wéro lée, o yínǎń o bè-kora wéro lée, bǔn á ínén yí zǔ. Bǐo dà-kéní lé bǐo á ĩ zǔ, ĩ lá lé o muui, ká bǐo ká wán á ĩ wee mi.»

26 A 6a bía nǎn wo yi: «Lée webio ó o wó làa fo. O wó kaka á wéeraráa ũ yǐo?»

27 O o nǐi bía nǎn 6a yi: «Ĩ lá bía mu nǎn mia, á mi yí nǎ lè ĩ cǎn. A lée webio nǎn á mi wi à ĩ bǐnǐ bíoráa mu na mia? Minén yàá mún wǎa wi à mi wé o nǐ-kenínia sá?»

28 A 6a wee là a, à 6a bía: «Ũnén lé yǐa lé o nǐi mu nǐ-keníni kèε. Warén bán lé o *Mǎyǐize nǐ-kenínia.

29 Wa zǔ le le Dónbeenǐ bía là a Mǎyǐize. Ká yǐa ká wón á wa yí zǔ léenii.»

30 O o n̄i b̄ia n̄on ɓa yi: «Mu ɓɛnt̄in lée bè-v̄inikanii. Mi yí z̄u a léenii, ɛɛ ká arén lé ȳia màhá wɛ́éra ǐ ȳio.

31 Wa z̄u le le Dónbeen̄i yí máa jí a bè-kora wéro floró. Ká ȳia wee k̄onbi le, á wee wé le s̄ii ɓio, wón lé ȳia á le wee jí floró.

32 ɓio ho d̄im̄iná wi wi, á wa d̄in̄ yí jí ká n̄upue na ton ká a lé o muui ó o ɓúii wɛ́éra ȳio.

33 O n̄i na ká lá yí ló le Dónbeen̄i c̄on, á ɓio ó o wó ká ó o lá máa dan̄ máa wé.»

34 A ɓa b̄ia n̄on wo yi: «Ūnén na ton lè mu bè-kora mí j̄ii yi lé fo wee k̄arán warén le?» A ɓa n̄on wo ó o ló, á hò a lè mí k̄aránló z̄ii zoró.

B̄ia lé ɓa muuiwà binbiri

35 ɓio ó o Yeesu jí à ɓa hò a n̄i lè mí k̄aránló z̄ii zoró, ó o wà vaá yú a, á b̄ia n̄on wo yi: «Fo dó ū s̄ii o *N̄upue Za yi le?»

36 O o n̄i b̄ia: «N̄i-k̄aránlo, zéení a làa mi bèra a na á ǐ dan̄ dé ǐ s̄ii wo yi.»

37 O o Yeesu b̄ia n̄on wo yi: «Fo m̄on wo, ǐnén na wee ɓio làa fo lé orén.»

38 O o n̄i w̄aa b̄ia: «Núh̄uso, ǐ dó ǐ s̄ii foñ.» O o líi ɓúrá a yahó.

39 O o Yeesu w̄aa b̄ia: «ǐnén ɓuara ho d̄im̄iná yi le cítii ɓio yi, bèra a na à ɓa muuiwà à wé mi. Ká ɓia wee mi, à bán wé ɓa muuiwà.»

40 ɓio ɓa *Fariziɛwa n̄uw̄a yɛn ɓúii na wi ɓ̄in jí há ɓioní mu, á ɓa b̄ia n̄on o Yeesu yi: «Á lé warén mún lé ūnén muuiwà le?»

41 O o Yeesu b̄ia n̄on ɓa yi: «Ká mi lá lé ɓa muuiwà binbirí, á bè-kohó ɓio lá máa m̄i máa léé mia. ɛɛ ká ɓio mi le mi wee mi, lé ɓ̄in n̄on á mu bè-kohó ɓio wee m̄i lééráa mia.»

10

Le pi-loore wàhiire

¹ O Yeesu bía nɔn ɓa yi: «Le ɪ mĩ ho tũíá na mia: Yia yí máa zo le pi-loore yi lè le ɓàn zūajii, ká a wee zo le yi làa lòn-veere, wón ɓànsò lée kɔ̀nlo làa nĩ-wàahũ. ² Yia wee zo lè ho zūajii, wón lé o pi-pa.

³ Yia wee pa le pi-loore yi wee hén le jii ò o zo. A ɓa pia wee jí a cɔ̀n. O wee ve mí pia lè ɓa yènnáa à léráa ho khũuhũ.

⁴ Ká a von mí pia ɓúenɓúen ɓa ló, ò o dí ɓa yahó lén à ɓa bè mɔ̀n, lé ɓiò ɓa zū a tãmu. ⁵ Ká yia ɓa yí zū wón ɓa máa bè mɔ̀n. Ba yàà à lùwí á à khèn làa wo, lé ɓiò ɓa yí zū a tãmu.»

⁶ O Yeesu wà dén wàhiire so nɔn ɓa yi, ká ɓià ó o wà le nɔn yi màhã yí zūna a bióní kúará.

O Yeesu ka lòn pi-pa tente

⁷ O Yeesu pá ɓíníá bía: «Le ɪ mĩ ho tũíá na mia: Inén ka lòn pi-loore ɓàn zūajii.

⁸ ɓià dú ɪ yahó ɓúenɓúen lée kɔ̀nlowà làa nĩ-wàanna. Eε ká ɪ pia yí jí ɓa cɔ̀n.

⁹ Inén ka lòn zūajii. Yia zon làa ho, á wón ñ fen. ɓànsò dà wé è zo ká a lé mítén, á mún ñ yí mí bè-dínii.

¹⁰ O kɔ̀nlo wón wee wé ɓuen ho juaàló, lè ho ɓúeró, lè ho yáaró ɓiò yi mí dòn. Eε ká inén wón ɓuara, bèra a na à ɪ pia yí le mukānĩ binbirĩ na ɓàn síi mia.

¹¹ «Inén ka lòn pi-pa tente. O pi-pa tente wee tà dé mí mukānĩ na mí pia ɓiò yi.

¹² Ká yia wee pa ɓa pia le wáí ɓiò yi, wón ká a mɔ̀n o dakhínkhĩn ò o lùwí ká a díá ɓa, à wón yí ɓa

6úi wíika, à bĩa ká kéná. O wé lùwí lé bïo 6a pia bïo yí sã a yi. O yínǎn pi-pa binbirí.

¹³ O wee sá le wárí bïo yi, ká 6a pia bïo yí ciran wo.

¹⁴ «Inén ka lòn pi-pa tente. Bĩa bïo sã miĩ ka lòn pia. I zū 6a, á 6a mún zū mi,

¹⁵ làa bïo ó o Maá zūnáa mi á ï mún zūnáa wón bïo síi. I wee dé ï mukāñi na ï pia bïo yi.

¹⁶ I pia 6úi pá wi, á ñin yí zon le pi-loore na kà yi. Bán á ï mún ko à ï hè 6uennáa. Ba à jí ï tãmu, á 6a à wé pi-6oohũ dà-kéní, làa pi-pa ñi-kéní.

¹⁷ O Maá wa mi, lé bïo á ï wee tà dé ï mukāñi na, à bini yíráa le.

¹⁸ Nùpue yí dà máa vīiní Inén mukāñi làa pànká. Inén lé yia wee tà dé le na ïten. Le bân naló pànká wi ï cǎn, á le bân bini yíró pànká mún wi ï cǎn. Bũn lé bïo á ï Maá nǎn le jii le ï wé.»

¹⁹ Hǎn bioní so bïo yi, á 6a *zúifùwa jii-cúa tin wó mín júná yi.

²⁰ Ba tǎahũ, á 6a cèrèè wee bío bïo kà: «O cíná wi o yi, o wee khée. Mi yí jí a cǎn.»

²¹ Ba 6úi bèn wee bío: «Nùpue na á cíná wi yi yí dà máa bío hã bioní na kà bân síi. Cíná so dà a wéé muiiwà yio le?»

Ba zúifùwa júnáa pǎ a Yeesu bïo

²² Mu wó le tèní pǎahũ, ká 6a *zúifùwa wee dí le *Dónbeení zĩ-beení ceéró sǎnú ho Zeruzalεemu yi,

²³ ó o Yeesu zoó wee varáka ho sǎnsá na 6a le Salomǎn sǎnsá yi, le Dónbeení zĩ-beení lún yi.

²⁴ A 6a zúifùwa wǎa 6ueé kǎnía wo yi, à 6a tùara a yi: «Fo màhã à día wɛn hã yilera yi á vaá dǎ ho

pāahũ yén coon? Hen ká fo lé *Yia le Dónbeenĩ mən léra, à ù bío mu wéréwéré na wən.»

²⁵ O o Yeesu bía nən ɓa yi: «ĩ bía mu nən mia, á mi yí tà mu. Hã wára na á ínén wee wé lè ĩ Maá pànká, lé hñn wee zéení ĩ léení.»

²⁶ Εε ká bïo nən á minén yí tàráa mu, lé bïo á mi yí máa mĩ dé bïa bïo sã miĩ jii.

²⁷ Bïa bïo sã miĩ wee jí ĩ cñn làa bïo ɓa pia wee jínáa o pi-pa cñn bïo. ĩ zū ɓa, á ɓa wee bè miĩ.

²⁸ I wé è na le mukāni binbirĩ na máa vé ɓa yi. Ba bïo máa yáa hùúu. O ɓúi máa fé ɓa ĩ níi yi.

²⁹ O Maá na kàràfáa ɓa miĩ, wón po mu ɓúenɓúen, ó o ɓúi máa fé ɓa ĩ Maá níi yí máa yí.

³⁰ Inén lè ĩ Maá léé dà-kéní.»

³¹ A ɓa zúífùwa tñn khuiira hã huua le mí ì lèeka làa wo ò ɓúe.

³² O o Yeesu wáa bía nən ɓa yi: «ĩ wó mu bè-tentewà cèrèè lè ĩ Maá pànká á mi mən. A lé mu yén bïo yi á mi le mi ì lèekaráa mi lè hã huua á à ɓúe?»

³³ A ɓa bía nən wo yi: «Mu yínən ù bè-tente ɓúi na fo wó bïo yi á wa le wa à lèekaráa fo lè hã huua á à ɓúe. Ká lé bïo fo wee là le Dónbeenĩ. Ʋnén nùpue káamáa á le fo lé le Dónbeenĩ.»

³⁴ O o Yeesu wáa bía: «Mu túara mi làndá vūahũ yi ká sii: «Inén Dónbeenĩ bía le mi lé hã dofiina.»*

³⁵ A wa nən zū le bïo túara le Dónbeenĩ biónĩ vūahũ yi á yí dà máa khíní yi. Wa mún zū le minén làndá yi á le Dónbeenĩ bía le ɓa nùpua na le nən mí bióní yi lé hã dofiina.

³⁶ Ká ínén wón ó o Maá Dónbeenĩ mən léra á ĩ bïo sã a yi á tonkaa ho ðímíjá yi. A mi ì wé kaka

* **10:34** Mi lorí Lení vūahũ (Psaumes) 82.6

à bíoráa le ínén wee là le Dónbeenĩ lé bío á ĩ bía le ĩ lé le za?

³⁷ Hen ká ĩ yí máa wé bío á ĩ Maá wee wé, à mi yí tà ĩ bío.

³⁸ Ká ĩ wee wé mu, hàrí ká mi le mi máa tà ĩ bíoní yí, à mi pá wáa tà bío á ĩ wee wé yí, bèra a na à mi zũn kénkén le o Maá páanía làa mi, á ĩ páanía làa wo.»

³⁹ A 6a tĩn le mí ì wĩ wo, ká a màhá porónna wà ò o día 6a.

⁴⁰ O Yeesu bĩnía khú là ho Zurudèn muhũ món, hen na ó o Zãn lá wee bátizé 6a nùpua yí, á khii kará bĩn.

⁴¹ Nùpua cèrèè 6uara a cón. Ba wee bío: «O Zãn yí wó hàrí yéréké bío dà-kéní na wee zéení le Dónbeenĩ pánká. Ká bío búenbúen na ó o bía a nĩ mu dání yí 6èntĩn lée tũiá.»

⁴² A 6a nùpua cèrèè dó mí sĩa o Yeesu yí bĩn.

11

O Lazaare hũmũ làa vèeró bío

¹ Nii 6úí na 6a le Lazaare hĩa lò yí here. O Lazaare mu là mín hĩnni nùwã ñun, o Maate là a Mari, á wi ho Betanii lóhó yí.

² O Mari mu lé yĩa hĩa kúaa ho ñiló na sãmu sí o Yeesu zení wán á bĩnía sùukaa là mí ñun-vãní.* Lé wón 6àn za Lazaare á lò yí here.

³ O o Lazaare mu 6àn hĩnni mí nùwã ñun tonkaa o 6úí le o vaa bío bío kà na a Yeesu yí: «Núhũso, mĩn bónlo á lò yí here.»

⁴ Bío 6a vaá bía mu nòn o Yeesu yí, ó o bía: «Mu vãmú mu yínorí bío na à wé o ò hí ì cén. Mu ù wé á

* **11:2** Mi loń Zãn vũahũ 12.3

le Dónbeenĩ yèni á à lé. Mu ù wé á le Dónbeenĩ Za cùkú á à mi.»

⁵ O Yeesu á wa a Maate là a Mari lè 6àn yàró Lazaare.

⁶ Εε ká bǐo ó o jí a Lazaare vǎmú bǐo, ó o bǐnía wó hǎ wízoní ñun hen na ó o wi yi.

⁷ Bǐn món, ó o bía nǎn mí ñi-kenínia yi: «Mi bǐnǐ le wa lén va ho *Zudee kǎhǔ.»

⁸ O o ñi-kenínia bía nǎn wo yi: «Ñi-kàránlo, yínǎn bǐn á 6a còonía le mí ì lèeka fo lè hǎ huua á à búe le? A lé bǐn á ù pá wi à ù bǐnǐ va yi le?»

⁹ O o Yeesu bía nǎn 6a yi: «Hǎ léèrèwa píru ñun lé hǎ wi le wízon-kùure yi, tàá? Ká a ñupue wee varáka le wisoni yi, ò o máa hǔaa mítén, lé bǐo á mu khoomu wi.

¹⁰ Εε ká a ñupue wee varáka ho tǎnàahǔ, ò o wé hǔaa mítén, lé bǐo mu khoomu mía.»

¹¹ Bǐo ó o Yeesu bía hǎn bióní so wó, ó o pá bǐnía bía: «Wàn bǎnlo Lazaare dǔma, ká ì màhǎ vaá sǎnǐ a.»

¹² O o ñi-kenínia bía: «Hen ká a dǔma, se o vǎmú díká wee dé, o ò wa.»

¹³ O Yeesu wi ò o bío le o Lazaare húrún. Ká a ñi-kenínia bán wee leéka le lé mu dǎmu binbirǐ ó o bía bǐo.

¹⁴ O o Yeesu wǎa bía mu wéréwéré nǎn 6a yi: «O Lazaare húrún.

¹⁵ Bǐo mu yí wó yí yú mi bǐn á ì wee zámaka minén bǐo yi, lé bǐo á lé bǐn á à na á mi ì wíoka à dérǎa mi sǎa mií. Mi wǎa wa lén va hen na ó o Lazaare mu wi yi.»

¹⁶ O o Toma na 6a wee ve làa Hénbéní á wǎa bía nǎn 6a ñi-kenínia na ká yi: «Mi mún wa lén va, à vaa páanǐ hí làa wo.»

17 Bïo ó o Yeesu wà vaá zo ho Betanii lóhó yi, ó o ná à 6a le o Lazaare nùuna á yú hã wizooni bïo náa.

18 Ho Betanii lè ho Zeruzalæmu yí nà yi mín yi. Mu máa yí kilomæterewa bïo tïn sese,

19 á 6a *zúifùwa cèrèè ló ho Zeruzalæmu yi 6uara a Maate là á Mari cón, á wà 6ueé tèní 6àn yàró yúmú.

20 Bïo ó o Maate ná à 6a le o Yeesu bò o 6uen, ó o ló léé sá a yahó, ò o Mari wón kará le zïi yi.

21 Bïo ó o léé yú a, ó o bía nɔn wo yi: «Núhúso, fo nònzoñ lá wi hen, se wàn yàró yí húrun.

22 Èé ká í zū le hã laà na kà wán pá, á bïo 6úen6úen na fo ò fio le Dónbeení cón, á le è wé.»

23 O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Mìn yàró á à vèe.»

24 O o Maate bía: «Í zū le ká le Dónbeení wee vèení 6a nǐ-hía ho ðímíjá vé nònzoñ, ó o ò vèe.»

25 O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Ínén lé yia wee vèení 6a nǐ-hía á wee na le mukáni binbirí. Yia dó mí sǐi mií, ó o mukáni á à kéí, hárí à 6ànsó hí.

26 A nùpue léé nùpue na dó mí sǐi mií á yú le mukáni binbirí, wón máa hí máa cén. Maate, fo tà bún le?»

27 O o Maate bía: «Ūuu Núhúso, í tà le fo lé *Yia le Dónbeení mɔn léra, le Dónbeení Za na ko ò o 6uen ho ðímíjá yi.»

28 Bïo ó o Maate bía bún vó, ó o wà 6ueé von mín hínló wee hūmɔnkaráa: «O nǐ-kàránlo léé wi hen. O le ū 6uen.»

29 Bïo ó o Mari ná bïo bía, ó o dèénia hínɔn bánbáa mà a Yeesu.

30 Mu pãahú ò o Yeesu lá ðín yí 6ueé zon ho lóhó yi. O wi hen na ó o Maate léé sá a yahó yi.

31 Bïo 6a zúifùwa na lá wi le zïi yi làa Mari, á wee

híi o s̄i m̄on wo ò o h̄in̄on bánbáa ló, á 6a bò a m̄ón. Ba wee leéka le o bò ò lé le búure wán á lée wá.

³² B̄io ó o Mari vaá d̄šn hen na ó o Yeesu wi yi, ó o líi búrá a yahó, ò o b̄ía n̄on wo yi: «Núh̄ũso, fo n̄onzoñ lá wi hen, se wán yàró yí húrun.»

³³ Ká a Yeesu m̄on ò o wee wá, á 6a n̄upua na bò làa wo mún wee wá, á mu v́a a yi làa s̄obéε, ó o s̄ò mí yahó.

³⁴ O o t̄uara 6a yi: «Lé wen á mi n̄una a yi?» A 6a b̄ía n̄on wo yi: «Núh̄ũso, 6uen 6uee loñ.»

³⁵ O o Yeesu yèn-caa wee lé.

³⁶ A 6a zúifùwa na wi b̄in̄ á wee b̄io: «Mi loñ b̄io ó o lá wa làa wo.»

³⁷ Ká 6a n̄uwá ȳen búii bán 6èn wee b̄io: «Orén na wééra a muui ȳio, á so mún lá yí dà máa h̄è o Lazaare húmú le?»

³⁸ B̄io 6a wee va hen na le búure wi yi, ó o Yeesu á mu wíokaa v́a yi làa s̄obéε. Le búure mu lée 6ó-εεh̄ó búii k̄sh̄ũ, á n̄ii pon lè le hue-beeni.

³⁹ O o Yeesu b̄ía: «Mi b̄iin̄í le huee lén b̄in̄.» O o Maate na lé ȳia húrun b̄an̄ h̄in̄ló, á b̄ía n̄on o Yeesu yi: «O s̄amu á à wé, lé b̄io ó o wi le búure yi yú h̄a wizoóni b̄io náa.»

⁴⁰ O o Yeesu b̄ía n̄on wo yi: «Í so yí b̄ía yí n̄on fon̄ le ká fo d̄ó ũ s̄ii miñ, á fo ò mí le Dónbeeni cùkú beeni le?»

⁴¹ A 6a w̄aa b̄iin̄ía le huee léra. O o Yeesu ȳóó dá mí yahó ho wáayi, ò o b̄ía: «Í Maá, í wee dé ũ b̄aráká, lé b̄io fo tà ná í fioró.

⁴² Í z̄ũ le fo wee jí í c̄ón f̄éεε, εε ká í wee b̄io làa fo b̄io ká wán 6a n̄upua na k̄in̄ía miñ ká b̄io yi, b̄era a na 6a tà le lé ũn̄én tonkaa mi b̄io bon.»

⁴³ B̄io ó o Yeesu b̄ía h̄šn b̄ioní so vó, ó o b̄ía p̄ónp̄ón: «Lazaare, 6uee lé.»

44 O o Lazaare na lá húrun ɓueé ló, ká a zení là a níní bá lè hã nín-kéníwà, á yahó pon yi. O o Yeesu bía: «Mi fee wo, à díá le o lén.»

*Ba zúifùwa júnása le mí ì na a Yeesu ɓa à ɓúe
(Matiye 26.1-5; Maaki 14.1-2; Luki 22.1-2)*

45 Bío ɓa *zúifùwa na ɓuara a Mari cón mən bío ó o Yeesu wó, á ɓa cèrɛɛ dó mí sía wo yi.

46 Ká ɓa tíaħú á ɓa nùwã yɛn ɓúí wà vaá yú ɓa *Farizíɛwa, á lá bío ó o Yeesu wó á fɛera nən ɓa yi.

47 A ɓa Farizíɛwa lè le *Dónbeenĩ yankarowà júnása á von mí ninzàwa *lándá tũíá fɛerowà na ká à ɓa kúaa mín wán, á bía nən mín yi: «Wa ɓèntĩn ko à wa wé bío ɓúí. O nĩ mu sòobáa wee wé mu yéréké biowa dàkhíina.

48 Ká wa díá ó o wee wé mu, á ɓa nùpua ɓúenɓúen hía yèrémá à dé mí sía wo yi. A ho Oroomusa júnása á à híní ì fi wa *Dónbeenĩ zĩ-beenĩ, á à ɓúe wa nĩpomu júhú.†»

49 A ɓa nĩ-kéní na ɓa le Kayiifu, yía lé le Dónbeenĩ yankarowà júhúso beenĩ le lúlúure mu yi, á bía nən ɓa yi: «Mi yí zũ bío ɓúí mu yi.

50 Mi so yí zũ le warén cón á mu súaani ò o nùpue nĩ-kéní hí wa nĩpomu ɓúenɓúen bío yi à mu bè yi fennáa le?»

51 O Kayiifu mu yí bía hã bioní mu míten. Ká bío ó o lé le Dónbeenĩ yankarowà júhúso beenĩ le lúlúure mu yi, lé bũn nən ó o wee fɛɛ le Dónbeenĩ jĩ-cúa kà sii, le o Yeesu ko ò o hí mín nĩpomu bío yi.

52 Mu yínɔní bán mí dòn bío yi. O mún ko ò o hí, à le Dónbeenĩ zàwa ɓúenɓúen na saawaa wi ho

† 11:48 Ho pãahú mu yi, ká ho Oroomusa pánká wi ɓa zúifùwa wán.

dīmíná búenbúen yi, ò o vá kúee mín wán, à wé lè mu n̄pomu dà-kéní.

⁵³ Lé b̄n b̄o yi, á 6a zúifùwa n̄nása bía tò mu wán mu zoñ le mí ì na a Yeesu 6a à b̄úe.

⁵⁴ A lé b̄n n̄n ó o Yeesu wáa yí máa h̄e 6a zúifùwa t̄ah̄ú à 6a mi, ò o wà van ho lóhó b̄úí na 6a le Efarayiimu, h̄ia b̄ó le dùure yi, á vaá kará b̄n lè mí n̄-kenínia.

⁵⁵ Hen ká 6a zúifùwa s̄nú na 6a le Paaki wà b̄ueé d̄á, à 6a c̄r̄e léka à f̄en va ho Zeruzal̄emu, á vaa ceé mít̄en à dàñ d̄iraa ho s̄nú mu.

⁵⁶ Ba n̄pua wee cà a Yeesu, á wee t̄úaka mín yi le Dónbeen̄ z̄i-been̄ lún yi le o Yeesu mu á à yí ì buen ho s̄nú d̄iin̄í lée, tàá o máa b̄uen.

⁵⁷ Mu ù wé à le *Dónbeen̄ yankarowà n̄nása lè 6a *Fariz̄iewa á n̄n le n̄ii le ká ȳia z̄ú hen na ó o Yeesu wi yi, à òanso b̄uee b̄io mu, à mí w̄i wo.

12

*O Mari kúaa ho n̄l̄ó na s̄amu sí o Yeesu zení wán
(Matiye 26.6-13; Maaki 14.3-9)*

¹ B̄io á ho *Paaki s̄nú d̄iró ká h̄á wizoon̄í b̄io h̄ez̄in, ó o Yeesu b̄uara ho Betanií lóhó, hen na ó o Lazaare wee lé yi, ȳia ó o v̄enía.

² Ba wee dí ho s̄nú o Yeesu b̄io yi b̄n, ó o Maate wee na ho d̄inl̄ó 6a n̄pua yi. B̄ia là a Yeesu páanía kará ho d̄inl̄ó n̄h̄ú yi ó o Lazaare wi t̄ah̄ú.

³ Ó o Mari b̄uan ho n̄l̄ó na s̄amu sí á yàwá here liitere sank̄a m̄aní, h̄ia wó lè mu b̄io b̄úí na 6a le náàrè mí n̄ii yi, á b̄ueé kúaa o Yeesu zení wán, á b̄inía s̄úukaa lè mí n̄n-v̄aní. A ho n̄l̄ó s̄amu h̄in̄n s̄ú le z̄i mu búenb̄uen.

⁴ Ó o Yeesu n̄-kenínia n̄-kéní na 6a le Zudaa Isikariote, ȳia á à dé wo ò na, á wáa bía:

⁵ «Lée webio nɔn ɓa yí yèéraráa ho piló mu lè wén-hãani khiá-tín, á yí nɔn ɓa nĩ-khenia yi?»

⁶ O Zudaa bía bɔn yínɔn bïo ɓa nĩ-khenia bïo here wo yi, ká lé bïo ó o lé o kɔ̀nlo. Ba bunɓua-wári na wi o cɔ̀n ó o wee lén dí.

⁷ Ká a Yeesu màhá bía: «O hãa mu á ũ día. Ho piló mu ó o lá bàrá pan lè í sãnía wíokaró hã nùuló bïo yi.

⁸ Ba nĩ-khenia á à keń làa mia féεε, ká ínén wón máa keń làa mia féεε.»

⁹ Ba minka *zúifùwa jí le o Yeesu wi ho Betanii yi, á ɓa wà van bɔn. Mu yínɔn o Yeesu bïo yi mí dòn ɓa vannáa, ɓa mún wi ɓa vaa mi a Lazaare na ó o Yeesu vènía.

¹⁰ Á le *Dónbeenĩ yankarowà jí nánása mún wãanía tò le mí ì na a Lazaare ɓa à búe

¹¹ lé bïo á mu lé o Lazaare mu vèeró bïo yi á ɓa zúifùwa cèrèε wee yèrè má dé mí sía o Yeesu yi.

O Yeesu zoró ho Zeruzalεmu lóhó yi bïo

(Matiye 21.1-11; Maaki 11.1-11; Luki 19.28-40)

¹² Mu tá na lée tɔ̀n, á ɓa minka zãamáa na ɓuara ho sãnú díró bïo yi, á jí le o Yeesu wà ɓueé zo ho Zeruzalεmu,

¹³ á ɓa khó hã yùkúio vɔ̀nna na ɓa lée dérãa ho cùkú wo yi ɓuan, à ɓa wà lée sã a yahó. Ba wee bío bïo kà pɔ̀npɔ̀n: «Le ho cùkú à bïo sí le Dónbeenĩ yi. Le o Núhúso Dónbeenĩ wé mu bè-tentewà làa yíã bò o ɓuen o yèni yi, o *Isirayεele béε.»

¹⁴ O Yeesu yòora a sũnpè-bòohú ɓúi, làa bïo le Dónbeenĩ bionĩ vūahú bíarãa mu kà síi:

¹⁵ «*Sion lóhó nĩpomu, yí zɔ̀n dèε.

Loń, lé ũ béε bò o ɓuen,
o yòora a sũnpè-bòohú.»

16 P̄ahũ na mu wee wé yi, ó o Yeesu n̄i-kenínia yí zūna mu kúará. Ká p̄ahũ na le Dónbeenĩ léra a Yeesu yèni yi, á ɓa hácirí màhá ɓuara b̄io le Dónbeenĩ b̄ionĩ v̄uahũ bía a d̄ání yi wán. A b̄io ho v̄uahũ mu bía, lé b̄un ó o b̄io wóráa.

17 B̄ia n̄onzoñ p̄anía wi là a Yeesu p̄ahũ na ó o von o Lazaare á wón v̄era ló le búure yi, bán ɓúenɓúen wee mi b̄io ɓa m̄on t̄iá.

18 B̄io mún n̄on ɓa minka z̄amáa lée s̄ánáa o yahó, lé b̄io mu yéréké b̄io na wee z̄éni le o ló le Dónbeenĩ c̄n t̄iá na mà á ɓa ná.

19 A ɓa *Fariz̄ewa w̄aa wee b̄io m̄in yi: «Mi yí m̄on mu le, mi yí dà d̄ε ɓúí máa wé. ʼBa n̄upua ɓúenɓúen wee yèrémá bè o yi.»

O Yeesu wee b̄io mí húmú b̄io

20 B̄ia wà ɓueé ɓuaaní le Dónbeenĩ ho Zeruzal̄emu yi ho s̄ánú díró p̄ahũ á b̄ia yín̄n̄ *z̄úif̄uwa ɓúí wi t̄iá.

21 Ba vá ɓueé ɓó a Filiipu na wee lé ho Kalilee k̄hũ lóhó na ɓa le Betesayidaa yi, á bía n̄on wo yi: «Wa wi à wa mi a Yeesu wán.»

22 O o Filiipu w̄aa bía mu là a Andere, á ɓa mí n̄uw̄a n̄un wà vaá bía mu là a Yeesu.

23 O o Yeesu bía n̄on ɓa yi: «H̄ia kà lé ho p̄ahũ na le Dónbeenĩ á à lén o *N̄upue Za yèni yi.

24 Le í mí ho t̄iá na mia: Ká ho d̄inl̄ó b̄εere á yí dù, á muk̄n̄i yí hà á b̄io ká yí soora, á le è d̄in kà. Ká le muk̄n̄i hà, á b̄io ká soora, á le è ha h̄a bia na boo.

25 Ȳia henía mí muk̄n̄i b̄io, wón á à v̄iní le. Ká ȳia yí máa càtí mí muk̄n̄i b̄io h̄úu ho d̄im̄ná na kà yi, wón á à yí le muk̄n̄i binbir̄i na máa vé.

26 Yia wi ò o sá na miì, à wón bè miì. A hen na á ì wi yi, á ì ton-sá mún ò kɛ́n yi. Yia wee sá na miì, wón á ì Maá á à dé ho cùkú yi.

27 Bïo kà wán, á ì hácírí yáara. Lé mu yén á ì ì bío? I bío le ì Maá kǎní mi le lònbee na à yí mi há laà na kà wán léé? Εε ká lé bǔn bïo yi á ì ɲǎn ɓuararáa.

28 I Maá, zéení ũ cùkú le ɓa nùpua mi.» A tǎmu ɓúí sǎ ɲá ho wáayi á bía: «Ì zéeníá ì cùkú, á ì pá à wíoka à zéení ho.»

29 Ká ɓa zǎamáa na dǎn bǎn ɲá mu, á ɓa le léé vlohó và. Ba ɓúí ɓèn le léé tonkaro na ló ho wáayi bía làa wo.

30 O o Yeesu bǎnía bía: «Mu yínǎn ìnén bïo yi á mu tǎmu sǎ ɲánáa. Mu lé minén bïo yi.

31 Bïo kà wán lé ho dímǎná na kà nùpua cítíró pǎahǔ. Lé bïo kà wán á le Dónbeenǐ lùwáráa ho dímǎná na kà ɲúhúso.

32 Ká ìnén ɓa khíi can le ɓùεεní wán hoonía yòó fǎrá, á ì wé á ɓa nùpua ɓúenɓúen á à ɓuen ì cǎn.»

33 O bía kà sii á zéeníanáa bïo ó o ò híráa síí.

34 A ɓa zǎamáa bía nǎn wo yi: «Wa zǔ le le Dónbeenǐ làndá vǎahǔ yi á mu bía le *Yia le Dónbeenǐ mǎn léra ko ò o kɛ́n bǎn fέεε, á ũ wó kaka wee bíoráa le o *Nùpue Za ɓa ko ɓa ca le ɓùεεní wán hooní yòó fǎrá? A wón Nùpue Za so ɓèn lé o yén?»

35 O o Yeesu bía mítén bïo nǎn ɓa yi: «Mi yú mu khoomu, ká ho pǎahǔ na mu ù wé á yí túee. A bïo mi yú mu khoomu, á mi wǎa wé varáka mu yi, à le tǐbírí hǎa yí yòoka mi wán. Mu bon, yia wee varáka le tǐbírí yi á yí máa mi bïo wi o yahó.

36 Mi tà dé mi sía yia lé mu khoomu yi, pǎahǔ na

mi yú mu yi, à mi wé mu khoomu nùpua.»

Bïo ó o Yeesu bía hñn bíoní so vó, ó o khèra vaá sà mítén 6a yi.

Ba zúifùwa cèrèè pá pǎ a Yeesu bio

³⁷ Bïo ó o wó mu yéréké bïowa cèrèè na wee zéení le o ló le Dónbeenĩ cǎn 6a mǎn mí cúee, ká 6a pá yí dó mí sǎ wo yi.

³⁸ Mu wó ò o *Ezayii jì-cúa na ó o fεera, à jii sí. O bía:

«Núhũso, lé o yén yáá dó mí sǎi le bín-tente na wa wee bue yi?

A lé o yén ó o Núhũso zéeníá lè mí pánká?»*

³⁹ Bïo nǎn 6a yí dà máa tǎráa mu yi, lé bïo ó o Ezayii mu pá bǐnía bía:

⁴⁰ «Le Dónbeenĩ wó á 6a ka lòn muiiwà, bèra a na à 6a wé yí mi.

Le wó á 6a yiwa tunka

bèra a na à 6a wé yí dàñ zǔn bïo á le wee wé.

Le wó kà sǎi bèra a na

à 6a yí dàñ yèrémá buen le cǎn à le wεé 6a.»†

⁴¹ O Ezayii bía hñn bíoní so lé bïo ó o mǎn ho cùkú na le Dónbeenĩ á à dé o Yeesu yi, ó o bía a bïo yi.

⁴² Εε ká 6a *zúifùwa ya-díwá mí bεεre tǎhũ, á 6a cèrèè jǎn pá dó mí sǎi o Yeesu yi. Ká 6a màhǎ yí máa tà bío mu wéréwéré, lé 6a *Farizíεwa bïo yi, à bán yí hè 6a lè 6a zúifùwa kàránló zǎi zoró.

⁴³ Ba wa le yèni càró 6a nùpua cǎn á po le yèni càró le Dónbeenĩ cǎn.

Yǎa yí máa tà a Yeesu bioní bïo, wón jùhũ á à sí

* **12:38** Mi loñ Ezayii vǎhũ 53.1 † **12:40** Mi loñ Ezayii vǎhũ 6.10

44 O Yeesu bía bïo kà pónpón: «Yìa dó mí sïi miï, se yínón ìnén ì dòn á bânso dó mí sïi yi. Bânso dó mí sïi yïa tonkaa mi yi.

45 Yïa mən mi, se lé yïa tonkaa mi á bânso mún mən.

46 Ìnén ka lòn khoomu á buara ho ðímíjǎ yi, bèra a na ká nùpue léé nùpue na dó mí sïi miï, à bânso yí keń le tìbírí yi.

47 Ká a búí jǎ ì bíoní ò o yí bò hǎ yi, á mu máa wé ìnén lé yïa á à síiní bânso jùhú. Mu bon, ìnén yí wà buée síiní ho ðímíjǎ nùpua júná, ká ì wà buée fení 6a.

48 Yïa pǎ ì bïo, á yí máa tà ì bíoní yi, wón jùhú á à sí. Hǎ bíoní na á ì bía lé hǎn á à síiní bânso jùhú ho ðímíjǎ vé ǹnzò.

49 Lé bïo á ì yí bía lè ì pànká. Ká a Maá na tonkaa mi, wón míten lé yïa nən le jii miï, á zééníá bïo á ì ì bío binbirì lè 6a nùpua.

50 A ì mún zū le bïo ó o wee na le jii à ì hení na 6a nùpua yi, bún wee na le mukǎnì binbirì na máa vé. Hǎ bíoní na á ì wee bío lé hǎa ó o Maá nən le jii le ì bío.»

13

O Yeesu sɛɛra mí nǐ-keninia zeni

1 Sǎni ho *Paaki sǎnú díró búaká, á bïo ó o Yeesu zūna le mí léró ho ðímíjǎ yi à va mín Maá cǎn pǎahú dǎn, á bía bïo sǎ yi na wi ho ðímíjǎ yi ó o wa, ó o wíokaa zééníá le bïo mí wa làa ba bǎn síi mía.

2 O Yeesu lè mí nǐ-keninia lan wee dí ho ziihú jii. A bún, ò o *Satǎni wó ó o Yeesu dénaló bïo wi o Zúdaa na lé o Simən Isikariote za sǎi yi vó.

³ O Yeesu zũ le o Maá dó mu bïo búenbúen mí níi yi. O o mún zũ le mí ló le Dónbeenĩ cǎn, á bínía wà à va le cǎn.

⁴ O o wǎa líi hínɔn ho dínlɔ jùhũ yi, á tɛra mí báká beenĩ, ò o lá le nín-kéní can lè mí kuio.

⁵ O o kúaa mu jummu le dèe búii yi, ò o wee sɛɛ mí nĩ-kenínia zení, à bíní sùuka lè le nín-kéní na ó o can lè mí kuio.

⁶ Bïo o buée dǎn o Simɔn Piere, á wón bía nɔn wo yi: «Núhũso, lé ùnén wi à ù sɛɛ ínén zení le?»

⁷ O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Bio á ínén wee wé bïo kà wán á ùnén yí zũ kúará. Ɛɛ ká fo khíi zǔn mu làa món.»

⁸ O o Piere bía: «Bùeé, ùnén máa sɛɛ í zení hùúu.» O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Ká í yí sɛɛra ù zení, á ùnén làa mi máa páaní bïo búii yi.»

⁹ O o Simɔn Piere wǎa bía: «Núhũso, ká mu ka kà, à ù yí sɛɛ í zení mí dòn, ká ù sɛɛ í níní lè í jùhũ.»

¹⁰ O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Yia súaa, wón bïo búenbúen wee ce. O hía le mí ì sɛɛ bïo, se mu lé o zení. Minén bán wee ce, ɛɛ ká mu yínɔn mi búenbúen.»

¹¹ O Yeesu zũ yia á à dé o ò na, lé bũn te bïo ó o le 6a búenbúen yí máa ce.

¹² Bïo ó o sɛɛra 6a zení wó, ó o lá mí báká beenĩ zǎ ò o bínía líi kará ho dínlɔ jùhũ yi, ò o wǎa wee bïo lè mí nĩ-kenínia: «Mi so zũ bïo á ì wó kà kúará le?»

¹³ Mi wee ve mi làa nĩ-kàránlo, làa Núhũso, á mi tũia sí, í lé o nĩ-kàránlo á lé o Núhũso.

¹⁴ Ká ínén hía sɛɛra minén zení, se minén mún ko mi wé sɛɛ mín zení.

¹⁵ Í wó mu zéenia làa mia, bèra a na, à minén mún wé wé mu làa mín, làa bïo á ì wóráa mu làa mia.

16 Le í mǐ ho tũíá na mia: Ton-sá na po mí jũhũso wón mía. Ó o tonkaro na po yĩa tonkaa wo, wón mún mía.

17 Bĩo mi zũ bũn, ká mi wee wé mu, se mi júná sí.»

*O Yeesu le mí nĩ-keninia nĩ-kení á à dé mi ì na
(Matiye 26.20-25; Maaki 14.17-21; Luki 22.21-23)*

18 O Yeesu bía: «Mu yínɔń mi búenbúen á ĩ wee bío bío. Inén lé yĩa zũ bĩa á ĩ hueekaa. Εε ká bĩo túara le Dónbeenĩ biónĩ vũahũ yi ko mu wé à jii sí. Mu túara kà síi: «Yĩa làa mi páanía dú ĩ đĩnló á bĩnía wee fi làa mi.»*

19 ĩ wee bío mu na mia bío ká wán ká mu bío mu đĩn yí đĩn, bèra a na ká mu khĩi đĩn, à mi tà le inén lé yĩa wi féeεε.

20 Le í mǐ ho tũíá na mia: Nùpue na khĩi ßuan ĩ tonkaro sese, se lé inén á ßanso ßuan sese. A yĩa ßuan mi sese, se lé yĩa tonkaa mi á ßanso ßuan sese.»

21 Bĩo ó o Yeesu bía hńn biónĩ so wó, ó o hácírí wíokaa yáara, ó o wǎa bía wéréwéré: «Le í mǐ ho tũíá na mia: Minén nĩ-kení lé yĩa á à dé mi ì na.»

22 A ßa nĩ-keninia wee lońka mín yi. Ba yí zũ yĩa ó o wee bío bío.

23 Mu wee wé, ò o Yeesu nĩ-keninia nĩ-kení, yĩa ó o wa, á kará ßó a yi.

24 Ó o Simɔn Piere bía làa wón lè mí níi le o tũa o Yeesu yi le lé o yén ó o wee bío bío.

25 Ó o nĩ-keninii mu búera van là a Yeesu cńn, á tũara a yi: «Núhũso, lé o yén fo wee bío bío?»

* 13:18 Mi loń Lení vũahũ (Psaumes) 41.10

26 O o Yeesu bía: «ĩ zoó cĩ ho búurú, ká yĩa á ĩ nɔn ho yi, se wón lé orén.» O o Yeesu wáa lá ho búurú zoó cã á nɔn o Zudaa na lé o Simɔn Isikariote za yi.

27 O Zudaa féenii lè ho búurú, ó o Satāni dɛɛnía zon wo. O o Yeesu bía nɔn o Zudaa yi: «Bìo fo le fo ò wé, à ù wé fùà.»

28 A ɓa nĩ-kenínia na ká tĩahú á nĩ-kéní woon yí zũ bìo nɔn ó o Yeesu bíarãa làa wo kà síi.

29 Bìo ó o Zudaa ɓa ɓunɓua-wárí wi cɔn, á ɓa ɓúí wee leéka le o Yeesu wi ò o bío le o vaa yà bìo ɓa màkóo wi yi ho sãnú bìo yi. Tàá ká a Yeesu wi ò o Zudaa mu na bìo ɓúí ɓa nĩ-khenia yi.

30 Bìo ó o Zudaa wáa fó ho búurú kà síi, ò o dɛɛnía hĩnɔn yòó ló. Mu wee wé à ho tá hũn.

O Yeesu bín-finle ɓúí na ó o bía bìo henia

31 O Zudaa léró mɔndén, ó o Yeesu bía: «Hã laà na kà wán, ó o *Nùpue Za cùkú wee mi, ó o Nùpue Za mún wee zéení le Dónbeenĩ cùkú.

32 [Ká a Nùpue Za wee zéení le Dónbeenĩ cùkú] á le mún ñ wé ó o Nùpue Za cùkú mún ñ mi, á le è wé mu hen làa cĩnú.

33 I nĩ-kenínia na á ĩ wa làa sòobéɛ, ho pãahú na á ĩ ì wé làa mia á yí túee. Mi khíi wé è cà mi. Ɛɛ ká bìo á ĩ bía nɔn ɓa *zúífùwa yi, lé ɓũn ɓàn síi á ĩ mún ñ bío á à na minén yi: Mi yí dà máa va hen na á ĩ wee va yi.

34 I ì bío bín-finle ɓúí á à hení ì na mia: Mi wé wañ mín. Mi ko mi wé wañ mín, làa bìo á ĩ warãa mia bìo síi.

35 Ká mi wa mín, á ɓa nùpua ɓúenɓúen màhã à zũn le mi lé ĩ nĩ-kenínia.»

36 O o Simɔn Piere tùara a yi: «Núhũso, lé wen á fo ò va yi?» O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Hã laà na kà

wán, á fo yí dà máa bè làa mi máa va hen na á ï wee va yi. Ká fo màhǎ khíi bè làa mi làa mǎndén.»

³⁷ O o Simǎn Piere bía nǎn wo yi: «Núhǔso, lee webio nǎn á ï yí dà máa bè làa fo hǎ làa na kà wán? Í tà à ï ì dé ì mukǎnǐ na ũ bǐo yi.»

³⁸ O o Yeesu bía: «Fo ò tà á à dé ũ mukǎnǐ ì na ìnén bǐo yi kénkén le? Le ì mǐ ho tǔiá na foñ: Sǎni o kò-béε wá, ká fo bía le fo yí zū mi hǎ cúa-tǐn.»

14

O Yeesu lé yǎ lé ho wǎhǔ

¹ O Yeesu bía nǎn mí nǐ-kenínia yi: «Mi yí yáa mi yilera. Mi dé mi sǎa le Dónbeenǐ yi, à mún dé mi sǎa miǐ.

² Wán Maá zii á hǎ keenínía lùà cèrèε wi yi. Ká mu lá yí bon, se ì lá yí bía le ì vaá wíokaa lùè á à ká làa mia.

³ Ká le lùè vaá wíokaa vó, á ì bǐnǐ bueé fé mia, à mi vaa páaní keení làa mi hen na á ï ì keñ yi.

⁴ Mi zū ho wǎhǔ na wee va hen na á ì wà à va yi.»

⁵ O o Toma bía nǎn wo yi: «Núhǔso, bǐo wa yí zū ũ veeníi, á wa à zūn ho wǎhǔ kaka?»

⁶ O o Yeesu bía nǎn wo yi: «Ìnén lé yǎ lé ho wǎhǔ, á lé ho tǔiá poni bǎnso, lé ìnén le mukǎnǐ binbirǐ wee lé cǎn. Nùpue yí dà máa va a Maá cǎn ká bǎnso yí ló ì wán.

⁷ Ká mi lá zū mi, ó o Maá á mi mún ñ zūn. Hǎ làa na kà wán, ó o Maá mi zū, á mǎn wo.»

⁸ O o Filiipu bía nǎn o Yeesu yi: «Núhǔso, zéení a Maá làa wén, á bǔn wǎa à yí wén.»

⁹ O o Yeesu bía nǎn wo yi: «Éee! Filiipu, ìnén wi làa mia míana, à ũ pá yí zū mi le? Yǎ mǎn mi, se

òânso mòn o Maá. A fo tîn le ì zéeni a Maá làa fo le we?

¹⁰ A le fo yí tà le ìnén páanía là a Maá ó o Maá páanía làa mi lon? Hã bíoní na á ì wee bío na mia á ìnén yí te. Hã bíoní mu wee lé o Maá na wi làa mi cón. Lé orén wee wé bïo ó o sïi vá yi.

¹¹ Mi tà bïo á ì bía non mia yi le ìnén páanía là a Maá ó o Maá páanía làa mi. Ká bũn mía à mi pá wãa tà mu bè-wénia na á ì wó á mi mòn bïo yi.

¹² Le ì mĩ ho tũíá na mia: Yíá dó mí sïi mĩ, á òânso ò wé hã wára na á ì wee wé òân sïi. O yáá à wé hã po hñn, lé bïo á ì wee va a Maá cón.

¹³ A bïo búenbúen na mi wé è fio ì yèni yi á ì wé, bèra a na ò o Maá yèni lé ìnén na lé o Za pánká yi.

¹⁴ Ká mi wé flora bïo búí ì yèni yi, á ì wé mu.»

O Séenilo veere naló bio

¹⁵ «Ká mi wa mi, á mi wé è bè bïo á ì henía non mia yi.

¹⁶ A ìnén á à fio o Maá yi, ó o na a Séenilo veere mia, ò o wé kerí làa mia féeεε.

¹⁷ O Séenilo mu lé le Dónbeenì Hácírí tũíá poni òânso, dén na á ho ðímínása yí dà máa yí, lé bïo á òa yí máa mi le, á yí zũ le. Minén bán zũ le, lé bïo le wi làa mia, á khíi kerí mia.

¹⁸ «Ì máa díá á mi máa wé lòn híiminí, ì ì bíní ì buen mi cón.

¹⁹ Hen làa cínú ká ho ðímínása máa mi mi, ká minén bán ñ mi mi, lé bïo á le mukānĩ binbirĩ wi mĩ á minén le mukānĩ binbirĩ mún ñ wé yi.

²⁰ Ká mu pãahũ khíi dñn, á mi ì zũn le ìnén páanía lè ì Maá, á minén páanía làa mi, á ìnén páanía làa mia.

21 Yia wee pa í bioní na á í bò henía bïo, á wee bè hã yi, wón lé yia wa mi. Í Maá á à wań yia wa mi, á ínén mún ñ wań bânso, á wé è zéení íten làa wo.»

22 O o Zudaa, yia wi mí dòn làa Zudaa Isikariote, bía nòn wo yi: «Fo ò wé kaka à zéení úten làa wɛn ká fo máa zéení úten là ho dímíjása?»

23 O o Yeesu bía nòn wo yi: «Yia wa mi, wón wee bè bïo á í wee bío yi. Í Maá á à wań bânso, á í Maá làa mi á à buen bânso cón, á bueé keń làa wo.

24 Yia yí wa mi, wón yí máa bè í bioní yi. Hã bioní na á í wee bío ká yí ló ínén í beere yi. Mu lé í Maá na tonkaa mi á hã ló yi.

25 «Í bía bïo ká nòn mia ho pãahũ na á í wi làa mia.

26 Εε ká a Séenílo na lé le Dónbeení Hácírí, dïo ó o Maá Dónbeení á à tonka í yèni yi, dén wé è kení mia là mu bïo búenbúen, á à bíní ì leéka mia là mu bïowa búenbúen na á í bía nòn mia.

27 «Í wee lén, ká í màhã a na ho hээрà mia. Í hээрà lé hĩa á í wee na mia. Ho wi mí dòn là ho dímíjá hээрà. Mi yí le mi yilera yáa. Mi yí zón.

28 Mijá à í bía le í wee lén, ká í bíní ì buen mi cón. Mi lá wa mi, se bïo á í bía le í va a Maá cón á mi sĩa lá à wa bío yi, lé bïo ó o Maá po mi.

29 Í bía mu nòn mia hã làa na ká wán, ká mu bïowa mu wéró dïn yí dón, bèra a na, ká mu khií dón, à mi wíoka dé mi sĩa mií.

30 Í máa bíní máa bío bioní cèrèè làa mia, lé bïo á ho dímíjá na ká júhũso wà a buen. O yí yú pànká í wán.

31 Εε ká ho dímíjása ko 6a zũn le í wa a Maá, á bïo ó o bò henía nòn mií lé bũn á í wee wé. Mi lii híní, mi wa lén hen.»

15

O Yeesu lé ho èrészén v̄indèε binbirì

¹ O Yeesu bíá: «Īnén lé ho èrészén v̄indèε binbirì, ká ĩ Maá lé ho èrészén v̄indèε b̄anso.

² Ká lakahó lée lakahó na can mi ĩ à ho yí máa ha, ó o ò kúii ho. Ká ĩha wee ha, ĩn b̄uenb̄uen ó o wee kí, à ĩhá wíoka wé ha lè mí sòobéε.

³ Làa b̄un s̄ii á minén d̄enía wee ce vó lòn lakara na ba kú ĩ k̄aránlò na á mi tà yi b̄io yi.

⁴ Mi páaní làa mi, á ĩ mún ñ páaní làa mia. Lakahó yí dà máa ha bia ká ho yí can le v̄indèε yi. Làa b̄un s̄ii, ká minén mún yí páanía làa mi, á le Dónbeenĭ Hácírì b̄ia máa keń mia.

⁵ «Īnén ka lòn v̄indèε, ká minén ka lòn lakara. Yia páanía làa mi, á ĩnén páanía làa wo, á wón b̄anso á le Dónbeenĭ Hácírì b̄ia á à keń yi c̄èrèε. Īnén b̄io níi mía, á mi yí dà d̄ε woon máa wé. ⁶ Yia yí páanía làa mi ka lòn v̄indèε lakara na ba kúiora lée kúaará. Ká ĩhá lakara mu hon à ba khuui ĩhá bè mín wán à dé ho d̄sh̄u yi c̄í.

⁷ Ká mi páanía làa mi, á wee bè ĩ b̄ioní yi sese, à b̄io mi wee cà, à mi fio, á mi ì yí mu.

⁸ Ká le Dónbeenĭ Hácírì b̄ia wi mia c̄èrèε se mu wee zéení le mi lé ĩ ñ-kenínia binbirì, á ba n̄upua b̄uenb̄uen á à mi ĩ Maá cùkú mu b̄io yi.

⁹ Làa b̄io ó o Maá waráa mi, lé b̄un b̄an s̄ii á ĩnén mún waráa mia. Mi páanía làa mi, á mi ì wíoka à z̄ún b̄io á ĩ waráa mia.

¹⁰ Ká mi wee bè b̄io á ĩ b̄ò henía yi, se mi páanía làa mi á mi ì z̄ún b̄io á ĩ waráa mia b̄io, làa b̄io ĩnén páanía làa Maá á z̄u b̄io ó o waráa mi, lé b̄io á ĩ b̄ò b̄io ó o b̄ò henía yi.

11 «ĩ bía bñn nòn mia, bèra a na à ìnén sǐ-wεε bòn sǐ à κεń mia, à mi sǐ-wεε ñii sí.

12 Bǐo á ã ì hení á à na mia lé bǐo kà: Mi wań mín làa bǐo á ã waráa mia bǐo sǐi.

13 Nùpue na dà à wań mín bónlowà á à poń yǎ nòn mí mukāñǐ ǒa bǐo yi wón mía.

14 Ká mi wee bè bǐo á ã bò henía nòn mia yi, á mi ì wé wàn bónlowà.

15 I wǎa máa bñní máa ve mia làa ton-sáwá, lé bǐo ó o ton-sá yí zǔ bǐo ǒa ñúhũso wee wé. Mi lé wàn bónlowà, lé bǐo á bǐo ó o Maá bía nòn mǐi búenbúen á ã fεera nòn mia.

16 Minén yí léra mi. Ìnén lé yǎ hueekaa mia á tonkaa, à mi lén vaa wé hǎ wárá na se, hǎ le Dónbeenǐ Hácírí bia wee mi yi, á bǐo á à mía, bèra à na ká bǐo mi wee fio o Maá cón ǐ yèni yi à mi yí mu.

17 Bǐo á ã ì wíoka à hení á à na mia lé bǐo kà: Mi wań mín.»

Ho ðímíjása ñina a Yeesu lè mí ñi-keninia

18 «Ká ho ðímíjása ñina mia, à mi zǔrǐ le ǒa ñina mi ló mia.

19 Ká minén lè ho ðímíjása lá lée dà-kení, á ǒa lá à wań mia làa bǐo ǒa waráa bǐo bǐo sǎ ǒa yi. Bǐo nòn á ho ðímíjása ñinanáa mia, lé bǐo á ã hueekaa mia á mi wi mí dòn làa ba. Mi bǐo wǎa yí sǎ ho ðímíjá yi.

20 Mi liíní mi hácírí bǐo á ã bía nòn mia wán: «Ton-sá na po mi ñúhũso wón mía.» Ká ìnén á ǒa beéra lò, á minén á ǒa mún ñ beé lò. Ká ǒa bò bǐo á ã kàráanna làa ba yi, á ǒa mún ñ bè minén kàránlò yi.

21 Εε ká lé ìnén bǐo yi á ǒa wé è beéráa mi lò, lé bǐo ǒa yí zǔ yǎ tonkaa mi.

22 Bïo á ĩ buara á buée bía làa ba á ba pã, lé bñn nòn á mu bè-kohó bïo wee mĩ leéra ba yi. Á bïo kà wán, á ba wãa yí dà máa bío le mí yí zũ mu.

23 Yia jina mi, se wón mún jina ĩ Maá.

24 I lá yí wó wára na á ñi-veere yí dà máa wé hùúu ba tãhũ, á se bè-kohó bïo máa mĩ máa leé ba yi. Eε ká bïo ba mòn mu mí cúee, à ba pá jina ínén, á jina ĩ Maá.

25 Eε ká bïo túara ba làndá yi á ko mu wé à jii sí:
 «Ba jina mi ká mu jũhũ jòn mía.»*

26 «O Séenilo khií buen. Orén lé le Dónbeenĩ Hácirí tũíá poni bànso. I ì tonka a, ó o ò lé ĩ Maá cõn á à buen. Ká a khií buara ó o buee mĩ ho tũíá ĩ jii.

27 A minén mún wé è mĩ ho tũíá ĩ jii, lé bïo mi wi làa mi hàrí ĩ tonló búakáro pãahũ.»

16

1 «Ĩ wee bío bñn na mia à mi yí bñnĩ ĩ món.

2 Mi kàránló zĩnĩ zoró á ba khií wé è hè làa mia. Hàrí pãahũ búí khií dà, á bĩa wee búe mia pá à leéka le mí wee sá na le Dónbeenĩ yi kà sí.

3 Ba à wé mu lé bïo ba yí zũ a Maá Dónbeenĩ, á mún yí zũ ínén

4 Ká ĩ wee bío mu làa mia bèra a na ká ba khií hĩnòn wee wé mu, à mi bñnĩ leéka le ĩ bía mu nòn mia. I tonló búakáro pãahũ, á ĩ yí bía mu làa mia, lé bïo á ĩ lá wi làa mia.»

Le Dónbeenĩ Hácirí bè-wénia

* 15:25 Mi lorí Lení vũahũ (Psaumes) 35.19; 69.5

⁵ «Hã laà na kà wán, á ì bíníá wee va yíá tonkaa mi cón, á mi tlahú á ñi-kéní kà yí tùara mi le lé wen á ì wee va yí?

⁶ Εε κά lé bïo á ì bía mu nən mia lé bñn wee vá mia.

⁷ Κά mu βέν lé ho tũíá á ì mĩ á à na mia: Mu sũaaní minén cón à ì lén. Κά ì yí wà, ó o Séenilo máa buen mi cón. Εε κά ì van, á ì ì tonka a ó ò buen mi cón.

⁸ Κά a khíi buara, ó o bueé zéení le ho ðímíjása le ba wee vñíní miten mu bè-kora, làa bïo téréenna, le le Dónbeenĩ cítii bïo ðání yi.

⁹ O ò zéení le ba wó mu bè-kohó, lé bïo ba yí dó mí sia miĩ.

¹⁰ O ò zéení le ì téréenna bïo á ì wee va a Maá cón á mi máa bñní máa mi mi bïo yi.

¹¹ Le Dónbeenĩ cítii bïo ðání yi, o ò zéení le le Dónbeenĩ ðeenía cítio ho ðímíjása na kà jùhúso á síinía jùhú.

¹² «Bìo cèrèè á ì lá wi à ì bío na mia, cá ì ðìñ máa bío mu lé bïo mu here po mia.

¹³ Κά le Dónbeenĩ Hácírí tũíá poni b̀anso khíi bueé ðñn, á le è wé á mi ì zũí le Dónbeenĩ tũíá poni búenbúen. Hã bioní na le è bío máa lé lerén mí bæere cón. Κά bïo le jása ì cón búenbúen lé bñn á le khíi bío, á à bue bïo ko à mu buen bïo.

¹⁴ Le è zéení ì cùkú lé bïo le è lá bïo á ì le le zéení á à bue è na mia.

¹⁵ Bïo bïo sã a Maá yi búenbúen bïo sã miĩ, lé bñn nən á ì wee bíoráa mu na mia le le è lá bïo á ì le le zéení búenbúen á à bue è na mia.»

Mi yara sèró món mi sã á à wa

16 «Hen làa cfinú ká mi máa mi mi, ká cfinú bún món á mi ì bíní ì mi mi.»

17 O o ñi-kenínia nùwã γεη wee bío mín yi: «Bìo kà kúará léé webio coon? O bía: «Hen làa cfinú ká mi máa mi mi, ká cfinú bún món á mi ì bíní ì mi mi» làa bïo ó o bínía bía: «Bïo á ï wee va a Maá cón.»

18 Ho cfinú na ó o wee bío bïo kúará léé webio? Wa 6èntfin yí zũ bïo ó o wee bío.»

19 Bïo ó o Yeesu zũna le 6a wi 6a tùa wo yi, ó o bía nòn 6a yi: «Bìo á ï bía le hen làa cfinú ká mi máa mi mi, ká cfinú bún món á mi ì bíní ì mi mi, lé bún bïo yi á mi wee tùakaráa mín yi le?

20 Awa, le í mĩ ho tũíá na mia: Mi khíi wé è wá ká mi ì zúnzúrá ká ho ðímíjása bán wee zámaka. Mi yara khíi sè, èε ká mi yara sèró mu màhá á à yèrè má à wé le sí-wεε.

21 Hen ká a háa wee te à mu wé le lònbee o wán hón pãahũ so yi. Ká a ton vó, ò o síi wa, lé bïo ó o yú a kúnkúza. O wé nònsã le lònbee na yú a yi.

22 Minén mún bïo ka kà. Bïo kà wán, á mi yara sò, èε ká í bíní ì mi mia, hón pãahũ so ká mi síá á à wa. Dén sí-wεε so á nùpue máa hè yi làa mia.

23 Ká dén wizonle so khíi dñn, á mi máa bíní máa tùa mũl làa bïo 6úi. Le í mĩ ho tũíá na mia: Bïo 6úen6úen na mi khíi fio o Maá cón í yèni yi ó o ò na mia.

24 Mi lá ðin yí flora bïo 6úi í yèni yi. Mi wé fio, á mi ì yi, bèra a na à mi sí-wεε jii sí.

25 «Í wà há wàhio á bíaráa bïo kà 6úen6úen nòn mia. Ká pãahũ 6úi khíi dã, ká í máa wé è wà wàhio máa na mia. Í khíi wé è bío bïo bïo ciran o Maá wéréwéré á à na mia.

26 Ká hón pãahũ so khíi dñn, á mi wé è fio o Maá Dónbeenĩ yi í yèni yi. Í máa bío máa na mia le í

wé è fio o Maá mu yi mi bïo yi.

²⁷ Mu bon. O Maá Dónbeenĩ mí bæere wa mia, lé bïo mi wa mi á tà le ì ló a cón bïo bon á ßuara.

²⁸ Ì ló a cón á ßuara ho ðímíjǎ yi. Bïo kà wán, á ì wee lé ho ðímíjǎ yi á à bíní ì va a Maá cón.»

²⁹ O o ni-kenínia bía nɔn wo yi: «Ó, o! Fo màhǎ wǎa wee bïo làa wɛn wéréwéré ká fo máa wà wǎhio.

³⁰ Bïo kà wán, á wa wǎa zū le fo zū mu bïo búenbúen. Ʋ màkóo mía à ũ pa le o búí tùa fon. Bún lé bïo nɔn á wa tà le fo ló le Dónbeenĩ cón bïo bon.»

³¹ O o Yeesu bía nɔn ɓa yi: «Mi tà mu hǎ laà na kà wán le?

³² Ɛɛ ká ho pǎahǎ lua, ho yáá ɓueé dǎn vó, ká mi ì kénǎá á à lén mǐn júná yi á à día mi ì dòn. Ɛɛ ká ì mía ì dòn, o Maá Dónbeenĩ wi làa mi.

³³ Ì bía bún búenbúen nɔn mia bèra a na à mi yí ho héerà mi páaníló làa mi bïo yi. Mi lò ò be ho ðímíjǎ pánkǎ-sǔmǎa níi yi, ɛɛ ká mi hení mi sía, lé ì dàrna hǎ.»

17

O Yeesu floró na ó o wó

¹ Bïo ó o Yeesu bía kà síi vó, ó o hóonía mí yahó ho wáayi, ò o bía: «Ì Maá, ho pǎahǎ dǎn. Wé zéení ìnén na lé ũ Za cùkú, bèra a na à ìnén ɓèn mún wé zéení ũnén cùkú.

² Fo nɔn ho pánkǎ mǐ ɓa nùpua búenbúen wán bèra a na à ì dǎn nanáa le mukǎnĩ binbirĩ na máa vé bía búenbúen na fo kàràfǎa mǐ yi.

³ Le mukǎnĩ binbirĩ na máa vé lé à ɓa zún ũnén na lé le Dónbeenĩ binbirĩ na ɓàn síi mía, à zún ìnén Yeesu *Krista na fo tonkaa.

4 I wó á 6a nùpua mən ũ cùkú ho tá wán ho tonló na fo le í sá á í sá á ho jii sú bïo yi.

5 I Maá, bïo kà wán, á ũ wé le í bíní yí ho cùkú ũ nísání, hĩa á í yú lè ho yahó ká bïo búí ðìn yí léra.»

6 «Í zéenia ũ bïo lè 6a nùpua na fo hueekaa ho ðímínása tlahú á kàràfáa mií. Ba bïo sã foñ, ká fo kàràfáa 6a mií, á 6a bò ũ bióní yi.

7 Bïo kà wán á 6a zũ le bïo búenbúen na fo nən mií á ló ũnén ũ beere cón.

8 Mu bon. Hã bióní na ũ nən mií lé hĩa á í fɛera nən 6a yi. A 6a tà hã yi. A 6a zũna kénkén le ínén ló ũ cón buara, á tà le ũnén lé yia tonkaa mi.

9 «Í yí máa fio foñ ho ðímínása búenbúen bïo yi. Bĩa fo kàràfáa mií lé bán á í wee fio bïo yi, lé bïo 6a bïo sã foñ.

10 Bĩa búenbúen na bïo sã mií á bïo sã foñ, á bĩa búenbúen na bïo sã foñ á mún bïo sã mií, á í cùkú wee mi 6a yi.

11 Inén bínía wee buen ũ cón, í wãa máa kení ho ðímíná yi, ká ɓarén bán wi ho yi. I Maá na ɓàn síi mía, pa 6a yi lè ũ pánká, hĩa fo nən mií, bèra a na à 6a wé le dà-kéní làa bïo á ũnén làa mi lé le dà-kénínáa.

12 Bïo á í hĩa wi làa ba, á í wó á 6a bò bïo á ũnén karáa yi, ũ bïo na fo le í zéení. I pan 6a bïo á hàrí nì-kéní yí vūnun, ká mu yínóí yia ko ò o ví, bèra a na à bïo túara le Dónbeení bióní vūahú yi à jii sí.

13 Hã laa na kà wán á í bínía wee buen ũ cón, ká bïo á í pá wi ho ðímíná yi, á í wee bío hã bióní na kà búenbúen, bèra a na à ɓarén mí beere yí le sí-wee na á í yú á le jii sú ɓàn síi.

14 Ũ bióní á í fɛera nən 6a yi. Ká ho ðímínása màhá jina 6a, lé bïo 6a bïo yí sã ho ðímíná yi làa

bïo á ìnén bïo yí sãnáa ho yi.

¹⁵ I yí le ù lén ba ho ðímíjána yi, ká ù màhá kãní ba o *Satãni níi yi.

¹⁶ Ba bïo yí sã ho ðímíjána yi làa bïo á ìnén bïo yí sãnáa ho yi.

¹⁷ I Maá, wé à ba bïo sí foñ búenbúen ù tũíá poni pánká yi. Mu bon, ù bioní lé ho tũíá poni.

¹⁸ Bïo fo tonkaa làa mi ho ðímíjána yi, lé búñ á ì mún wee tonkaráa barén ho yi.

¹⁹ Ìnén ì beere non ìten foñ búenbúen ba bïo yi, bèra a na à barén bèn mún na mítén foñ búenbúen ù tũíá poni pánká yi.

²⁰ «Ì yí máa fio foñ bïa dó mí sía miì bïo yi mí dòn. Ká bïa á à dé mí sía miì ba bioní pánká yi, á ì mún wee fio bïo yi.

²¹ I wee fio foñ bèra a na à ba búenbúen wé le dà-kéní. I Maá, làa bïo á ùnén páanía làa mi, á ìnén páanía làa fo, mún wé le barén páaní làa wen, bèra a na à ho ðímíjána zũn le lé ùnén tonkaa mi.

²² Bïo fo wó ù cùkú wee mi miì, lé búñ bàn síi á ì mún wó ù cùkú mu wee mi ba yi, bèra a na à ba wé lé dà-kéní làa bïo á ìnén làa fo lée dà-kénínáa.

²³ Mu bon, ìnén páanía làa ba, á ùnén páanía làa mi. Búñ wó bèra a na à ba páaníló làa wen jii sí, à ho ðímíjána zũn le lé ùnén tonkaa mi, á fo wa ba làa bïo fo waráa mi.

²⁴ I Maá, bïa fo kàràfáa miì á ì wi à ba keñ hen na á ìnén ò keñ yi, bèra a na à ba mi ì cùkú, ho cùkú na fo dó miì lé bïo fo wara mi ká ho ðímíjána ðiñ yí léra.

²⁵ I Maá na téréna, ho ðímíjána yí zũ fo, ká ìnén wón zũ fo, á bïa fo kàràfáa miì zũ le lé ùnén tonkaa mi.

²⁶ I zéenia ũ bïo làa ba á 6a zū fo. I pá à wíoka wé è zéeni mu làa ba, bèra a na à bïo fo wa lè ínén, à dén waminĩ so mún wé mi 6arén yi, à ínén làa ba páani.»

18

O Yeesu wïró bïo

(Matiye 26.47-56; Maaki 14.43-50; Luki 22.47-53)

¹ Bïo ó o Yeesu fíora vó, ó o Yeesu lè mí nĩ-kenínia hínɔn ló léé wà, á vaá káa ho Sedoron bonconĩ. Vĩnsĩa 6uahó búí wi bĩn ó o vaá zon yi làa ba.

² O Zúdaa na à dé o ò na zū ho lahó mu. Lé bïo ó o Yeesu lá dàn 6uen bĩn lè mí nĩ-kenínia.

³ Ho *Oroomu dásiwá kuure lè 6a parowà na 6a yankarowà júnása lè 6a *Fariziɛwa tonkaa, lé bán ó o Zúdaa mu wáa dú yahó 6uararáa hã vĩnsĩa 6uahó mu yi. Ba nùpua mu 6uan hã fĩntéena, lè hã káani na 6a zánía, lè hã fio sĩa.

⁴ Bïo ó o Yeesu zū bïo á à sá a yi 6úen6úen, ó o vá 6ueé 6ó 6a yi, ò o tùara: «Lé o yén mi wee cà?»

⁵ A 6a bíá nɔn wo yi: «Lé o Yeesu, o Nazarɛete nĩ.» O o Yeesu le mu lé mínén. Bũn wee wé ká a Zúdaa na dó a nɔn wi bĩn làa ba.

⁶ Bïo ó o Yeesu bíá le mu lé mínén, á 6a ló lè mí món á léé lùiorá.

⁷ O o Yeesu tùara 6a yi mu cúa-jun ní le lé o yén á 6a wee cà. A 6a le lé o Yeesu, o Nazarɛete nĩ.

⁸ O o Yeesu bíá nɔn 6a yi: «Ĩ mà mu nɔn mia le mu lé ínén. A bïo mu lé ínén mi wee cà, á mi wáa díá bíá ká le 6a lén.»

⁹ O Yeesu bíá bũn bèra a na à le bíoni na ó o bíá à jii sí: «Bíá á ũ kàràfáa miĩ, á hàrí nĩ-kéní á ĩ yí vĩinía.»

10 Mu wee wé ò o Simōn Piere buan ho khà-tóní. O o dèenía dò ho, á hà lè le *Dónbeení yankarowà nùhũso beení ton-sá nín-tíání nìkãahũ kúio. O ton-sá mu yèni 6a le Malekuusi.

11 O o Yeesu bía nɔn o Piere yi: «Dé ũ khà-tóní mí lóorè yi. Fo wee leéka le í máa tà le lònbee na á í Maá le le yí mi lon?»

*Ba buan o Yeesu vannáa o Aana cɔn
(Matiye 26.57-58; Maaki 14.53-54; Luki 22.54)*

12 A 6a dásíwá lè mí nùhũso, lè 6a *zúífùwa núnása parowà wáa wíira a Yeesu á can.

13 A yíá 6a buan wo vannáa cɔn ho yahó lé o Aana. O Aana mu lé o Kayiifu 6àn hio báa. Wón Kayiifu so lé le *Dónbeení yankarowà nùhũso le lúlúure mu yi.

14 Lé orén hía zéenía 6a zúífùwa núnása, le mu sũaaní ò o nùpue nĩ-kéní hí mu nĩpomu búenbúen bío yi.

*O Piere pã le mí yínɔn o Yeesu nĩ-kenínii
(Matiye 26.58, 69-70; Maaki 14.54, 66-68; Luki 22.55-57)*

15 O Simōn Piere lè mí ninza nĩ-kenínii búí bò a Yeesu mɔn. O nĩ-kenínii mu lè 6a yankarowà nùhũso zū mín. Lé bũn nɔn ó o dàrina yòó zonnáa 6a yankarowà nùhũso zĩ-beení lún yi là a Yeesu.

16 O o Piere wón ñin ho khũuhũ ho zūañii. Ká a nĩ-kenínii na so, yíá lè le Dónbeení yankarowà nùhũso zū mín, wón bínía yòó ló á lée bía là a ton-sá hãa na pan ho zūañii, ò o fó a Piere zonnáa.

17 O o ton-sá hãa na lá pan ho zūañii wáa tũara a Piere yi: «Ũnén so yínɔn o nĩ mu nĩ-kenínii búí le?» O o Piere bía: Í yínɔn o nĩ-kenínii búí.

18 Bïo le tɛɛnɪ wi, á 6a ton-sáwá lè 6a parowá zânía hã hía wee huee, ó o Piere mún páanía wee huee làa ba.

O Aana túakaa o Yeesu yi

(*Matiye 26.59-66; Maaki 14.55-64; Luki 22.66-71*)

19 Le Dónbeenɪ yankarowá ɲúhúso wee tùa o Yeesu yi, là a ɲi-kenínia bïo làa bïo ó o wee kàrán lè 6a nùpua dǎní yi.

20 O o Yeesu bía nɔn wo yi: «ĩ bía mu wéréwéré 6a zãamãa yahó. Pãahú lée pãahú, á ĩ lá wee wé kàrán 6a nùpua 6a zúifùwa kàránló zíní yi lè le *Dónbeenɪ zĩ-beenɪ lún yi, hen na 6a zúifùwa wee wé kúee mín wán yi. I yí sà ĩten yí wórãa bïo 6úi.

21 Lée webio nɔn fo wee tùarãa miĩ? Tùa bía ɲá ĩ bióní yi. Bán zũ bïo á ĩ bía.»

22 Bïo ó o Yeesu bía bũn, á 6a parowá ɲi-kení 6úi na dǎn o ɲisǎní dó a sáhó yi, ò o bía nɔn wo yi: «Lé làa bũn á ù ko à ù bío sínãa le Dónbeenɪ yankarowá ɲúhúso le?»

23 O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Ká ĩ bía khon, à ù zéení hen na á ĩ bía khon yi. Ká ĩ 6èn bía se, á lée webio nɔn á fo vɪnanãa mi.»

24 O o Aana wãa le 6a 6ua a Yeesu varãa le Dónbeenɪ yankarowá ɲúhúso beenɪ Kayiifu cǎn ká a pá can.

O Piere tɪn pã le mí yínɔn o Yeesu ɲi-keníni

(*Matiye 26.71-75; Maaki 14.69-72; Luki 22.58-62*)

25 Bũn wee wé ká a Simɔn Piere pá wi ho lahó dà-kení na ó o lá wi yi á wee huee ho dǎhú. O o 6úi bía

nɔn wo yi: «Ūnén so yínɔ́n o nni mu ni-kenínii búí le?» O o Piere pá ò o bía: «Ínén yínɔ́n o ni-kenínii.»

²⁶ Bún mɔ́n á le *Dónbeení yankarowà jùhúso beení ton-sá ni-kéní na te mín làa yíá ó o Piere hà jikāahú kúio á bía nɔn wo yi: «Í so yí mɔ́n fo là a nni mu hã vĩnsĩa buahó yi le?»

²⁷ O o Piere tĩn pá mu. Mí lahó yi ó o kò-béε wá.

Ba buan o Yeesu vannáa o Pilaate cǎn
(*Matiye 27.1-2, 11-14; Maaki 15.1-5; Luki 23.1-5*)

²⁸ Ba *zúifùwa júnása wáa fó a Yeesu o Kayiifu cǎn vannáa o *Oroomu nni *Pilaate zĩ-beení yi, yíá ho Oroomu béε bàrá ho Zudee kǎhú jùhú wán. Mu wó hã tá-tĩa yi. Bĩa bò là a Yeesu mí béεre yí zon le zĩ yi. Lé bĩo ba wi ba bua mítén sese le Dónbeení yahó à díráa ho Paaki sǎnú ká ba wee ce.

²⁹ Lé bún te bĩo ó o Pilaate lóráa ba cǎn ho khũuhú á léé tũara ba yi: «Lé mu yén á mi le o nni mu wó khon bĩo yi?»

³⁰ A ba bía: «O lá yí wó yí khon se wa yí buan wo yí buararáa ũ cǎn.»

³¹ O o Pilaate bía: «Mi bĩní lén làa wo. Mi vaa cíti o à héha lè mi làndá.» A ba bía: «Mi yí nɔn níi wɛn le wa búe nùpue.»

³² Mu wó ká sii à le bioní na ó o Yeesu bía á zééníánáa bĩo o ò híráa síí, à nii sí.*

³³ O o Pilaate wáa yèrémáa yòò zon le zĩ-beení yi ò o le ba bua a Yeesu búee zoráa. Bĩo ó o Yeesu búee zon ó o tũara a yi: «Lé ũnén lé ba zúifùwa béε le?»

* **18:32** Hen ká ba zúifùwa le mí ì búe o nùpue, à ba lèeka a lè hã huua. Ká ho Oroomusa le mí ì búe o nùpue, à ba búεε wo ho kùrùwá wán.

34 O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Fo zūna mu ũten bía lée, tàà lé ɓa búí bía í bǐo nɔn foɔ?»

35 O o Pilaate bía: «Ínén so lée zúífù le? Mìn síí nùpua lè mìn yankarowà núnása lé bía dó fo í nni yi. Lée webio á fo wó?»

36 O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Í béeñí bǐo yí sã ho ðímíjǎ na kà yi. Ká mu bǐo lá sã ho ðímíjǎ na kà yi, se í nùpua lá à híńí ì fi há fio à í yí yí yí zo ɓa zúífùwa núnása níní. ƐƐ ká ɓùéé, ínén béeñí yínóń ho ðímíjǎ na kà béeñí.»

37 O o Pilaate bía nɔn wo yi: «Á fo lé o bée lon, tàá?» O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Lé ũnén ũten bía mu, í lé o bée. Í ɓueé ton ho ðímíjǎ yi à zéení ho túiá poni lè ɓa nùpua. Yía bǐo sã ho túiá poni yi wón wee jí bǐo á í wee bío.»

38 O o Pilaate tùara a yi: «Túíá poni lée webio?»

(Matiye 27.15-31; Maaki 15.6-20; Luki 23.13-25)

Bǐo ó o bía bǔn wó ó o tɛn ló lée yú ɓa zúífùwa á bía nɔn ɓa yi: «Ínén cón ó o nni mu yí wó yí khon bǐo woon yi.

39 Hen ká ho *Paaki sǎnú sansan dɔn, à mi le í lén o kàsó nni búí díá. Awa, á mi wi à ɓa zúífùwa bée lé yía à í díá le?»

40 A ɓa wee bío na a yi ká ɓa wǎamaka: «Bùéé! Yí díá wón. O Barabaasi lé yía á ũ lén díá.» O o Barabaasi nɔn híá lé o ní-kǎanii.

19

1 O o *Pilaate wǎa nɔn le nni ɓa dásíwá yi le ɓa ɓua a Yeesu lée ha lè há làbàaní.

² Ba dásíwá mu tã ho kírí lè hã kíkara á dó a jùhũ yi, à 6a zlinía wo lè ho kán6un muhũ.*

³ Ba wee 6uee ðin o yahó ká 6a bío: «*Zúifùwa béε, Foó!» Ká 6a à dé o sáarà yi.

⁴ O o Pilaate tin zoó ló mí zii yi, á lée bía nɔn 6a zúifùwa yi: «Àwa, í bía le 6a 6ua a 6uee léráa à mi zūn le ínén cón o nii mu yí wó yí khon bïo woon yi.»

⁵ O Yeesu 6a wãa 6uan lóráa ho khũuhũ, ká hã kíkara kírí wi o jùhũ yi, á mún zã ho kán6un muhũ. O o Pilaate bía nɔn 6a zúifùwa yi: «Lé o nii mu na wãa.»

⁶ Bïo 6a yankarowà júnása lè 6a parowà mɔn o Yeesu á 6a wee bío pónpón: «Búεε wo ho *kùrùwá wán! Búεε wo ho kùrùwá wán!» O o Pilaate bía nɔn 6a yi: «Minén mi beere wãa fé o vaa búεε ho kùrùwá wán. Inén cón ó o nii mu yí wó yí khon bïo woon yi.»

⁷ A 6a zúifùwa bía nɔn wo yi: «Warén làndá yi, ó o nii mu ko lè ho 6úeró lé bïo ó o le mí lé le Dónbeenĩ Za.»†

⁸ Bïo 6a bía kà wíokaa zánía o Pilaate làa sòobéε.

⁹ O o wãa bò mín là a Yeesu yóó zon le zĩ-beenĩ yi, á zoó tùara a yi: «Lée wen ũnén wee lé yi?» O o Yeesu yí dó mí jii wo yi.

¹⁰ O o Pilaate wãa bía nɔn wo yi: «Éee! Lé ínén á fo le fo máa bioráa le? Fo so yí zū le ũ díaró táá ũ

* **19:2** Ba bá-zàwa lè 6a ni-beera lé bía yánkaa dà hã sí-muna wee zĩ. Hã yàwá fù here. Hã kíríwà na wó lè ho sánú 6a wee wé kúee 6a bá-zàwa júná yi à zéénínáa 6a bá-zàmu pánká bïo. Ká bïo 6a wi à 6a zùarńka a Yeesu yi, á 6a yú ho kán6un muhũ 6úi á 6a lá zlinía làa wo á dó hã kíkara kírí o jùhũ yi. † **19:7** Mi loń Levii nùwá vùahũ (Lévitique) 24.16

βύεερό ho kùrùwá wán bàn pànká wi ìnén cón le?»

11 O o Yeesu bía nòn wo yi: «Fo yí dà máa yí pànká ìnén wán, ká le Dónbeení yí nòn ho foñ. Lé bñn nòn á yíà dó mi ù níi yi wékheró òùaa á po ùnén wékheró.»

12 A lá bñn nii wán ó o Pilaate wáa wee cà bño ó o ò díaráa o Yeesu ó o ò lén. Ká ba zúifùwa wíokaa wee bío pónpón: «O nii na kà á fo díá ó o wà se fo yínón ho *Oroomu bée bàn bónlo. Nùpue na le mí lée bée se wón wee penka là ho Oroomu bée.»

13 Bño ó o Pilaate ná hñn bioní so, ó o le ba gua a Yeesu léráa ho khũuhũ à vaá ñíní ho lahó na ba le «Lún na hã hue-penlenwà bá yi.» Mu heberemu ba le «Kabataa.» Lé hón lahó so ó o Pilaate lée kará yi mí cítii fliníi.

14 Mu wó le wizonle na lée hñní ì wé ba ho *Sabaa zon, ho *Paaki sánú díró pãahũ, ká le wii yòó fará. O o Pilaate wáa bía nòn ba zúifùwa yi: «Lé mi bée na.»

15 A ba wee bío pónpón: «Búe o! Búe o! Búeε wo ho kùrùwá wán.» O o Pilaate bía: «Mi wi à ì búeε mi bée ho kùrùwá wán kénkén le?» A le *Dónbeení yankarowà núnása bía nòn wo yi: «Wa bée búí mía ká mu yínón ho Oroomu bée.»

16 O o Pilaate wáa dó a ba níi yi le ba búeε ho kùrùwá wán.

O Yeesu húmú

(Matiye 27.32-56; Maaki 15.21-41; Luki 23.26-39)

A ba dásíwá wáa fó a Yeesu.

17 Ba nòn o *kùrùwá wo yi, ó orén mí beere pã á lóráa ho lóhó món, ho lahó na ba le «Nún-bòkuee»

yi. Mu heberemu á 6a wee ve ho lahó mu làa «Kolokota.»

¹⁸ Lé hón lahó so 6a 6úaa wo yi ho kùrùwá wán. Ba mún 6úaa 6a nùpua nùwã ñun 6úi há kùrùwáwá wán làa wo. O ñi-kéní wi là a ñin-tiáni, ká a ñi-kéní wi là a ñin-káahó, ó orén zoó wi ho tlahú.

¹⁹ O Pilaate ñon le ñii le 6a túa bïo kà yòo 6úεε o Yeesu ñúhú yi ho kùrùwá wán: «Yeesu, NAZARÉETE ÑII, ZÚIFÙWA BÉε.»

²⁰ Ba *zúifùwa cèrèε kàráanna bïo túara a Yeesu ñúhú yi, lé bïo ho lahó na 6a 6úaa wo yi yí nàyi lè ho lóhó, á mu mún túara lè mu heberemu lè mu latenmu, lè mu kerεekimu.‡

²¹ A le Dónbeení yankarowà ñúnása wà 6uara a Pilaate cón á 6ueé bía ñon wo yi: «Fo lá yí ko à ù túa <zúifùwa béε>, ká ù túa <o nùpue mu le mí le 6a zúifùwa béε.>»

²² O o Pilaate bía: «Bìo á ï túara á à ñin làa bïo mu ñinnáa.»

²³ Bïo 6a dásíwá 6úaa o Yeesu vó, á 6a nùwã náa na 6úaa wo sankaa o sí-zínia á ká a báká na 6a tá á bïiminí mía yi.

²⁴ A 6a dásíwá wee bío mín yi: «Mi yí le wa lèεka ho à sankaráa ho. Mi wa wé le ñún-sini bïo à zúinnáa yia ho ò sí yi.» Mu wó kà síi à le Dónbeení bíoní vūahú bïo na túara à wé à ñii sí: «Ba sankaa ï sí-zínia, á wó le ñún-sini bïo à zúinnáa yia á ï dà-zíni dà-kéní 6úi sã yi.» § A bñn lé bïo 6a dásíwá 6èn wó.

‡ **19:20** Mu heberemu lé 6a zúifùwa 6àn bíoní, á mu latenmu lé ho Oroomusa 6àn bíoní, ká mu kerεekimu dén lé le bíoní na 6a dà wee bíoráa làa mín. Mu túara lè há bíoní bïo ñin mu à 6a 6úenóúen ñan mu wé kàrán. § **19:24** Mi loñ Lení vūahú (Psaumes) 22.18

25 Bĩa đĩn 6ó a Yeesu kùrùwá yi, lé 6àn nu, le 6àn nu 6àn hĩnló, là a Mari, o Kolopaasi 6àn hĩa, á sėenia a Mari na wee lé ho lóhó na 6a le Makadala yi.

26 Bĩo ó o Yeesu mɔn mĩn nu, á mɔn mí nĩ-kenĩnii na ó o wa à wón đĩn 6àn nu nĩsání, ó o Yeesu bía nɔn mĩn nu yi: «Hĩa mu, lé ũ za na.»

27 O o bía nɔn o nĩ-kenĩnii mu yi: «Lé mĩn nu na.» A wĩa lá hón pãahũ so jii wán, ó o nĩ-kenĩnii wĩa fó a á vaá 6uan.

28 Bũn mɔn, ó o Yeesu wĩa zũ le mu bĩo 6ũen6ũen jii sú, ó o bía bĩo kà: «Nu-hãní dà mi»*, à siĩnĩnãa le Dónbeenĩ bionĩ vũahũ bionĩ jii.

29 Mu wee wé à dɛɛ 6úi b̄arã s̄arãa b̄ĩn á sú là ho đĩvén b̄e-jia†, á 6a dásiwá lá le dɛɛ na wee kũĩnĩ mu jummu á cú le v̄ĩnd̄e-za 6úi na 6a le *izoo pu 6ũenĩ yi á zĩra ho đĩvén b̄e-jia yi yòó dá a Yeesu yi.

30 Bĩo ó o Yeesu ȳera mu, ó o bía: «Mu bĩo 6ũen6ũen jii wĩa sú.» Bĩo ó o bía bũn, ó o 6ũera mí jũhũ ò o hũrun.

31 Mu wó le wizonle na lée hĩnĩ ì wé ho *Sabaa zoñ, à bĩo á hón Sabaa so lée Sabaa beenĩ‡, á 6a zũifùwa júnãsa yĩ wi à 6a díã bĩa 6a 6ũãa hã kùrùwáwá wán. A 6a 6ueé flora a Pilaate le o bío le 6a fi 6a zenĩ à 6a hí fùafùà à 6a liĩnĩ 6a.

32 A 6a dásiwá wĩa 6ueé fù 6a nũwã jun na 6a 6ũãa o nĩsãa zenĩ,

33 A 6a le mí ì loĩ ò o Yeesu hũrun. Lé bũn te bĩo 6a yĩ fùrãa o Yeesu zenĩ.

* 19:28 Mi loĩ Lenĩ vũahũ (Psaumes) 69.22; 22.16 † 19:29 Ho đĩvén b̄e-jia fù lé 6a nĩ-khenia là 6a dásiwá b̄e-junii. Ho yàwá s̄ĩ.

‡ 19:31 Ho Sabaa beenĩ: Ho Sabaa mu wi mí dòn là hã Sabaawa na ká lé bĩo ho lù mĩn yi là ho Paaki sãnú.

34 Ká 6a dásíwá nǐ-kéní màhǎ pá cú a dòkóní lè mí cànóúá. A le cǎni lè mu ɲumu dèɛnía ló bǐn.

35 Yǐa mà mu bǐowa mu tǔiá á mǎn mu mítén. Bǐo ó o wee mí bon. O zǔ kènkèn le bǐo mí wee mí lé ho tǔiá poni. O wee mí mu tǔiá bèra a na à minén mún dé mí sǐa o Yeesu yi.

36 Mu bon. Mu wó kà bèra a na à bǐo túara le Dónbeenǐ bionǐ vǔahǔ yi à ɲii sí: «Hàrí o hǔule dà-kéní á yí fù.» §

37 A mu mún pá bǐnía túara: «Ba à fá mí yǐo yǐa 6a cú wán.»*

O Yeesu nùuló bǐo

(Matiye 27.56-61; Maaki 15.42-47; Luki 23.50-56)

38 Bǐo á bǐn wó khǐina, ó o Zozεεfu na wee lé ho Arimatee lóhó yi á vaá flora a *Pilaate le o na le nǐi mí yi le mí lá a Yeesu sǎnía vaá nùu. Orén mún lé o Yeesu nǐ-kenínii búí, ká a màhǎ lá yí wi à mu zǔn lé bǐo ó o wee zǔn 6a *zúifùwa ɲúnása. O o Pilaate nǎn mu nǐi wo yi. O o Zozεεfu wǎa buéé lá a Yeesu nǐ-hǐnmu.

39 O o Nikodεεmu, yǐa hǐa buara a Yeesu cǔn ho tǐnàahǔ búí yi, á mún buara. O buan mu bǐo búí na sǎmu sí na wó lè ho míirè á lúnkaa làa bǐo 6a le alowεεsi á buararǎa. Mu búenbúen yú hǎ kiloowa 6óní làa píru.

40 O orén là a Zozεεfu páanía lá a Yeesu nǐ-hǐnmu à 6a kúaa mu bǐo mu ho nùuló dèe wán á bá là a Yeesu nǐ-hǐnmu, làa bǐo 6a zúifùwa wee wé nùunáa mí nǐ-hǐa.

§ 19:36 Mí loń Lení vǔahǔ (Psaumes) 34.20
Zakari vǔahǔ 12.10

* 19:37 Mí loń

⁴¹ Vĩnsĩa buahó búí wi hen na 6a búaa o Yeesu ho *kùrùwá wán nĩsání á bú-finle búí wi yi á nùpue dĩn yí nùuna yi.

⁴² Lé dén 6a dó a Yeesu yi, lé bĩo mu zon à 6a zúifùwa wee wĩoka míten á lee híní ì wéráa ho Sabaa, à le búure mu mún sùaráa yi bĩn.

20

O Yeesu vèera

(Matiye 28.1-10; Maaki 16.1-8; Luki 24.1-12)

¹ Ho dimaasi zon yĩnbíi búirĩi, ó o Makadala Mari wà van le búure wán. Mu wee wé ká ho tá pá ka yùíi. Ó o Mari mən à le hue-beenĩ na lá pon le búure jii á héra.

² Ó o lùwa vaá yú a Simən Piere là a nĩ-kenínii na ó o Yeesu wa, á bía nən 6a yi: «Ba léra a Nùhũso le búure yi, á wa yí zũ hen na 6a dó a yi.»

³ Ó o Piere là a nĩ-kenínii na so wáa wà van le búure jii.

⁴ Ba mí nùwã jũn wee lùwí ká a nĩ-kenínii na so màhã dàn lùwí po a Piere, ó o vaá dĩn ló a.

⁵ Ó o zoó búera lora le búure yi, ó o mən ho nùuló dèe à le día, ká a màhã yí zon. ⁶ Ó o Simən Piere jũn o món bueé dĩn, á wón yóó zon le búure yi, á zoó mən ho nùuló dèe à le día.

⁷ O mún zoó mən le nĩn-kéní na lá pon o yahó yi à le bun sese bàrá mí dòn, dén yí páanía yí bàrá lè ho nùuló dèe.

⁸ Ó o nĩ-kenínii na lá bueé dĩn ho yahó màhã yóó zon. Bĩo ó o mən mu kà, ó o tà le o Yeesu vèera bĩo bon.

⁹ Mu bon. Le Dónbeenĩ bíonĩ vũahũ bía le o Yeesu ko ò o vèe, ká 6a nĩ-kenínia lá dĩn yí zũ le bíonĩ mu kúará.

10 Bũn mɔn á 6a ni-keninia nùwã ãun bĩnia khĩ6on.

*O Yeesu zéenia mĩten là a Makadala Mari
(Matiye 28.9-10; Maaki 16.9-11)*

11 Ká a Mari wɔn bĩnia 6uara 6ueé d̃n le búure ãii wee wá. O wee wá ká a 6úε loĩ le búure yi.

12 O o mɔn le Dónbeenĩ tonkarowà na ló ho wáyai nùwã ãun na zã há s̃i-poa. Ba kará ho lahó na ó o Yeesu ni-hĩnmu lá wi yi. O ni-kéní kará làa hen na ó o ãúhũ lá dó yi, ò o ni-kéní kará làa hen na ó o zení lá dó yi.

13 A 6a tonkarowà mu wee tùa o Mari yi: «Háa mu, léε webio nɔn fo wee wáráa?» O o Mari bía nɔn 6a yi: «Ba 6ueé léra í Nũhũso á í yí zũ hen na 6a dó a yi.»

14 Bĩo ó o Mari bía bũn vó, ó o yèrèmáa khĩi mɔn o Yeesu ò o d̃n. Ká a màhá yí zũna a.

15 O o Yeesu wee tùa wo yi: «Háa mu, léε webio nɔn fo wee wáráa? Léε wée á fo wee cà?» O o Mari wáa wee leéka le lé o vĩnsia 6uahó 6ànsò wee tùa mí yi, ó o bía: «Hen ká lé ũnén 6ueé léra a Yeesu mu à ũ zéení hen na fo dó a yi làa mi, á í vaá lá a.»

16 O o Yeesu von wo: «Mari!» O o Mari d̃enía zũna a, ó o von o Yeesu lè mu heberemu: «Arabunii!» Mu kúará le: «Nì-kàránlo.»

17 O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Día mi. Í d̃in yí yòora í Maá c̃n. Lén vaa yí bĩa dó mí s̃ia miĩ búenbúen, bĩa lé wàn zàwa, à bío na 6a yi le í wee yòo í Maá Dónbeenĩ na mún lé mĩn Maá Dónbeenĩ c̃n.»

18 O o Makadala Mari mu wáa wà vaá bía bĩo kà nɔn 6a ni-keninia yi: «Í mɔn o Nũhũso!» O o Mari lá bĩo ó o Yeesu bía á f̃εra nɔn 6a yi.

O Yeesu zéenia miten lè mí nǐ-kenínia
(Matiye 28.16-20; Maaki 16.14-18; Luki 24.36-49)

¹⁹ Ho dimaasi kéní kéní mu zon̄ zlihũ, ó o Yeesu nǐ-kenínia kúaa mín wán le zii búí yi. Ba pon hã wonna búenbúen á dóka, lé bio ba zãna ba *zúifùwa núnása. Yio buée tí, ò o Yeesu buée òn̄n ba t̄iahũ, ò o bía n̄n ba yi: «Le ho hээрà ке́н̄ làa mia.»

²⁰ Bio ó o bía b̄n̄n vó, ó o zéenia mí níní lè mí dòkóní làa ba. A ba nǐ-kenínia s̄ia wan làa sòobéé bio ba m̄n̄n o Núhũso bio yi.

²¹ O o Yeesu t̄in b̄n̄n̄ia bía n̄n̄n ba yi: «Le ho hээрà ке́н̄ làa mia. Bio á ĩ Maá tonkaaráa mi ho òm̄m̄j̄n̄á yi, lé b̄n̄n̄n̄ b̄an̄n̄ s̄ii á ĩn̄én̄ mún̄ ñ̄ tonkaráa mia.»

²² Bio ó o bía b̄n̄n̄n̄ vó, ó o p̄èera mí j̄ii s̄õns̄ãmu kúaa ba wán ò o bía: «Mi yí le Dónbeen̄n̄ Hácírí.

²³ Hen ká mi wé tà s̄era n̄pue léé n̄pue bè-kora día n̄n̄n̄ wo yi, á le Dónbeen̄n̄ mún̄ ñ̄ s̄én̄ b̄anso bè-kora á à día. Ká mi wé p̄ã le mi máa s̄én̄ n̄pue léé n̄pue bè-kora máa día, á le Dónbeen̄n̄ mún̄ máa s̄én̄ wón̄ b̄anso bè-kora máa día.»

O Yeesu zéenia miten là a Toma

²⁴ P̄ãahũ na ó o Yeesu buée zéenia miten lè mí nǐ-kenínia, ká ba nǐ-kéní lá mía b̄n̄n̄. O yèni ba le Toma, ba mún̄ wee ve o làa Hénbéní.

²⁵ A ba nǐ-kenínia na ká bía n̄n̄n̄ wo yi le mí m̄n̄n̄ o Núhũso. O o Toma bía n̄n̄n̄ ba yi: «Ká ĩn̄én̄ yí m̄n̄n̄ hã h̄ia f̄ãani o níní yi, á yí bò ĩ n̄n̄-kíza hã wán, á yí bò ĩ n̄ii o dòkóní f̄õnló wán, á ĩ máa tà mu.»

²⁶ Ho dimaasi na s̄ã b̄n̄n̄, á ba nǐ-kenínia t̄in kúaa mí wán le zii yi ká a Toma wi làa ba. A ba pon hã wonna á dóka. O o Yeesu t̄in buara buée òn̄n̄ ba t̄iahũ, ò o bía n̄n̄n̄ ba yi: «Le ho hээрà ке́н̄ làa mia.»

27 O o bía nɔn o Toma yi: «Buee bè ù nín-kíza í níní fãani wán loń, à bè ù ní í dòkóní fɔnló wán. Wáa yí bíní yí titika, ká ù tà le í vèera bío bon.»

28 O o Toma bía nɔn o Yeesu yi: «Fo lé í Núhúso á lé í Dónbeení.»

29 O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Fo dó ù síi mií lé bío á fo mɔn mi. Ká bía màhá dó mí sía mií à ɓa yí mɔn mi bán núná sí.»

30 O Yeesu pá bínía wó yéréké bío wa cèrèè á ɓa nǐ-kenínia mɔn ká mu yí túara ho vūahú na ká yi.

31 Bío túara ká léé bío na à na à mi dàń tà le o Yeesu lé *Yia le Dónbeení mɔn léra, le o lé le Dónbeení Za bío bon, à bío mi ì dé mi sía wo yi, à mi yí le mukānī binbirī orén pánká yi.

21

O Yeesu wioka zéenia miten le mí nǐ-kenínia

1 Bún mɔn, ó o Yeesu bínía zéenia miten le mí nǐ-kenínia. Bún wó ho Tiberiade vū-beení nǐi. Bío ká lé bío ó o zéenia le miten làa ba.

2 Wizonle ɓúí, ó o Yeesu nǐ-kenínia ɓúí páanía wi. ʼBa lé o Simɔn Piere, là a Toma na ɓa wee ve làa Hénbéní, là a Natanayeele na wee lé ho Kalilee kǎhú lóhó na ɓa le *Kanaa yi, là a Zebedee zàwa, là a Yeesu nǐ-kenínia nùwā nǐn ɓúí.

3 O o Simɔn Piere bía nɔn bía ká yi: «Í ì lén vaá pa ɓa cewà.» Á ɓa le mí ì bè làa wo. Á ɓa wáa zon ho woohú wà, á vaá pan fèèè ho tá tǎn à ɓa yí fò hàrí ceza yà-kéní.

4 Bío ho tá wee tí, à bún ò o Yeesu ɓueé dǐn mu nǐmu nǐi. Ká a nǐ-kenínia màhá yí zūna a.

5 O o Yeesu von ɓa túara yi: «Wàn bǎnlowà, mi yú cewà le?» Á ɓa bía nɔn wo yi: «Wa yí fò dèè.»

⁶ O o bía n̄n ɓa yi: «Mi w̄aa lèe mi zùán dé lè ho woohũ n̄n-tiánĩ á mi ì yí ɓa cewà.» A ɓa lèera ho zùán dó á vá le mí ì hooní yòó dé ho woohũ yi, á ɓa hoonía san lé b̄io ho sú lè ɓa cewà.

⁷ O o n̄i-keníni na ó o Yeesu wa w̄aa bía n̄n o Piere yi: «Yia d̄in k̄a lé o N̄uh̄so.»

B̄io ó o Piere ná le o lé o N̄uh̄so, ó o lá mí báká na ó o lá t̄era á z̄á ò o yéran zon mu jumumu yi wee lé o Yeesu c̄s̄n.

⁸ Ba n̄i-kenínia na ká bán p̄a ho woohũ vá lè ɓa cewà na ɓa v̄un c̄èr̄èe ɓueé lór̄aa. Ba lá yí n̄ayi lè le ɓón̄ɓóore, ɓa à yí lòn m̄eeterewa kh̄im̄ani síi làa de.

⁹ B̄io ɓa lée d̄s̄n á ɓa m̄on h̄a donf̄uaa à ɓa cezàwa bò h̄a wán, á m̄on ho búurú.

¹⁰ O o Yeesu bía n̄n ɓa yi: «Mi lén ɓa cewà na mi v̄un bùaa ȳen ɓúii ɓuennáa.»

¹¹ O o Sim̄on Piere yòó zon ho woohũ ò o vá ho zùán lè ɓa cewà lée día. Ce-beera ɓúará-h̄ējun làa píurú làa bùaa t̄in lé b̄ia ló ho zùán mu yi, à ho pá yí fáara.

¹² O o Yeesu bía n̄n ɓa yi: «Mi ɓuee dí.» Ba ɓúen̄ɓúen á ȳia henía mí síi t̄uara a Yeesu yi le o lé o yén wón m̄ia. Ba z̄ũ le mu lé o N̄uh̄so.

¹³ O o Yeesu vá ɓueé ɓó ɓa yi, ò o lá ho búurú lè ɓa cezàwa sankaa n̄n ɓa yi.

¹⁴ B̄io k̄a lé mu zen cúa-t̄in ká a Yeesu wee zéení mít̄en lè mí n̄i-kenínia o v̄èeró m̄ón.

B̄io ó o Yeesu bía n̄n o Piere yi

¹⁵ B̄io ɓa dú vó, ó o Yeesu t̄uara a Sim̄on Piere yi: «Z̄ān za Sim̄on, fo wa mi po b̄io á b̄ia ká waráa mi le?» O o Sim̄on le: «Ũuu, N̄uh̄so, fo z̄ũ le ì wa fo.»

O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Wé pa bía bïo sã miï bïo làa bïo ó o pi-pa wee wé paráa mí pia bïo.»

16 O o Yeesu bínía tùara a yi mu cúa-ɲun níi: «Zân za Simɔn, fo wa mi le?» O o Simɔn le: «Ûuu, Núhúso, fo zũ le í wa fo.» O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Wé pa bía bïo sã miï bïo làa bïo ó o pi-pa wee wé paráa mí pia bïo.»

17 O o Yeesu pá bínía tùara a yi mu cúa-tín níi: «Zân za Simɔn, fo wa mi le?» A mu bóonía a Simɔn Piere yi lé bïo ó o Yeesu tùara a yi mu cúa-tín níi le o wa mí le. O o bía nɔn o Yeesu yi: «Núhúso, fo zũ bïo búenbúen. Fo zũ le í wa fo.» O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Wé pa bía bïo sã miï bïo làa bïo ó o pi-pa wee wé paráa mí pia bïo.»

18 Le í mi ho tũíá na foñ: Bïo á fo hía lé o yàró ká ù wee ca ù kuio ká ù lén va hen na á ù sñi vá yi. Ká fo khii kina po bïo kà, á ù wé è ben ù bàra á ñi-veere buée ca ù kuio mu á à bua fo ò varáa hen na á fo yí wi á ù va yi.»

19 O Yeesu bía hñn bíoní so à zéenináa bïo ó o Piere á à híráa sñi á à déráa ho cukú le Dónbeení yi. Bïo ó o bía há bíoní mu vó, ó o le o Piere bè mí yi féeé.

20 O o Piere yèrémáa khii mɔn o ñi-kenínii na ó o Yeesu wa ò o bò 6a yi. O lé yia nɔnzoñ búera van là a Yeesu cñn ká 6a kará ho dñnló ɲuhũ yi á tùara a yi: «Núhúso o, lé o yén á à dé fo ò na?»

21 Bïo ó o Piere wáa mɔn o ñi-kenínii mu, ó o tùara a Yeesu yi: «Núhúso o, á wón na kà bïo bèn khii wé kaka?»

22 O o Yeesu bía nɔn o Piere yi: «Hen ká í wi ò o keñ bín à í bíni buee yí, se bñn wáa yí ciran fo. Unén díá à ù bè miï.»

²³ Dén bionĩ so bio yi, á bĩa tà a Yeesu bio wǎa wee hɛɛ bío le o nĩ-kenínii mu máa hí. O o Yeesu ɲon̄ yí bía là a Piere le o nĩ-kenínii mu máa hí. O bía le: «Hen ká ɪ wi ò o ken̄ bɪn̄ à ɪ bɪn̄í ɓuee yí, se bɪn̄ wǎa yí ciran fo.»

²⁴ Wón nĩ-kenínii nĩ-kéní kéní so lé yǎa mà bio wó kà tũíá, á túara mu. A wa mún zũ le bio ó o mà, á bon.

²⁵ O Yeesu pá bɪn̄ía wó bio cèrɛɛ. Ká ɓa lá le mí ì tè mu yi lè mí dà-kéní kéní á à túa, á hã vǔnna na mu ù túa yi á kúeení lá máa yí lé hã booró.

Dónbeenì páaní fīnle vūahũ
New Testament in Buamu (UV:box:Buamu)

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Buamu

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Buamu

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 30 Dec 2021
331a1641-e36a-5300-8cb1-c9476fcef9bf